

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства
на тему: «Авторські неологізми в творах Дж. К. Роулінг і способи їх
відтворення українською мовою»

Студентки групи Па 59-23
факультету перекладознавства
освітньо-професійної програми
Перекладознавство: професійно-
орієнтований переклад (англійська мова і
друга іноземна мова)
за спеціальністю 035 Філологія
Коткової Дар'ї Олександрівни

Допущена до захисту
« ____ » _____ 2024 року

Завідувач кафедри теорії і практики
перекладу з англійської мови
_____ доц. Мелько Х.Б.
(підпис) (ПБ)

Науковий керівник:
кандидатка філологічних наук,
доцент Голяд Н.І.

Національна шкала _____
Кількість балів: _____
Оцінка: СКТС _____

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Department of Theory and Practice of Translation from the English Language

Master Degree Thesis in Translation Studies

under the title: “Author's neologisms in JK Rowling's works and the strategies employed to translate them into the Ukrainian language”

Group MPa 59-23
School of translation studies
Educational Programme Translation
Studies: Specialized Translation (English
and Second Foreign Language)
Majoring 035 Philology
Daria Kotkova

Research supervisor:
N.I. Holiad
Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor

Kyiv – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	1
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ У МОВОЗНАВСТВІ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ	
1.1 Неологізми як лінгвістичне явище.....	3
1.2 Перекладацькі стратегії відтворення неологізмів.....	11
1.3 Особливості перекладу текстів художнього дискурсу.....	20
1.4 Семантична класифікація неологізмів у художньому дискурсі.....	24
Висновки до розділу 1.....	31
РОЗДІЛ 2	
ТИПОЛОГІЯ І ФУНКЦІЇ НЕОЛОГІЗМІВ У ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ	
2.1 Структурні моделі неологізмів у художньому дискурсі.....	33
2.2 Прагматичні функції неологізмів у художньому дискурсі.....	38
Висновки до розділу 2.....	45
РОЗДІЛ 3	
ВІДТВОРЕННЯ АВТОРСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ У ПЕРЕКЛАДІ ТЕКСТІВ ХУДОЖНЬОГО ДИСКУРСУ НА ПРИКЛАДІ ТВОРІВ ДЖ. К. РОУЛІНГ	
3.1 Способи еквівалентного відтворення українською мовою неологізмів у перекладах текстів англомовного художнього дискурсу.....	46
3.2 Застосування перекладацьких трансформації для збереження прагматичних функцій неологізмів у перекладі текстів англомовного дискурсу.....	63
Висновки до розділу 3.....	71
ВИСНОВКИ.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	79
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	91

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	92
ДОДАТКИ	94

ВСТУП

Актуальність теми. Відповідно до Оксфордського словника англійської мови, неологізм – це «щойно створене слово або вираз, який може бути в процесі створення, входить до загального користування, але ще не прийнятий до основної течії мови" [88, с.22]. Неологізми можуть застосовувати як нове значення, так і нову форму, або лише один із цих елементів. Неологізми, вжиті в творах Дж. К. Роулінг мають авторський характер, що означає, що вони створені та застосовані вперше. Усі неологізми можна поділити на семантичні та лексичні, де в залежності від процесу, який відбувається (зазвичай це словотворчі засоби такі як афіксація та складання). Результатом є семантичні неологізми набуття існуючим словом нового значення, тоді як лексичні неологізми – це новоутворені слова (за допомогою суфіксів, префіксів або поєднання двох або більше існуючих слів) або запозичені з іншої мови.

З багатьох причин неологізми можуть здаватися неперекладними, або щонайменше дуже важко перекласти. Неперекладність є властивість тексту або будь-якого висловлювання однією мовою, для якої нееквівалентний текст або висловлювання можна знайти іншою мовою під час перекладу із запізненням. Проте одне з найчастіших запитань перекладачів і теоретиків перекладу полягає в тому, чи є деякі терміни повністю перекладоздатні, тоді як інші повністю неперекладні, або, можливо, все можливо перекладати, і складність процесу перекладу залежить від здібності перекладача, його знання та характер самого тексту.

Тематика авторських неологізмів у Дж. Романи К. Роулінг про Гаррі Поттера широка, оскільки вони використовуються для позначення повсякденних реалій: магичні предмети, їжа та напої, валюта, імена, академічні дисципліни в Гогвортсі, канікули, ігри, і багато іншого. Авторськими неологізмами є також слова, що позначають етнографічні та

міфологічні реалії: етнічні та соціальні спільності та їх представники; божества, казкові істоти. Авторські неологізми в романах Дж. К. Роулінг про Гаррі Поттера також включають лексику, яка називає реалії навколишнього світу і природи. Такий цікавий та магічний світ сучасної молоді і спонукав нас до вибору даної теми та детальнішого аналізу авторських неологізмів Дж. К. Роулінг

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати роботи були представлені на міжнародній науково-практичній конференції «Семіотика української незламності: мова-освіта-дискурс», що відбулася 16-17 травня у Києві, а також опубліковані у науковій статті в матеріалах конференції під назвою «Авторські неологізми в сучасному художньому дискурсі: специфіка використання і способи перекладу» (2, 158-160).

Метою дипломної роботи є дослідити, проаналізувати та узагальнити теоретичні питання авторських неологізмів в творах Дж. К. Роулінг і способи їх відтворення українською мовою.

Завдання роботи:

- проаналізувати джерела наукової та науково-практичної літератури;
- визначити особливості перекладу текстів художнього дискурсу;
- здійснити теоретичний аналіз неологізмів у мовознавстві та перекладознавстві;
- встановити семантичні та прагматичні функції неологізмів у художньому дискурсі;
- сформулювати структурні моделі неологізмів;
- дослідити та відтворити авторські неологізми у перекладах текстів художнього дискурсу на матеріалі творів Дж. К. Роулінг.

Об'єктом дослідження є авторські неологізми у творах Дж. К. Роулінг.

Предметом дослідження є неологізми у художньому дискурсі.

Теоретико-методологічні засади дослідження Аналізуючи наукові дослідження зарубіжних та вітчизняних учених ми дійшли висновку, що неологізми вивчали: Кравченко А. Б., Горбач О. В., Кучумова Н. В., Удод О. Ю., Кучеренко І. В., Вискушенко С. А., Техлівець Ю. Т., можна стверджувати що, авторські неологізми досліджували: Бахов І., Богуцька Г., Регушевський Є., Разумейко М., Германчук В. С., Горда В. В., Пушик Н. В., Гудманян, А. Г., Баклан, І. М., Ємчура Н. Р., Білоус О. М., Вільховченко Н.П., Шайнер А.І., Ж. Колоїз та інші. Перекладом неологізмів займалися: Андрусь Я.В., Панченко О. І., Українець О. В., Білюк І. Л., Горда В. В., Пушик Н. В., Радецька С.В., Колосова С.О., Козаченко І.В., Шкуліпа Ю.С., Погоріла, А. І. та інші.

Під час написання роботи використовувалися методи аналізу даних теоретичної літератури, методи дослідження, методи класифікації та практичні методи.

Елементи наукової новизни полягають у тому, що поглиблено та розширено знання про неологізми та способи їх творення, а також детально досліджено спосіб перекладу на українську мову авторських неологізмів Дж. Роулінг.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що складено таблиці неологізмів та класифіковано їх за семантичними групами і подано переклад даних неологізмів Поттеріани українською мовою.

Обсяг і структура роботи Магістерська робота викладена на 119 сторінках машинописного тексту, складається зі вступу, огляду літератури, опису матеріалів і методів дослідження, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота ілюстрована рисунками та таблицями. Список використаних джерел містить 136 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ У МОВОЗНАВСТВІ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

1.1 Неологізми як лінгвістичне явище

Неологізм (від грец. νέος — «молодий, новий» і λογισμός — «судження, вислів») або вигадка — новостворене слово, авторське слово чи фраза, що знаходяться на шляху загального вжитку і не увійшли до спільної мови. Неологізми – це вид історичної зміни, один із видів лексики, тобто це одиниці, які ще не увійшли (або не увійдуть, оскільки з'явилися і майже зникли) у функціональний словник. Неологізми виникають внаслідок появи нових тем, ідей, предметів. Більшість неологізмів існують недовго, але деякі з них у мові вже давно, вони не лише увійшли в побут, а й у літературу [WIKI].

У словнику української мови неологізм витлумачено, як нове слово.

Лінгвісти в різні часи існування мови, піднімали питання про те що означає «слово» для навколишнього світу, який є річчю динамічною і розвивається, завжди приносить нове, що потребує пояснення нових слів. Однак у мові вже є словниковий склад, який накладає обмеження на процес створення нового слова [Жилбек].

У лінгвістів існує велика кількість визначень слова «неологізм». Так, наприклад, М. Мостовий дав таке визначення: «Неологізм — це розмовна мовна одиниця для визначення нового поняття». Оксфордський Словник визначає неологізм як «нове слово чи вираз або якесь нове значення слова» [Кравченко А. Б., с.54].

Поняття неологізм подає й О. А. Стишов, інтерпретуючи його так: «Слова, словосполучення, фразеологізми, окремі їхні значення, що з'явилися на певному етапі розвитку мови для позначення нових реалій і понять, периферійних номінацій, актуалізація яких зумовлена соціальними й територіальними чинниками функціонування літературної мови, а також

оказіоналізми (індивідуально авторські новації), використані одноразово в мовній практиці певного автора, видання, редакції чи в конкретному тексті. Новизну цих номінацій усвідомлюють мовці». Неологізми-оказіоналізм – це слова, утворені на непродуктивній моделі в конкретному контексті. Їхньою відмітною ознакою є індивідуальність і незвичайність. Оказіоналізми, на відміну загальноживаних неологізмів, виконують переважно експресивну функцію, нерідко вони створюють іронічний чи комічний ефект [Стишов].

Гарманчук В. методом кількісного аналізу встановив, що (з числа відібраних прикладів) найчастішими є морфологічні неологізми утворені суфіксальним, префіксально-суфіксальним способом, додаванням основ, часто – у поєднанні з суфіксацією, усіченням основ [Гарманчук, с. 48].

О. Горбач визначає, щоб сформулювати неологізм треба з'ясувати його поняття:

- ✓ неологізм являє собою слово, яке виникло у мові пізніше певної часової межі, яка вважається вихідною;
- ✓ неологізм являє собою слово, яке певний час зберігається у мовній пам'яті людей як нещодавно створене;
- ✓ неологізм являє собою слово, яке через деякий час може зникати з мовної пам'яті людей або ставати мовною нормою;
- ✓ неологізм виникає у зв'язку з виникненням потреби у певній одиниці для називання предмету чи явища дійсності» » [Горбач, с. 9].

Нові слова можуть з'являтися в національних мовах світу щодня, представляти нові події або бути результатом мовотворчості самих мовців.

Лінгвісти підтвердили, що процес неологізації «веде до появи чогось нового». спочатку на лексичному рівні, а також на рівнях інших систем мови, тому в широкому розумінні неологію слід розуміти як науку про нове чудеса мовної системи в цілому [Кучумова, с. 56].

Щодо неології – нових слів чи неологізмів, то слід зазначити, що сьогодні для пояснення нової лексики в сучасній лінгвістиці багато слів вживаються

вільно. До них відносяться терміни «неологізм», «новоутворення», «інновація» та «нововведення» [Cerrolaza Gili O, с. 78].

Як зазначає І. В. Кучеренко, у сучасній лінгвістиці одиниці мови традиційно вважаються результатом динамічних процесів, які показали пристосованість мови до частих змін політичних, соціальних, економічних та культурних аспектів сучасної роботи людини [Кучеренко, с. 101].

У сучасній лінгвістиці налічується безліч підходів та класифікацій неологізмів, що відрізняються за своїми критеріями. Класифікація неологізмів може здійснюватися за їх походженням, структурою, періодом входження у мову, тематикою та сферою вживання, за семантичними та стилістичними властивостями тощо. [УДОД]

Результати дослідження основних праць з теорії неології Косович О. В. [Косович, с.272] доводять, що особливості неології зумовлені кількома основними принципами:

- 1) визначенням і тлумаченням різних понять "неологія" і «неологізми»;
- 2) розуміння та інтерпретація у літературі поняття «новий», «започаткований», «нововведення», «новотвір», «інновація»;
- 3) розширенням уявлень про неологізм як базову категорію не тільки неології, а й неографії.

Поняття «неологізм» отримує різнобічну інтерпретацію, унаслідок чого може розглядатися як мовна (лексична) одиниця, або як мовна стилістична, оказіональна, авторська одиниця.

У своїй роботі Косович О. В. [Косович, с.271] класифікував неологізми за способом утворення. Ми систематизували цю класифікацію у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1.

Класифікація неологізмів за способом їх творення

Назва неологізму	Утворені способом
морфо-семантичні неологізми	словосполучення (construction), афіксації (префіксації та суфіксації), зворотної деривації, парасинтезу, словоскладення, синапсії,

	квасиморфеми, телескопного слова, імітації та деформації, ономапопеї, графічної гри, паронімії;
синтактико-семантичні неологізми	зміни функції слова, конверсії, синтаксичної комбінаторики (сполучуваності), лексичної сполучуваності, зміни значення слова, метафори, метонімії, інших засобів виразності;
морфологічні неологізми	скорочення форми, усічення, аббревіатури;
семантико-прагматичні	утворені з додаванням частин слова з іншої мови.

Вискушенко С. А. зауважує, що різні тлумачення поняття «неологізм» пояснюються відмінностями критеріїв, за якими він будується. Так, лінгвісти опираються на три основних критерії:

- 1) часовий;
- 2) критерій входження чи не входження у мову;
- 3) відчуття новизни [Вискушенко, с. 220].

Дослідниця зазначає, що одним із найважливіших параметрів визначення неологізмів передбачає їх реєстрацію в словнику. Проведення цього процесу є ознакою того, що ці лексичні одиниці пройшли стадії входження і часткової чи повної інтеграції в мові.

На нашу думку, доцільно розглянути види неологізмів. Досліджуючи цю тему ми з'ясували, що неологізми поділяються на два види: мовні та авторські. В свою чергу мовні поділяються на: лексичні та семантичні (рис. 1.1).

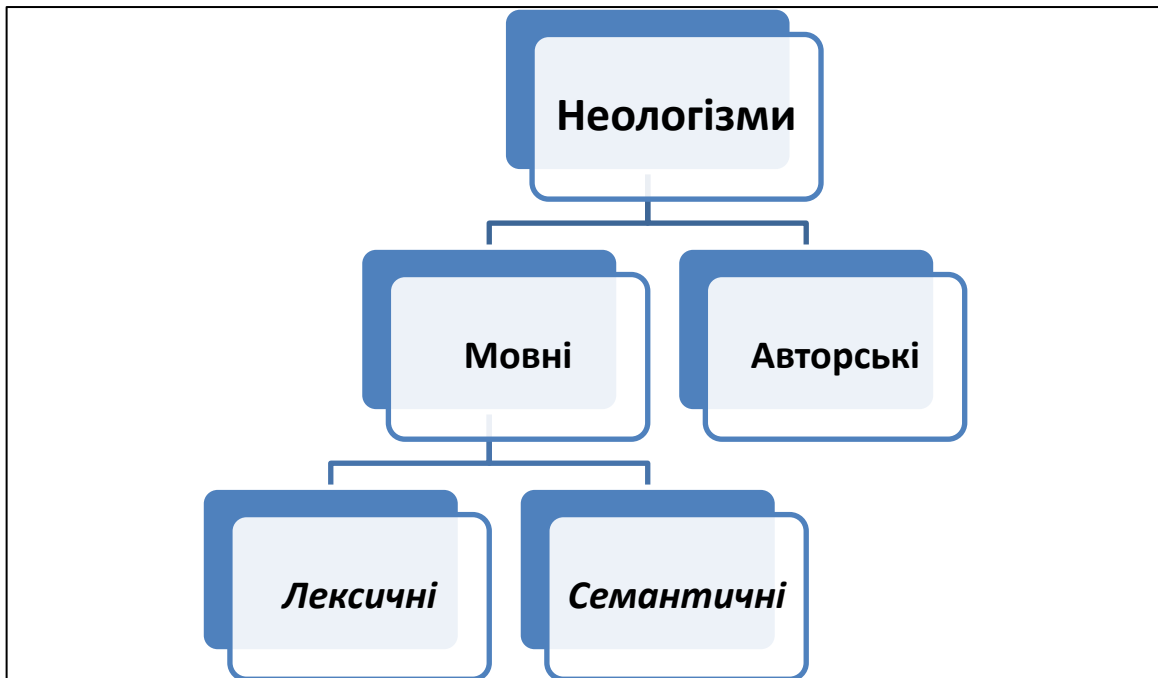

Рисунок 1.1. « Види неологізмів »

Лексичні неологізми – це нові слова, утворені за наявними в мові моделями (закордоння, пропрезидентський, пострадянський) або запозичені з інших мов (рерайтер).

Семантичні неологізми – нові значення раніше вживаних у мові слів: наші (учасники групи «Наша Україна»), зелені (екологи), зелені (американська валюта).

Авторські неологізми - дають поняттю іншу, емоційну назву. Як правило, ці неологізми «зберігають» авторство і, завдяки своїм образам, не є частиною загальноновживаних одиниць мови. Напр., неологізми П. Тичини: прометейно, сонцебризно, дощоросно, павутинитися, акордитись, блискотінь, Б. Олійника: владоможець (“Новітні владоможці України Жирують – аж вгинається земля...”), потойсвіт (“І не згледівсь, як зопалу вибрався у потойсвіт...”).

Українська мова, значно, поповнилася неологізмами пов'язаними з російсько-українською війною.

Потенко Л. О. [Потенко, с. 123] розглядає неологізми в умовах сьогодення під час російсько-Української війни і визначає, що одним із внутрішньомовних чинників, що сприяють створенню неологізмів, є прагнення носія мови до більшої виразності та образності свого мовлення. Наприклад за Ю. Теглівцем ми віднесемо до групи телескопізмів англо-неологізм «рашизм»

утворюється шляхом злиття першого компонента із закінченням другий: назва місця + назва ідеології: раша + фашизм – тут практики войовничого російського шовінізму, який прагне ліквідувати українську державність і знищити українців як націю; сучасна форма нацизму [Техлівець, с. 280]. Семантика цього неологізму визначається негативною емоційною оцінкою. Інший приклад «Путлернет», приєднання _з ант ропо нім + ант ропо нім +мережа: _ (вкласти + hitl er +Інтернет) – це «іронічна назва автономного російського Інтернету» [Техлівець, с. 281].

Складання, з'єднання двох окремих слів в одне формі, вважається одним із найпродуктивніших способів формування неологізмів [Гандабура, с. 225]. Наступний приклад - поєднання трьох стебел без зв'язувального компонента, наприклад «Затридні» – Через три дні (одним словом). Неологізм виник із планів Кремля захопити Україну за три дні. Російська влада була впевнена в швидкому успіху своєї армії у війні і використала це гасло з метою пропаганди серед населення [ХАР, с. 162].

Антропоніми беруть участь у творенні багатьох військових неологізмів включати власні імена відомих реальних або вигаданих осіб. Загально прийняті відомі факти утворюють семантику назви і стійко асоціюються з нею [Василенко]. Переважній більшості неологізмів цього типу властиве утворення емоційно-оцінні дієслова з високим ступенем інтенсивності семантико негативне значення: «Макронити» постійно прикидатися стурбованим, але нічого не робити для вирішення проблеми. «Шойгувати» - прикидатися, що все йде за планом. «Кадирити» - прийняття бажаного за дійсне (Рамзан Кадіров часто знімає відео уявних боїв на покинутих складах) [Гриценко].

Як і українська мова постійно поповнюється неологізмами так і інші мови світу, наприклад англійська. Англійська лексика, як і інші мови, набувають постійного розвитку. Виникнення нових ситуацій у житті людини, нових стосунків між мовцями, нові галузі знань та ідей призводять до відповідних змін у наступній мові показує навколишню дійсність і внутрішній світ мовця. Так, з'являються нові слова, які називаються неологізмами і інтерпретуються як слова, пов'язані зі зміною комунікативних умов.

Авторські неологізми — одна з тем сучасного мовознавства неологізмів, оскільки мова розглядається як жива система, яка завжди розвивається, змінюється, а мова художньої літератури — джерело багатства, яке стало основою для аналізу цих змін. Жанр фентезі вирізняється яскравістю образів, а також масштабною кількістю утворених нових слів.

В результаті аналізу досліджуваних фразеологічних одиниць Масік Інна зробила висновок, що фразеологізми на позначення якостей характеру людини мають як схожість, так і відмінності в англійській та українській мовах. Дослідження засвідчує, що в англійській мові виділяється більша кількість груп на позначення якостей характеру.

У словнику неологізмів англійської мови можна виділити наступні:

1. Власне неологізми (новизна форми поєднується з новизною змісту): *audiotyping* – ‘аудіодрукування’, *bio-computer* – ‘комп’ютер’, що імітує нервову систему живих організмів, *thought – processor* – ‘комп’ютер’, який логічно створює та розвиває ідеї.

2. Трансномінацію, яка поєднує новизну форми слова зі значенням, яке вже передавалося раніше іншою формою: *sudser* – ‘мильна опера’, *big C* (мед.) – рак.

3. Семантичні інновації або переосмислення (нове значення позначається формою, котра вже була в мові): *bread* – ‘гроші’, *drag* – скукота, *acid* – ‘наркотик ЛСД’.

Останніми роками домінують одиниці першої групи, це пов'язано зі зростаючими потребами суспільства дати назву чомусь новому, які виникли у зв'язку з розвитком науки і техніки. Нові визначення стосуються нових значень існуючих слів. При цьому можливі такі варіанти:

1) старі слова повністю змінили своє значення, втративши попередній зміст (раніше існуючий).

2) в семантичній структурі слова з'являється ще один лексико-семантичний варіант (ЛСВ) при збереженні всіх традиційних. Так слово *mafia* розширило своє значення та стало означати – будь-яка таємна організація, замкнуте коло, клан. Серед найбільш вживаних нових значень в сучасній

англійській мові можна виділити: *charisma* – ‘сильна особиста’ притягуюча сила; *bumped out* – ‘розчарований’; *go-go* – ‘динамічний, сучасний’.

Як було сказано раніше, неологія впливає практично на всі аспекти життя сучасного суспільства, в тому числі й на повсякденне життя. Більшість неологізмів, пов'язаних з використанням комп'ютерів у повсякденному житті, отримані шляхом редукції типу *tele-*, наприклад: *telepost* – місце в будинку, де знаходиться комп'ютер; *totelework, to telecommute* – працювати вдома, маючи комп'ютерний зв'язок з виробництвом'; *televanking* – фінансова послуга, яка дозволяє клієнту проводити банківські операції через домашній комп'ютер; *teleshopping* – покупки по телефону.

Комп'ютеризація використовується в різних галузях науки і техніки, що призвело до появи великої кількості термінологічних неологізмів. Наприклад, в охоронній сфері: *biometric locks* – ‘біометричні замки’; *computerized cards* – карточки з біометричним обладнанням, яке дозволяє відкривати двері, сейф; *finger print-scanner* – біометричне обладнання, яке розпізнає відбитки пальців; *biometric eye-scanner* – біометричний пристрій, який розпізнає особливості райдужної оболонки ока (в розмовній мові цей пристрій отримав назву *Eye-Identity* – своєрідний каламбур зі словом *identity*).

З розвитком авіації з'явилися такі лексичні одиниці: *airbus* – ‘аеробус’; *seadrome* – ‘гідроаеродром’; *to bail out* – ‘катапультиватись’ тощо.

Зміни відбулися і в житті театру – з'явилися нові види театру, а з ними й нові назви, наприклад: *theatre of absurd* – ‘театр абсурду’; *theatre of cruelty* – ‘театр жорстокості’. Серед багатьох видів неологізмів, пов'язаних з життям театру, можна поставити такі назви, наприклад, іменники: *revolve* – ‘сцена, яка обертається’; *theatredom* – ‘театральний світ’.

В сфері кіно, телебачення та відеотехніки з'явилося багато нових технічних засобів, а слідом за цим і багато неологізмів, наприклад: *inflight movies* – ‘кінофільми, які демонструють в польоті на борту літака’; *eyevideoplayer* – ‘телевізор для відтворення відеозапису’; *featurette* – короткометражний документальний фільм; *chat show* – ‘інтерв'ю зі знаменитістю’; *eyevideoplayer* – ‘телевізор для відтворення відеозапису’; *kidvid* – ‘телепередачі для дітей’.

Особливо популярними стали слова та вирази молодіжного сленгу:

Drugs!– ‘Згодний!’, ‘Добре!’, ‘Вірно!’; *sweat*– ‘біг на довгу дистанцію’; *task* – ‘домашній твір’; *brunch* (скорочено від *breakfast* + *lunch*)– пізній сніданок та ін.

Тому сьогодні мова і нові слова продовжують удосконалюватися разом з розвитком суспільства, техніки, наукового прогресу і техніки в цілому. Але більшість неологізмів збігаються в галузі інформатики та комп’ютерних технологій, тому що сучасне суспільство називають інформаційним.

1.2 Перекладацькі стратегії відтворення неологізмів

Переклад — це відтворення оригіналу іншою мовою із збереженням єдності змісту й форми. Ця єдність досягається повним відтворенням оригінального ідейного змісту в оригінальних стилістичних формах на основі багатьох мов. Спосіб отримати такий зв'язок - не встановлювати постійних партнерів. Ви можете порівнювати методи різних мов, навіть найвіддаленіших, просто порівнюючи функції різних методів. Тому точність перекладу полягає в роботі, а не в оригінальних листах.

При перекладі передається не тільки смисловий образ, а й повністю змінюється зміст. Крім того, письмо як показник світогляду автора не може повністю відрізнитися від світогляду читача [вікіпедія]. Перекладницькі стратегії показано на рисунку 2.1.

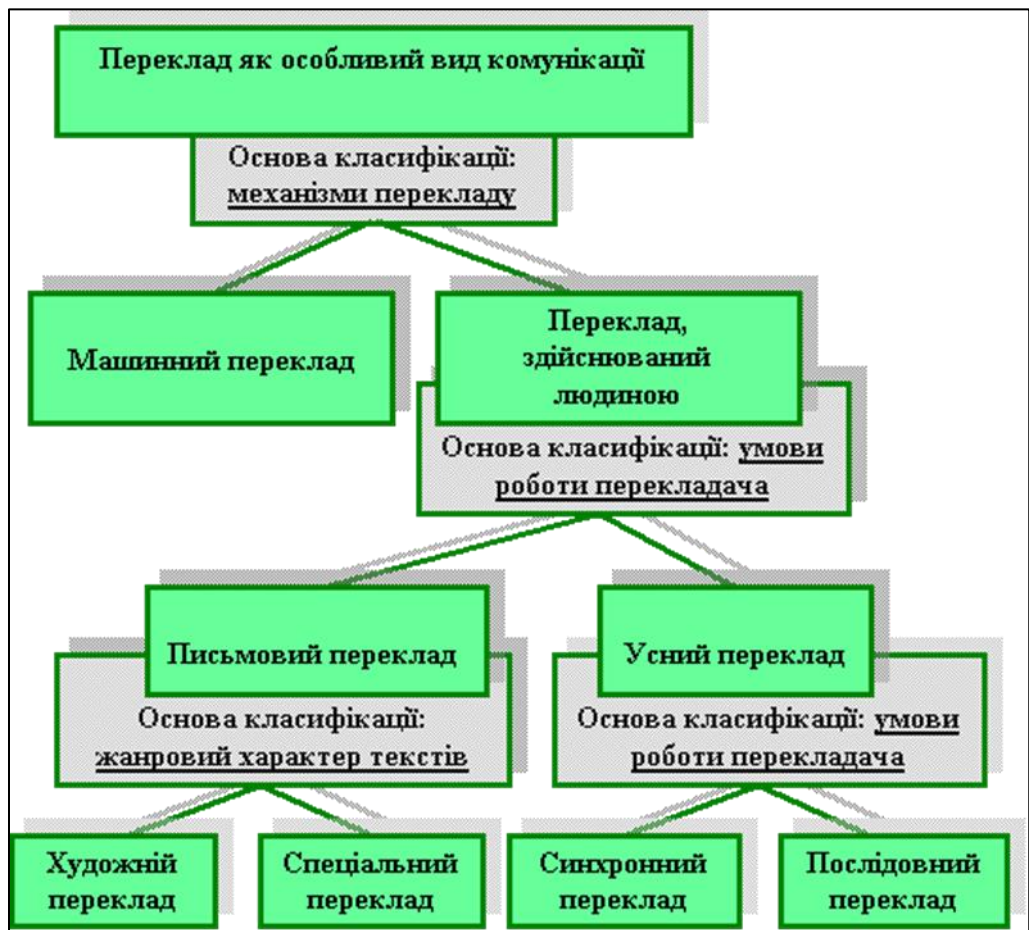

Рисунок 2.1. «Переклад як особливий вид комунікації»

<https://studfile.net/preview/5373207/>

Удовіченко Г. М. та Герасименко Д. В. розглядають переклад термінів у художній літературі який не обмежується такими жорсткими вимогами, як у спеціальній літературі. Автентичність твору мистецтва — це форма автентичності, яка не є справжньою. Слово в художній літературі часто є частиною стилю, основою створення художнього образу, з якою перекладач має зважати. Однак це не означає, що якщо перекладач зустрине слово, він може залишити його, перекласти як завгодно або замінити цим словом. Навіть зміст, близький до змісту, який не є тимчасовим або міститься в словах науки / природи життя, може порушити всю цілісність твору [Удовіченко].

Переклад будь-якого тексту складний, тому що він має багато лексичних, граматичних і стилістичних особливостей, які роблять його унікальним та вимогливим до перекладу. Крім того, слід пам'ятати, що спеціальні матеріали можуть бути письмові та усні. Проблеми з цим положенням часто загострюються, коли йдеться про переклад спеціальних письмових документів,

що входять у поняття художнього твору. У цьому випадку перекладач повинен вирішити зовнішні завдання і спочатку з'ясувати, з якою метою документ вводить у текст всієї роботи [Колоїз, с.12].

Тугаєнко В. М. [Тугаєнко] розрізняє п'ять найпоширеніших типів перекладу, кожен зі своїми проблемами та вимогами: художній, технічний, адміністративний, фінансовий, юридичний, які в свою чергу поділяються на підвиди (рис. 2.2)

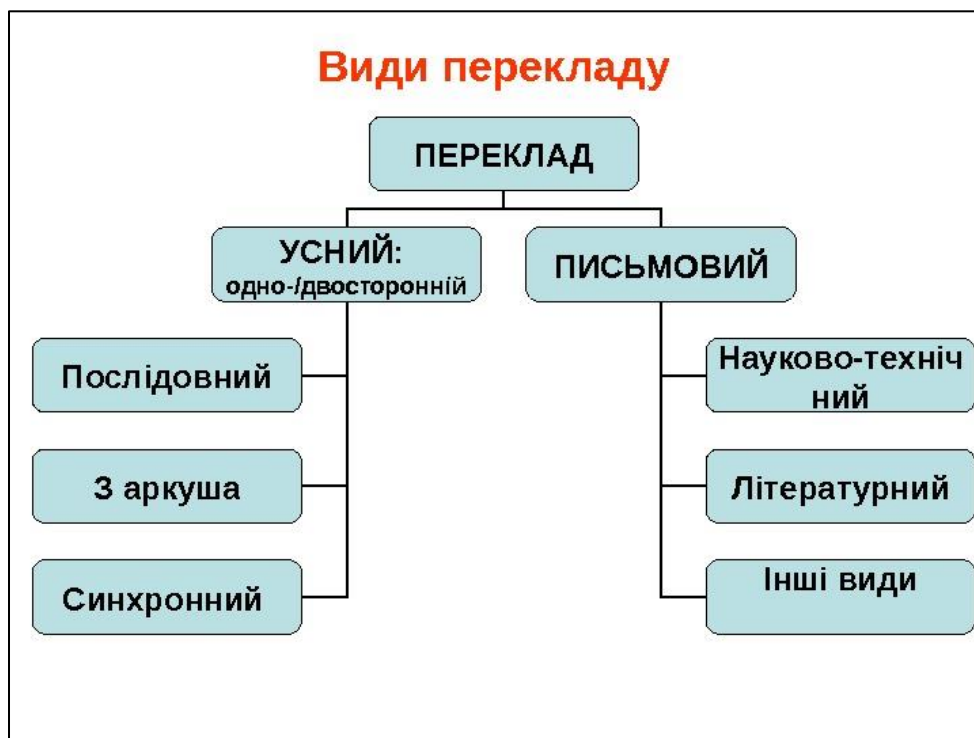

Рисунок 2.2. «Види перекладу»

http://perekladatckadialnist.blogspot.com/2017/10/blog-post_9.html

Андрусь Яна підсумовує свою роботу «переклад може здійснюватися на семантичному, компонентному, структурному, прагматичному та образному рівнях, залежно від жанру і стилю тексту та цільової аудиторії. Одиниці перекладу прийнято поділяти на такі типи мовної ієрархії, як: рівні фонем, морфем, слів, словосполучень, речень, тексту. Варто пам'ятати, що способи перекладу на різних рівнях мовної ієрархії різні» [Андрусь, с. 445].

Способи логічного мислення, за допомогою чого пояснюють значення іншомовного слова в контексті і знаходять для нього українське слово його відповідник, який не відповідає словнику, називається лексичною трансформацією.

Лексичні зміни вживаються переважно тому, що діапазон значень лексичних одиниць мови оригіналу і мови перекладу не є правильний.

Панченко О.І. зазначає, що існують три типи лексичних трансформацій [Панченко]: транскрипція і транслітерація, калькування; лексико-семантичні заміни (конкретизація, генералізація, модуляція).

За Українець О. В. [УКРАЇНЕЦЬ, О. В, с.47] виділяють сім видів лексичних трансформацій:

- ✓ диференціація значень,
- ✓ конкретизація значень,
- ✓ генералізація значень,
- ✓ змістовий розвиток,
- ✓ антонімічний переклад,
- ✓ цілісне перетворення,
- ✓ компенсація втрат в процесі перекладу.

Однак Савчук К. В. досліджує, що в процесі перекладу, більшого використання набувають транскрипція і транслітерація, калькування, конкретизація, змістовий розвиток та додавання. Інші трансформації є менш поширеними [Савчук, с. 204]. За висновками Савчук К. В. класифікують граматичні трансформації таким чином:

- 1) *об'єднання речень* – спосіб інтерпретації під час якого структура вихідного речення змінюється шляхом поєднання двох простих речень в одне складне;
- 2) *розчленування речення* – структура речення в оригіналі звертається до двох або більше предиктивних систем цільової мови перекладу;
- 3) додавання граматичних одиниць;
- 4) вилучення граматичних елементів.

Проблема виникає під час перекладу граматики, неправильна інтерпретація тексту та подання змісту може вплинути на розуміння тексту загалом.

Гаргаєва О. В. аналізуючи оригінальний текст та переклад показує, що переклад – це процес щоб передати повідомлення, яке мовці зробили однією

мовою частин мови і головною метою цього процесу є досягнення послідовності. Але відмінності в законах про мову та використання частини мови ускладнюють досягнення цієї мети, як наслідок перекладач вдається до інших змін, тобто до перекладацьких трансформацій [Гаргаєва, с. 655].

Такі вчені як А. М. Фітерман та Т. Р. Левицька виділяють лексичні трансформації, які включають в себе заміну та додавання, конкретизацію та генералізацію понять [Журавль, с. 148].

Горда В. В. звертає увагу, що кожен письменник має унікальний ідіостиль письма. Ідіостиль — це манера письма письменника, це те, що вирізняє його твори від творів іншого письменника. Велика роль у художній творчості відіграє роль персонажа — знання автора змісту тексту, якому всі підпорядковані, тому його стиль домінуючий авторський. І саме ця авторська свідомість важко піддається адекватному перекладу [Горда, с. 168].

За Деркач Л., [Деркач, с. 60]. що перекладачу не завжди вдається якомога точніше передати зміст оригінального твору залежно від чого і виникла теорія адекватного перекладу. Одним словом переклад є не що інше, як поєднання трьох речей:

- 1) передача мовної форми оригінального тексту;
- 2) краще і повніше передавати зміст оригінального тексту;
- 3) точність мови перекладу

Розглянемо ближче термін «калькування». Калькування (дослівний або буквальний переклад) – це прийом перекладу нових слів (термінів), коли відповідником простого чи частіше складного слова (терміну) вихідної мови в цільовій мові вибирається, як правило, перший за порядком відповідник у словнику [Новікова, с. 204].

Варто підкреслити, що існує великий поділ таких змін, який включає досить широке коло калькування, з яких варто виділити повне або часткове калькування, семантичне, змішане калькування і також калькування акронімів [Міклащук, с.15].

Одне з тлумачень калькування – це буквальний переклад. Вважається, що дослівний переклад часто доречний у технічних текстах. Дослівний переклад є

своєрідною «картинкою» оригіналу. Велике завдання перекладача — створити адекватний переклад, який відтворює як зміст і передає оригінальну форму іншою мовою [Білозерська, с. 17]. Наведемо декілька прикладів:

Оригінал: *My bow is a rarity, crafted by my father along with a few others that I keep well hidden in the woods, carefully wrapped in waterproof covers* (Collins S. *The Hunger Games*, p. 81).

Переклад: ‘Мій лук – справжній раритет, один із тих, що були змайстровані ще моїм батьком, – я надійно заховала всі луки в лісі, обачно загорнувши їх у водонепроникну тканину’ (Коллінз С. *Голодні ігри*, с. 24).

Переклад слова *waterproof* виконується за допомогою перенесення вмісту використовуючи дослівний переклад. Якщо розібрати всі компоненти цього ізольованого слова, то бачимо, що вони буквально перекладені з англійської на українську. *Water* – ‘вода’ (в нашому випадку вода), *proof* – ‘непроникний’.

Різними мовознавцями представлені численні класифікації способів перекладу неологізмів. Серед зазначених способів можна назвати такі: транскрипцію/транслітерацію, калькування, нульовий та описовий переклад [Волошино, с. 26–27; Білоус, с. 138; Радецька, с. 20]. Спробуємо дослідити переклад неологізмів методом калькування з різних мов.

Гудманян А. Г. та Баклан І. М., досліджуючи неологізми у галузі «Мода» дійшли висновку, що переклад неологізмів є суто особистим і творчим процесом, тому нерідко вибирається кілька методів перекладу. Переклад неологізмів галузі «МОДА» доречно починати з прийому лексичного запозичення за допомогою перекладацьких технік транскрипції та/або калькування [Гудманян, с. 57].

Можна виокремити такі лексико-семантичні прийоми перекладу неологізмів:

1. Модуляція - заміна лексеми на основі вираження певних ознак змісту. Наприклад, *life jacket* – ‘рятувальний жилет’, де *life* перекладається як ‘життя’, а в українському варіанті використовується слово ‘рятувальний’, встановлюючи причинно-наслідковий зв'язок між поняттями ‘життя’ і ‘рятування’.

2. Експлікація - розкриття символічного значення чи деталі лексеми через її опис. Наприклад, *designated driver* – ‘людина, яка не вживає алкоголь на вечірці, щоб безпечно відвезти друзів додому’.
3. Імплікація - ущільнення значення лексеми шляхом вилучення надлишкових елементів. Наприклад, *smartphone* – ‘смартфон’ (замість ‘розумний телефон’).
4. Мутація - зміна змісту. Наприклад, *couch potato* – ‘лежебока’ (дослівно ‘диванна картопля’).

Домінуючим є спосіб лексичного запозичення у формі калькування, який можна вважати найбільш корисним при перекладі неологізмів, оскільки забезпечує правильне відтворення значення лексеми та зберігає новизну в перекладі мовою перекладу.

Неологізми можуть відрізнятися від метафоричних новоутворень із компонентами, для яких визначальною є характерна ознака: *fashion guru* – ‘законодавець моди’; ‘впливовий представник фешн-індустрії’; За особливостями словотвору неологізми можуть бути у вигляді:

- простих слів: *selfie*
- частин слів: *Brexit*
- композитів (дво-, три- й багатокomпонентних, наприклад, *workation*, *eco-friendly jeans*, *full-body fun suit*).

Якщо в результаті калькування виникають проблеми в розумінні та сприйнятті неологізму носіями мови, краще скористатися стратегією адаптації модуляції або мутації.

Розглянемо труднощі перекладу англійських неологізмів на українську мову. Для перекладу будь-якого тексту необхідно використовувати трансформації перекладу, і переклад неологізмів не є винятком. Перекладачі при перекладі англійських неологізмів українською часто використовують такі трансформації [Козаченко, с. 166]:

- підбір відповідника;
- транскрипція та транслітерація;
- калькування;

- описовий переклад;
- пряме включення.

Підбір відповідника – є одним із найбільш використовуваних методів тлумачення неології, тобто слова, яке має те саме значення, що й оригінал. Однак такий спосіб перекладу не завжди ефективний, тому що іноді не вдається знайти хороший відповідник, особливо для неологізмів.

Транскрипція та транслітерація – це письмовий переклад, який допомагає відтворити образ чи звук іноземного слова [Шкуліпа]. Найчастіше цей спосіб використовується при перекладі власних назв і слів. Текст і тлумачення – не найкращий спосіб перекладу неології, оскільки це може призвести до втрати значення слова. Здебільшого цей спосіб найчастіше використовується для перекладу власних назв і термінів (*brandalism* – ‘брендалізм, завішування фасадів міських будівель потворними рекламними постерами’; *oprahization* – ‘опраїзація, зростаюча тенденція сповідатися на людях’).

Калькування – визначається як заміна частин оригінальної частини їхнім еквівалентом у цільовій мові. У разі перекладу неологізмів флексія сприяє збереженню внутрішньої форми лексичної одиниці. Слід зазначити, що калькуванню піддаються неологізми складних слів. Перевага відстеження полягає в його простому підсумку результатів і його зв’язку з вихідним словом [Драбов, с. 178]. Наприклад, слово *multicurrency* складається з *multy* та *currency*, кожен із яких перекладається як ‘багато’ і ‘валюта’, вони разом утворюють ‘багатовалютний’ [Погоріла А. І., с. 123].

Описовий переклад – це додатковий опис слова, яке потрібно перекласти, заміни лексичної одиниці мови оригіналу словосполученням, яке експлікує її значення, тобто більш-менш повністю пояснює значення цієї одиниці [Власюк, с. 40]. Наприклад: *skype sleep* – ‘спілкуватися за допомогою програми *Skype* та заснути одночасно із своїм співрозмовником’, *Sellebrity* – ‘використання відомих людей для рекламування продуктів’ [Костенко, с.99].

Пряме включення може бути використане при відтворенні неологізмів, тобто використання оригінального написання англійських слів у тексті. Використання цього методу доцільно в тих випадках, коли неологізм

неможливо передати жодним традиційним способом перекладу через відсутність звуку чи тексту. Наприклад: *wi-fi*, *iPod*, *iPad*. Досить часто такий спосіб перекладу використовують для перекладу неологізмів, що складаються з двох частин, де одна з них подається мовою оригіналу, наприклад: *web-сторінка* [Козаченко, с. 167].

Стоянова Т. та інші вважають що велику роль відіграють неологізми при формуванні жарту, які автор може сам вигадати для того, щоб новизною створити комічний ефект, наприклад:

– *You can't do that, look what you've created here, it's like nerdvana (Theory of big bang).*

– ‘Але ти не можеш цього зробити, подивись, на що ти перетворив це місце, справжнє ботаносховище’. [Стоянова, с. 410].

У цьому прикладі автор створив власний неологізм *nerdvana*, а перекладач, не знайшовши відповідника в українській мові, використав той самий прийом, що й автор. Тому думка про те, що більшість позик вважаються такими, що не підлягають інтерпретації, не завжди вірна.

Лексичні каламбури побудовані на багатозначності, але трапляються й випадки вживання слів, неологізмів і навіть особових імен для створення кумедного ефекту, наприклад, англійська назва п'єси *The Importance of Being Earnest*, де п'єса побудована на словах з використанням прикметника *earnest*, що означає серйозність, чесність, неоднозначність та ім'я головного чоловіка, яке характеризує його характер як спокійного і суворого.

Отже, переклад може здійснюватися через усний переклад та письмовий переклад. В ньому можуть відбуватися фізичні та символічні процеси, залежно від типу та стилю тексту та цільової аудиторії. Одиниці перекладу зазвичай поділяються на такі мовні одиниці, як: фонеми, морфеми, слова, словосполучення, речення, текст.

1.3 Особливості перекладу текстів художнього дискурсу

Останнім часом дослідженням художніх практик зайнялися лінгвісти та спробували проаналізувати сам душевний стан, адже це важлива сфера художнього стилю. Емоційні слова у творі, навпаки, впливають на емоційний стан читача, даючи дозвіл відчувати різні типи емоцій, створюють певні почуття чи бажання персонажів, а з іншого боку, пояснюють позицію самого автора, його інтерпретацію, його емоції та його цінності.

Мельник І.В проаналізувавши особливості перекладу засобів вербалізації емоцій, стверджує, що існують різноманітні перешкоди для точної передачі емоційних станів, які можуть призвести до перекладацьких невдач. Переклад емотивної лексики є досить складним, багатограним процесом, та вимагає неабияких навичок та досвіду у перекладача [Мельник, с. 58].

Часто перекладачі використовують дослівний переклад для передачі емоцій: *Fred wrinkled his freckled nose in disgust* [Moriarty L, с. 64], саме за допомогою дослівного перекладу перекладач переклав речення ‘Фрейд з огидою зморщив веснянкуватого носа’ [Іванова, с. 81] тим самим передав емоцію відрази (*disgust*). Наступне речення також є прикладом дослівного перекладу: *She’s very excited about being in the same class as you* [Moriarty L, с. 63] – ‘Вона дуже рада, що ви навчатиметеся в одному класі’ [Іванова, с. 79], тут передано письмово емоцію радості.

У фразі *Thank God you’re so rich, darling* [Моріарті, с. 35], використано дескриптивний засіб *darling*, що вербалізує почуття любові. В українському перекладі опущений емоційний момент ‘Дякувати Богу, що ти така багата’ [Іванова, с. 39]. Цей приклад демонструє неточності в перекладі. У наступному прикладі перекладач передав емоцію радості (*joy*) більш вдало, аніж сам автор, використавши дієслово засяяти *Madeline’s expression changed. She beamed and waved* [Моріарті, с. 32] – ‘Раптом Маделін аж засяяла і жваво комусь помахала’ [Іванова, с. 35]. У фразі *Ziggy too had been wide-eyed and self-conscious at the novelty of having another child in the backseat with him...* [Моріарті, с. 26], автор використав словосполучення *wide-eyed*, аби наголосити на емоції цікавості та

радості, а у перекладі навіть немає відповідника цьому словосполученню ‘Зігті теж був вражений новизною відчуттів, від того, що поруч із ним сиділа ще одна дитина...’ [Іванова, с. 26]. Таким чином, перекладач неточно зобразив емоції.

Савіна Ю. Ю. досліджувала комічне у творах при відтворенні українською мовою творів Льюїса Керрола «Аліса в Дивокраї» та «Аліса в Задзеркаллі», проаналізований матеріал засвідчив що при перекладі використовуються такі лексико-семантичні перекладні зрушення, як узагальнення, конкретизація, диференціація, граматичні заміни, транспозиція, антонімічний переклад, додавання та вилучення, компенсація. Ці прийоми дозволяють передати нюансовані значення та ефективно відтворити комічну ситуацію, описану в оригінальному тексті [Савіна, с. 241].

Монастирська Х. Р. визначає, що комедійні ситуації мають такі елементи:

- ✓ смішний тон комунікації. Це спроба подолати дистанцію та переосмислити сучасність;
- ✓ специфічна модель комедійної поведінки, прийнята конкретною мовною культурою;
- ✓ комунікаційний намір учасників спілкування відійти від серйозного спілкування [Монастирська, с. 172].

У творах Л. Керрола лексико-семантична трансформація відбувається при відтворенні комічного як засіб для спрощення її вираження та, таким чином, для розуміння комічного читачем, наприклад:

«Alice did not much like keeping so close to her: first, because the Duchess was very ugly, and secondly, because she was exactly the right height to rest her chin upon Alice's shoulder, and it was an uncomfortably sharp chin» [Carroll, с. 132] – ‘Алісі не надто подобалося перебувати від співбесідниці аж так близько: по-перше, тому, що та була вражаюче потворною, а по-друге, тому, що зріст Герцогині саме дозволяв їй вигідненько покласти підборіддя Алісі на плече, а підборіддя Герцогиня мала напрочуд гостре’ [Керрол, с 91].

Оригінальний текст використовує слово «uncomfortably», щоб описати підборіддя герцогині, яке лежить на її плечах. Перекладач здивувався і обмежив свою мову прислівниками, пояснивши лише гостроту цієї щоки.

Деякі комічні ситуації вимагають від перекладача упущення або викидання лексичних одиниць. Найпростішим випадком вилучення є вилучення займенників, які не несуть основного смислового навантаження комічної ситуації і зміст яких очевидний із контексту:

“You might make a joke on that, said the little voice close to her ear: something about you would if you could, you know” [Carroll L., с. 40] – ‘Ти могла б зробити з цього жарт, – сказав тихенький голосочок їй у вухо, – знаєш, щось таке типу: Була б, якби могла’ [Наріжна, с. 41].

Антонімічний переклад, спостерігається у випадках передачі сполучень із компонентами *unless, as... as...*, що не мають традиційних відповідників в українській мові:

“The executioner’s argument was, that you couldn’t cut off a head unless there was a body to cut it off from: that he had never had to do such a thing before, and he wasn’t going to begin at his time of life” [Carr, с. 140] – «Кат доводив, що неможливо відтяти голову, коли немає тіла, від якого її належить відтинати: він такого ніколи не робив і на своєму віку робити не планує» [Керрол, с. 95].

У цьому випадку гумористичний ефект досягається за допомогою антонімічного перекладу. Гумор і комізм оригінального тексту збережено.

Елементи фентезі були присутні в літературі з самого її початку, але жанру фентезі в його сучасному розумінні менше 200 років. Він набув найбільшої популярності в 1950-1960-х роках, коли Дж. Р. Р. Толкін, К. С. Льюїс і Урсула К. Ле Гуїн опублікували свої романи (Толкін: Романи про Середзем’я – «Хоббіт», «Володар кілець» і «Сильмариліон», Льюїс: Хроніки Нарнії, Ле Гуїн: романи про Земномор’я). Ці віхи допомогли фентезі увійти в мейнстрім. Популярність жанру зросла в 21 столітті, з одного боку завдяки фантастичним екранізаціям, таким як «Пітер». Трилогія Джексона «Володар перснів» і фільми про Гаррі Поттера з іншого боку, завдяки книгам-бестселерам Джорджа Р. Р. Мартіна із серії «Пісня льоду й полум’я» та Дж.К. Гаррі Поттер.

Зазначимо, що цикл романів Дж. Роулінг про Гаррі Поттера — це певний набір розумових, мовних і лексичних інтенції автора як носія чужої культури. Сприйняття художнього твору в цьому аспекті підтримується насамперед знанням особливостей рідної культури та реалій, пов'язаних з нею, але в процесі ознайомлення із зарубіжною літературою виникають певні труднощі в розуміння тексту рідною мовою. Цей аспект розуміння зарубіжних творів включає певні особливості у перекладацькі рішення. Відмінною рисою жанру фентезі є впровадження в сучасний світ захищених авторським правом винаходів або їхніми фрагментами. Зокрема, казковий дискурс творів Дж. Роулінг наповнений лакунами, антропонімією, чарівними словами та неологізмами.

За класифікацією, запропонованою перекладачем Ю. Карпенком, який досліджував переклади антропонімії, вживаної в романі Дж. Роулінг можна поділити на три групи [20]:

1. Антропонімія запозичена з реального світу.
2. Антропонімія на основі алюзій.
3. Власна антропонімія (переважання внутрішньої форми і емоційно-оцінне значення).

Відповідно до цієї класифікації антропонімія першої групи не викликає труднощів при перекладі: «Гаррі Поттер», «Ліліан», «Джеймс», «Чарлі», «Білл», «Фред», «Джордж». Переклад цих імен підлягає загальним законам перенесення власних назв. Проте потрібно враховувати вже сформовану традицію перекладу цих імен, яка зазвичай представлена в словниках.

Антропонімія другої групи, що натякає на міфологічні або історичні персонажі: «Помона» (вчитель гербології «Помона Паросток»), викликає натяк на давньоримську богиню родючості «Помона», як і назва «Квірін» - античний Римський бог, який ототожнюється з дволиким богом «Янусом».

Проте особливої уваги заслуговують назви останньої групи - власна антропонімія. Подібні назви зустрічаються і в інших літературних жанрах, але у творчості Дж. Роулінг вони є частиною нового світу, створеного автором, а тому перекладач повинен відтворити атмосферу цього світу, власну

антропоніміку, які вимагають обов'язкового, а часом і точного перекладу [Бахов, с. 119].

Нашу увагу привернули переклади авторських неологізмів фентезійного жанру у творі «Гра престолів» з серії «Пісня льоду та полум'я», різними мовами. Неологізми, використані в «Пісні льоду та полум'я», мають авторський характер, це означає, що вони створені та застосовані вперше Мартіном, і до цього їх не можна було побачити в інших джерелах.

Виходячи з цього, можна сказати, що процес перекладу неологізмів полягає в застосуванні не тільки нового значення, а й нову функцію, яку виконуватиме нове слово тому письменники застосовують неологізми до своїх текстів, щоб нав'язати своє бачення світу читачеві.

1.4 Семантична класифікація неологізмів у художньому дискурсі

У попередньому розділі ми розглядали неологізми та їх переклад, у цьому ж розділі розглянемо функції неологізмів у художніх текстах.

На думку дослідників визначення «неологізм» це «слово або зворот, створені для позначення нового предмета або поняття», яке не існує в загальній мові [27, с. 59].

О. Пономарів та інші підкреслюють таку думку: «нові слова, слова, фразеологізми, що з'являються в мові» [71, с.76].

В «Енциклопедії української мови» тлумачення неологізму досить розлоге: «Слово, а також його окреме значення, вислів, які з'явилися в мові на даному етапі її розвитку і новизна яких усвідомлюється мовцями або були вжиті тільки в якомусь акті мовлення, тексті чи мові певного автора» [106, с. 377].

Причинами появи нових слів І. Ющук вважає:

- 1) потреба назвати нові предмети, явища;
- 2) заміна відомої назви більш доречною, зрозумілішою, здебільшого це заміна іншомовного слова відповідником національної мови;

3) прагнення знайти більш образні назви, що характерно для мови художнього твору (новотвори письменників) [85, с. 227].

Семантичні неологізми – виникають в результаті присвоєння нових значень вже відомим словам. Заботкіна В. визначає семантичні інновації неологізмів або переосмислення в яких нове значення позначається формою, вже наявної в мові [42].

Семантика мови (давніше семасіологія) — розділ мовознавства, пов'язаний з лексикологією; вивчає значення (теж у діахронному, історичному перекрої) слів і їхніх складових частин, словосполук і фразеологізмів. Термін походить від грец. σηματικός (семантикос), «значимий», утвореного з σημαίνω (семаіно) — «значити, вказувати» та також від σήμα (сема) — «знак», «позначка», «символ» [131].

Серед лексичних неологізмів індивідуального творення визначають кілька різновидів:

1. Семантичні неологізми. Це переосмислення канонічних слів, уживання їх із новим значенням. Наприклад, у П. Г. Тичини слово кучерявий у словосполученні серцем кучерявий уживається із значенням «юний», «молодий».

2. Словотворчі неологізми. Це слова, тотожні за значенням із канонічними і утворені від тих самих коренів, але за допомогою інших афіксів або без них. Наприклад, у А. Малишка куцок (куцик), у М. Вінграновського 'приречість' (приреченість), у М. Стельмаха 'удосвіт' (удосвіта) та ін.

3. Словотворчо-семантичні неологізми. Це абсолютно нові слова і за значенням, і за формою. Вони найчастіше творяться від коренів існуючих слів за поширеними в сучасній українській мові словотвірними моделями, але з використанням не лише вживаних, але й невідомих досі або ж нестандартних словотворчих елементів. Наприклад, у М. Сингаївського 'ласкавощі' (як грубощі), у П. Воронька 'далеччина' (як Донеччина) [9, с. 30].

На думку Коробкової С., будь-який художній текст є стилістично та функціонально замкненою структурою, власне ім'я обростає в ньому безліччю складних смислових зв'язків, асоціацій і конотацій. Власні назви в системі

художнього тексту виступають в якості сигналу, який збуджує великий комплекс асоціативних значень. Цей комплекс називають індивідуально-художнім значенням власного імені. Формування індивідуально-художнього значення відбувається на основі семантичної взаємодії власної назви з усіма рівнями семантичної композиції у їх синтагматичних і парадигматичних зв'язках і відносинах [45, с. 48].

Герман В. та інші досліджує твори Гуцало Є. і визначає, що автор використовує усі семантико-стилістичні можливості мови, й сам уміло створює нові лексеми, що суттєво збагачують виражальні засоби української мови (баба Танаська, лисий Терень). Лексеми-оказіоналізми, майстерно спродуковані й органічно та доречно використані, увиразнюють текст твору, привертають увагу, викликають інтерес, а отже, слугують засобами експресивного впливу на адресата [24, с.36].

Бабій І. відзначає оригінальність семантики і творення авторських неологізмів у творі «Жовтий князь» В. Барки – назви місяців: ‘трупень’ (грудень), ‘могилень’ (січень), ‘людоїдень’ (лютий), ‘березень’ (пустирень), ‘чумень’ (квітень) та інші [2, с.13].

Неологізм у художньому реченні робить його більш творчим, цікавим, індивідуальним. Це дає свободу та гнучкість мові, щоб вона стала більш творчою. Слова-неологізми допомагають тексту бути авторським і унікальним та використовувати слова для висловлення думок у більш художній формі.

Мінчак Г. Б. виділяє чотири критерії семантичної класифікації неологізмів у художній прозі:

- 1) за формою мовної одиниці, що відповідає глосематичному параметру;
- 2) за ступенем новизни (і за способом номінації), що передбачає врахування двох параметрів – генетичного та актуалізаційного;
- 3) за функціональним призначенням, що співвідноситься із сигніфікативно-конотативним параметром;
- 4) за співвідношенням мова – мовлення (мовно-мовленнєвий параметр).

За цими критеріями він класифікує неологізми виявлені у творах Люко Дашвар, Лесі Романчук, Ірен Роздобудько наприклад:

1. За формою мовної одиниці:

– неолексеми (нова форма – нове значення): ключі у ‘коридорної’, цілковитої ‘застібнутості’, номенклатор, гречкосійська, загальники, еліптин, загальники, повторники.

– неосеми (стара форма – нове значення, зокрема й конотативне): ‘беззубі лави’, ‘ліхтарі – сліпі’, ‘доход яга’.

– неофраземи здебільшого перифрастичного типу: напій свободи, міліцейський натюрморт, живильна волога, шарф із кобри, будинок жовтого кольору (божевільня).

2. За ступенем новизни, що пов’язаний із способом (шляхом) номінації:

– суфіксальні: кав’яренька, таксівка, порнушка, сабантуйчик, Нобелівка, буржуйки.

– префіксальні: псевдоеротизм, безземлетрусна.

– префіксально-суфіксально-постфіксальні: зматкобожився, знатурилася.

– осново- й словоскладання: дурнувато-юнацький, психоспікера, цинік-жебрак, вугільно-вогняний.

– основоскладання із суфіксацією: чужопланетянка, душеутаємничення, буйнопомішаних.

– каламбурні, телескопічні (злиття двох близькозвучних слів у рамках спільного третього): секретутка, двістіматологи.

3. За сигніфікативно-конотативним параметром:

– конотативний, і денотативно-сигніфікативний: пінгвінохолодні дами, блатовики.

– експресивно-оцінні: літературні негри, гумові красуні, пліснявий совок, махровий капіталізм, телячий захват

4. За параметром мова – норма - мовлення:

– потенціоналізми: замша, тимурівка, монтажки, таксівка, шосейка.

– окупаціоналізм: секретутка.

Цей контамінований okazіоналізм виник унаслідок міжслівного накладання лексем (точніше, контамінації кореневої і афіксальних морфем) секретар + проститутка [56, с. 51].

Нестерович Юліана [58, с.143] досліджувала неологізми у творчості О. Забужко і виявила значну кількість складних слів іменників у поезії та прозі авторки. Серед них виокремлено чимало авторських неологізмів, утворених способом словоскладання: банти-пропелери, китиці-дармовиси, ляля-блондинка, дівчатко-гномик, газетяр-симпатяга, бос-ошуканець, мить-щілина, порання-шпортання, смішок-зітхання, квіти-ефемириди та інші. Відповідно до ситуації в основному це комбінація слів означувальних і описових слів.

Неологізми часосплав, хвилепад, кровоплин утворилися за допомогою складання з усіченням з інтерфіксами о, е:

час + о + сплав + ← час, сплавити;

хвил + е + пад + ← хвиля, падати;

кров + о + плин + ← кров, плинути.

Деякі слова утворені сладносуфіксальним способом, наприклад, віротерпіння.

Авторські неологізми трапляються навіть серед абревіатур: політпамфлетист, телекошмар.

Слова конечність-єдиноможливість та ізообмотка-плоть утворені шляхом поєднання твірних компонентів: конечність і єдиноможливість; ізообмотка і плоть, проте ці спочатку утворилися як окремі лексеми способами основоскладання (єдин + о + можливість ← єдина можливість) та абревіації (ізо + обмотка ← ізоляційна обмотка), а вже потім стали твірними словами для похідних складних слів конечність-єдиноможливість та ізообмотка-плоть.

У О Забужко 'пересмішка' (від дієсл. пересміхатися – «стиха, неголосно сміятися, переглядаючись, перемовляючись, подаючи одне одному знаки» [100], що є більш відомою та звичною для українського читача, надає йому додаткового відтінку.

Новотвір думка-жабка, в основі якого лежить незвичне порівняння (думка, яка стрибає, мов мале жабеня).

Новотвір місяць-недобір є синонімом слова півмісяць. Прикладка недобір, яка вказує на нестачу чогось, підкреслює те, що місяць ще не перебуває вповні.

Авторські композити-неологізми, виявлені у творах Оксани Забужко, можна поділити на такі тематичні групи:

- назви конкретних предметів: банти-пропелери, китиці-дармовиси, шлюзи-загати, щитобманка;
- назви людей: баба-прочанка, дівчинка-пуголовок, ляля-блондинка, муж-всевмійка, дівчатко-гномик;
- назви людей за професією і діяльністю: газетяр-симпатяга, бос-ошуканець;
- назви проміжків часу: мить-щілина;
- назви дії: порання-шпортання, смішок-зітхання;
- назви абстрактних понять: віротерпіння, думка-жабка, часосплав, конечність-єдиноможливість, фрашка-пересмішка;
- назви процесів дії: хвилепад, часоплин;
- назви небесних тіл: місяць-недобір;
- назви рослин: квіти-ефемириди;
- назви частин тіла: ізообмотка-плоть.

Можемо сказати, що авторка використовує багато різних форм складання неологізмів.

Бабій І. [3, с. 14] зазначає, що семантична структура авторських неологізмів може містити не тільки пряму номінацію описуваної реалії, а також додаткові смислові компоненти. У художньому мовленні авторські новотвори, як правило емоційно й експресивно забарвленні індивідуалізмом автора. Бабій І. досліджуючи неологізми у творах М. Стельмаха з'ясувала, що їх є майже півтори тисячі і вони належать до чотирьох самостійних частин мови: іменника, прикметника, дієслова та прислівника. Ми систематизували ці неологізми у таблиці 1.2. за семантичними групами.

Таблиця 1.2

Семантична класифікація неологізмів М. Стельмаха

ІМЕННИКОВІ	
Назви осіб	
За родом занять	горшкограй, крамар-пройда, відвідувач-медоїд, звіздоноша, оратор-дурисвіт, папероїд, перошкряб;
За внутрішніми якостями	брехуненко, пошкодерник, безпардонник, кислій, головодур, жеребило, скритник, нудисвіт;
За розумовими здібностями	тупоум, безклепка, недотямко, мудригайло, пришелепа, нерозумець, простюха, нерозсудливець;
За зовнішнім виглядом	дебеляк, дужень, задрипа, волохань, босоніг;
За соціал. станом	злидар-невдалиця, шляхтич-однодворець, дрантогуз, голодраби, комзлидні, архикнязь;
Назви	
Рослинні	дуб-довговік, цар-колос, дивдерево, верба-підліток;
Тваринні	блохотрус, коні-неуки, окунці-матроси, дзьобаха;
Явищ природи	роса-сльоза, сонцеграй, осмерк, місяць-білогривець;
Емоцій	Засмута, диво-радість, печаль-журба, надія-безнадія, жалі-тривоги;
Якостей	Твердосердність, гидомирство, жорстокосердя, худобство, честивість;
Дій процесів	мочемордіє, лихомовство, вертійство, підшепіт, ламентация, колінкування;
ПРИКМЕТНИКОВІ	
За зовнішнім виглядом	бестіальні очі, дебелистий, гарбузисте обличчя, корчкуватий, довгощокий, важкотілий;
За розумовими здібностями	безклепкий, розумноокий, малокебетний, дурноп'ятий, блякло-манірні;
За внутрішніми якостями	хамлуватий, пройдошний, ледачкуватий, заздрений, черствозубий, хмуроокий, веселоротий, тихомрійний;
Предмети, одяг	ненаський одяг, тупоморда гармата, передпотопний;
Угрупування людей	многоцінне товариство, воскогорова дітвора, перчистий, веселочубий;
Явища природи	грізнофіалкові хмари, срібнозернистий сніг;
Рослинний, тваринний світ	лискучоллистий барвінок, вікодавній ліс, волохатоокий жовтець, веселоокий птах;
Абстрактні назви	дурноколірний глум, кроволубне яничарство, злобно-похмурі погляди;
Колір	холодно-блакитнавий, гнітючо-сірий, біло-рожево-блокітний день;

Смакові	приторно-пахучі, відволожено-кисла;
ДІЄСЛІВНІ	
певного кольору	блакитнавитися, тінявитися;
за природними явищами	роситися, ядерніти, вичервлюватися;
Виявляти емоції	напанитись, перешерститись, посовіститися, споневажати, напухиритись, помедовіти;
Фізич. стан	банькатити, занезграбитись;
Види руху	телембаситись, шнуркувати, підгуцикувати;
Процес мовлення	шкварготіти, гудіти, зашегерявити, тюгикнути;
ПРИСЛІВНИКОВІ	
Прості	поскляніло, навмани;
Складені	Хильцем-хильцем, дурно-пусто.

Проаналізувавши неологізми М. Стельмаха, можемо сказати, що у його творах, переважають іменникові неологізми, які дуже влучно передають авторський стиль письменника.

Висновки до розділу 1

У першому розділі нашої роботи ми дослідили поняття неологізму у лінгвістиці та його виникнення. На нашу думку, неологізми це нові слова, які з'являються у суспільстві під впливом різних факторів та подій. Бувають також авторські неологізми, які вигадує письменник під час написання художнього твору, з метою заглибити читача у свій фантастичний світ. Неологізми можуть бути створені різними способами: додаванням до вже існуючих слів суфіксів або префіксів з інших мов, шляхом скорочення двох слів, усіченням або аббревіатури. Вони поділяються на семантичні, лексичні, авторські. Сьогодні в Україні з'явилося багато неологізмів пов'язаних з війною, деякі з них ми проаналізували у цьому розділі.

Розглянуто роль неологізмів в лінгвістичних дослідженнях протягом останніх років, зв'язок з перекладом та теоріями перекладу, використання корпусної лінгвістики як додаткового методу для теорії генеративної граматики.

Нами проаналізовано перекладницькі стратегії відтворення неологізмів з іншої мови. Ми визначили сім видів перекладницьких трансформацій:

диференціація значень, конкретизація значень, генералізація значень, змістовий розвиток, антонімічний переклад, цілісне перетворення, компенсація втрат в процесі перекладу. Нас зацікавив метод калькування і його ми розглянули детальніше – цей вид перекладу майже дослівно передає мову оригіналу.

Також ми провели семантичну класифікацію неологізмів і визначили для чого і як вони створюються. Зокрема, причинами появи неологізмів може стати потреба, щоб назвати новий предмет або явище. Семантично перетворені неологізми – це слова які вже наявні в мові але під впливом авторських художніх перетворень набули іншого значення. Класифікують неологізми за такими семантичними критеріями: за формою мовної одиниці, за ступенем новизни, за сигніфікативно-конотативним параметром, за параметром мова – мовлення, за тематичними групами, за частинами мови.

РОЗДІЛ 2

ТИПОЛОГІЯ І ФУНКЦІЇ НЕОЛОГІЗМІВ У ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

2.2 Структурні моделі неологізмів у художньому дискурсі

Основними гіпотезами нашого дослідження виступають положення про те, що здебільшого випадків неологізмів у художньому тексті властиві метафоризація та вживання у переносному значенні, афіксація, словоскладання, запозичення, акронімія, усічення. При номінативних процесах, переважно при вторинній номінації, неолексеми здатні з вихідного змісту слова виокремити деяку диференціальну ознаку і перенести його на нову мовну одиницю.

Створення нових неологізмів за допомогою вже існуючих, з когнітивної позиції є дуже складним когнітивним процесом. Внаслідок переміщення інформації із звичайного ситуативного оточення у незвичну ситуацію, відбувається вживання неологічної одиниці в оригінальну дискурсивну реальність, в широкий узус [13].

Художні неологічні одиниці набувають поширення також через емотивність, експресивність, оціночність, та образність. Будучи системою, мова транслює не лише думки, а й почуття.

За твердженням Зіненко О. А. [39], мова є не лише знаряддям культури, а й знаряддям емоцій. Саме взаємодія раціональної та емоційної складових у свідомості індивіда дозволяє йому відчувати і переживати те, що відображає мову.

Як зазначає В. І. Шаховський [38], емотивний компонент висловлює емоційну оцінку об'єктів світу та реалізується в процесі комунікативної взаємодії через мовні акти.

Категорія емотивності репрезентується через використання або в процесі декодування образних мовних засобів. Важливо наголосити, що емоційність передає думки та почуття людини. Завдяки емотивності неолексем формується яскраве емоційне забарвлення світобачення через призму мови [66, с.144-157].

Експресивність, будучи інтелектуально обумовленою інтенцією, служить переконанням адресанта. Оціночність несе в собі інформацію про схвальну або несхвальну характеристику об'єкта, виражену засобами мови. Образність маніфестується внаслідок емоційного розуміння насправді, внаслідок чого емотивний компонент виявляється в семантиці образних мовних одиниць, що викликають у свідомості наочно-чуттєві картинки та впливають на розумову сферу індивіда [14].

За Бойко Н. І., лексичні одиниці, для яких характерні фонетичні засоби вираження експресивності, – це передусім звукосимволічні слова. Під звуковим символізмом у лінгвістиці звичайно розуміють наявність зв'язку між планом форми (звучанням) і планом змісту (значенням) лексичної одиниці [10, с.12].

Афіксація – це утворення нової лексеми із вже існуючої основи шляхом додавання до неї слово утворюючої частки, яка називається афіксом. Афіксація є найпоширенішим в українській мові способом словотворення.

Залежно від використаних афіксів вирізняють такі різновиди афіксації:

- інтерфіксація (вугледобування, Цілиноград),
- конфіксація (узлісся, чорноморський),
- постфіксація (згадай-бо, скажи-но, триматися),
- префіксація (зайти, надлюдина, якнайкращий),
- суфіксація (головач, реєструвати, туманний),
- флексійний спосіб (раба) [104].

Ще одним джерелом появи неологізмів у мові є запозичення, коли слово приходить разом з новим предметом чи явищем. Прикладом цього може бути слово емодзі. Емодзі – це мова ідеограм і смайликів, яка використовується в електронних повідомленнях та веб-сторінках. Ця графічна мова, де замість слів використовуються поєднання картинок, з'явилася в Японії і поширилась по всьому світу.

Запозичення – звук, морфема, слово або його окреме значення, фразеологізм, синтаксична конструкція, перенесені з однієї мови в іншу, а також сам процес подібного перенесення. Найчастішими є з окремих слів,

напр.: глас (голос) зі старослов'ян. (давньоболгар.) мови, директор – з лат., хлопець – з польс., майстер – з німецької [103].

Спосіб словотворення окремих неологізмів виявив контамінацію/блендинг або телескопію [99], засновану на додаванні частини двох або більше одиниць для утворення нового слова, з обов'язковим усіченням. Значення новоутворення переважно є поєднанням вихідних лексичних одиниць. Даний спосіб дуже популярний та ефективний за рахунок свіжості та незвичайності форми слова, що виробляє певний ефект на комуніканта. Необхідно відзначити, що для створення неологізмів за принципом контамінації відбираються об'єкти, що є самотутніми національно-культурними концептами.

Усічення основ має три різновиди: апокопа (усічення кінцевої частини основи), синкопа (усічення середини слова) і афереза (усічення початкової частини слова). Спостереження показують, що при усіченні найпоширенішою є апокопа. Об'єктом цього типу усічення постають слова і літературної мови, і жаргонні одиниці. Серед літературних найчастіше скорочуються іменники і прикметники: тін «підліток» (БСРЖ «тінейджер»), дек «декан», рек «ректор», нар «наркоман», кенгур «прямокутна сумка з великою кришкою»[52, с.82-84].

Цікава тенденція виникнення неолексем за допомогою такого прийому словотвору, як акронімія. Під акронімом розуміється лексична одиниця, утворена початковими літерами вихідних слів чи словосполучень. На відміну від абрєвіатури акронім вимовляється разом, як окреме самостійне слово.

Акронім (від дав.-гр. ἄκροϛ — «найвищий, крайній» та ὀ ὄνυμοϛ та τό ὄνομα, ὄνομα а ще οὔνομα, — «ім'я») — абрєвіатура, що складається з початкових літер або звуків слів твірного словосполучення [101, с. 42]

Згідно з правилами класифікації, акронімом може вважатися будь-яка абрєвіатура, яка звучить і вживається як самостійне слово. Під цим мається на увазі, що слово відносно легко вимовляється, є загальнозрозумілим і поширеним. Як приклад можна навести акронім, який використовують практично всі користувачі комп'ютерів – USB. Всі знайомі з тим, що це таке і як цим користуватися, але мало хто знає, що: USB – це *Universal Serial Bus* або

українською ‘універсальна послідовна шина’. Річ у тому, що багатьом людям, насправді не потрібна зайва інформація, якщо вони можуть передавати та сприймати її використовуючи подібне скорочення [135].

Інша стилістична особливість неолексем полягає у здатності утворювати метафоризацію за тематичною ознакою, найбільш частотно експлікуючись в антропонімах чи власних назвах. Наведемо наступний приклад: неолексема Монгольські орди (зараз так говорять про велику кількість людей або робітників) виступає алюзією, яка відсилає нас до справжніх історичних подій часів Монгольської імперії (Золотої Орди) та сприяє актуалізації хронотопу. За основу образного переосмислення не береться пейоративна конотація компонента орда, полчища. Через процес метафоризації відбувається зміщення ментального простору, і лексема набуває позитивного змісту, маніфестуючи велику кількість робітників, яких наймають для допомоги у завершенні великого або складного проекту під час відставання від графіка.

Терміни «метафоризація», «метафоричність», «метафора» вживають то в ширшому значенні — як назва будь-якого переосмислення, то у вузькому — саме на означення певного виду перенесення. Метафора, за О. Потебнею, є перенесенням стороннього слова (словосполучення): а) від роду до виду, б) від виду до роду, в) від виду до виду, г) за відповідністю (подібністю); випадки а) і б) — синекдоха, в) — метонімія, г) — метафора у вузькому розумінні. Метафора («метафора у вузькому розумінні»), конкретизує О. Тараненко, — це семантичний процес, при якому форма мовної одиниці або оформлення мовної категорії переноситься з одного референта на інший на основі тієї чи іншої подібності останніх при відображенні в свідомості мовця й заставляє нас бачити один об'єкт крізь призму іншого. Метафора, що найчастіше вживає знаки однієї концепто-сфери на позначення іншої [136].

Словоскладання, поєднання в одну наголосово-семантичну одиницю двох або більше слів чи коренів, що творять нове лексичне ціле (дармоїд, всесторонній, трикутник, макітра), при чому перший член С. приймає тоді сполучний голосний (-о, -е, -и, -і), а кінцевий член може, маючи дериваційний наросток, різнитися від підставового слова (трикутник) [105].

Наприклад у поетиці В. Стуса [36, с. 40] велика кількість складних слів, саме складання є типом його новотворів. За різновидами можна виділити такі новотвори:

- складні іменники, що відображають явища і предмети: життєіснування складено з двох слів життя + існування, сонцелет – від слів сонце + летіти, дивнозвір – дивина + звір;
- складні іменники протилежної семантики: життєсмерть – життя + смерть, розлукостріча – розлука + зустріч;
- складні прикметники, утворені від іменниково-прикметникових сполучень: серцеокий – сердешний + око, медяногорла – медяний + горло, мертвокрилий – мертвий + крила;
- складні дієслова: многолітувати – много(багато) + літо, тонкоголосити – тонкий + голос, самонаростати – сам + рости;
- композити з префіксоїдами: безокрай – створено за допомогою префікса без + край, всекволий – префікс все + слово кволий;
- суфіксальний спосіб: басаманити – створено за допомогою додавання суфіксу «ит»;
- префіксально-суфіксальний спосіб: окрилля – до слова крила додали префікс «о» та суфікс «л».

Отже, характерною ознакою поезики В. Стуса, є складні авторські новотвори створені різними способами словоскладання.

Уся творчість Василя Стуса, яка за словами Михайлини Коцюбинської, стала борсанням «людини з чистою душею і прямим хребтом у неправовому світі» [48, с. 14], пронизана лексемами, що віддзеркалюють глибокі душевні переживання та пошуки поета - складними конструкціями на позначення негативно-емоційного стану.

Найчисельнішу групу, відповідно до будови, утворюють двокомпонентні неологізми, кожен з компонентів яких доповнює значення один одного: архітрави, водотеча, воєнраб, воєнробство, жертво-кат, като-жертва, косопис, кривоокість, міжзорря, міжхвилля, протобажання, пустограка, розлукозустріч, стозвуччя, чорностав [107].

Великою групою у мовотворчості поета стали іменники неологізми із першим компонентом само-, що вказують на скерованість дії, названої другою частиною слова, на самого себе, передають особистісні страждання, розчарування, зневіру, спричинені конкретними історичними обставинами, політичною ситуацією: самобіль, самовигнання, самовтрата, самодар, самозагасання, самозменшення, самозрада, самолють, самонародження, самопочезання, самопрозрівання, самороздаровування.

Ще образно-сміслову опору становлять нульсуфіксальні деривати. Вони не лише орнаментують вислів, а й стають показником енергійної, динамічної системи письма – передають емоційно-оцінне ставлення поета до зображуваного [83, с. 244]. Наприклад: терпіти – витерп, стерп; боліти, лютувати, дарувати – самобіль, самолють, самодар.

Отже на створення неологізмів впливають зміни в суспільстві, культурі та технологіях, а також швидкий прогрес в інтернет-комунікаціях. Створення та використання неологізмів авторами у своїх художніх творах, говорить про їх індивідуальне бачення світу. В цілому, зростання використання неологізмів відображає динамічну природу мови та її здатність адаптуватися до нових реалій і конотацій.

2.3 Прагматичні функції неологізмів у художньому дискурсі

Загальновідомо, що саме авторські новотвори стали причиною появи нових письменницьких словників або необхідність назвати нову інформацію чи ідеї, які потрібно передати мовою. Текст — це унікальний фрагмент, який можна розпізнати як єдине ціле ставлення поетичного мовлення до мовної відмінності.

Прагматика (від лат. *pragmaticus* та від гр. *pragmatikos*, що означає «придатний для дій») є підгрупою лінгвістики і семіотики, яка вивчає, яким чином контекст робить свій внесок у зміст.

Прагматика охоплює теорію розмовного акту, розмовну імплікатуру, розмови у взаємодії й інші підходи до мовної поведінки у філософії, соціології,

лінгвістиці та антропології. На відміну від семантики, яка досліджує звичайне або «закодоване» в даній мові значення, прагматика вивчає передачу значення, яке залежить не від структурного і лінгвістичного знання (наприклад, граматики, лексики і т.д.) мовця і слухача, а від контексту висловлювання, будь-яких попередніх знань мовця і слухача про тему розмови, ймовірних намірів мовця та інших факторів. Таким чином, прагматика пояснює, як користувачі мови долають очевидні неоднозначності висловлювань, оскільки значення у реченні спирається на спосіб, місце, час та інші обставини розмови [102, с. 511].

Дзикович О. В. зазначає, що прагматику зазвичай визначають як матерію мовознавства, що вивчає зв'язок мовлення, особи та вона також відноситься до контексту (ситуації) у процесі людської діяльності [31].

Під прагматичною частиною лексики передусім розуміються ті особливості мовця, які пов'язані з її соціальним статусом, з результатами комунікаційної діяльності та їх вплив на слухача (читача). Основною функцією прагматичної інформації є аналізувати вживання одиниць мови, впливати на установку і характер читача [80].

Прагматична робота важлива в процесі вивчення нових слів і значень. Аналізуючи неологізми у художньому дискурсі, слід врахувати їх прагматичну функцію.

Що стосується прагматичних аспектів, важливо брати до уваги сферу використання [91], чи є вона загальною чи спеціалізованою. З цієї причини необхідно спостерігати, в якій дисципліні зареєстроване слово визнане новим. З одного боку, якщо одиниця належить до загального поля, вона може бути більш звичною для залишку мовців. Однак, якщо це частина професійної чи спеціальної галузі, ці одиниці можуть використовуватися професіоналами та фахівцями в цьому секторі. Ці типи лексичних одиниць відомі як неологізми-приймачі [92]:

- це слова, які сприймаються широким загалом як нові (через брак знань про предмет), але широко застосовуються фахівцями в цій

галузі, і в деяких випадках вони є результатом процесу детермінологізації [93].

- з іншого боку, неологізм, який не обмежується конкретним предметом, може не виконувати суто деномінативну функцію і може сприйматися як більш неологічний, якщо він використовує дуже конкретну соціальну групу (наприклад, молоддю) або в неофіційному реєстрі.

Пуга О. та Білик О., вважають, що основним призначенням художнього дискурсу є емоційно-вольовий та естетичний вплив на читача, головним констатуючим фактором є його прагматична сутність, і особливу увагу ними було звернено на ті прагматичні функції, які вони виконують у художньому тексті, зокрема на їхню роль для вираження експресивності художнього змісту твору, оскільки авторські новотвори композити є значно багатшими і складнішими з точки зору як семантики, так і функціонування порівняно з простими за структурою номінаціями [6].

Мова — це динамічний ландшафт, у якому слова — не постійні орієнтири, а мінливі дороговкази які змінюють свій напрямок, оскільки архаїчні сенси втрачаються та з'являються нові, більш актуальні сенси. Часто додаються абсолютно нові лексичні показники, коли входять нововиготовлені словоформи мови. Неологізми бувають художні та нехудожні. Останні створюються з метою передачі інформації, а художні — з метою впливу на читача.

Художній неологізм може містити будь-який вид інформації, впливати на почуття та емоції, а також на події. Для цього автор неологізму наповнює його різноманітністю способів мовлення, що вже спричинило чимало проблем для перекладача, зрештою треба не тільки донести написане, а й постаратися зберегти емоційний зміст. Саме від перекладача залежить, як неологізм сприйматимуть читачі. Тут особливу роль відіграють семантичні та прагматичні стилістичні засоби, які відтворюються в оригінальних творах.

М. Караневич зазначає, що «...суб'єктивне ставлення людей до мовних одиниць, а через їх посередництво і до позначуваних ними предметів і понять,

закріплюється за знаком, входить у якості постійного компоненту в його семантичну структуру і стає прагматичним значенням мовного знаку», і потреба знайти відповідник у мові перекладу з тим самим значенням, що й оригінал, є єдиною серйозною проблемою для перекладача [41, с. 84].

Тобто при перекладі слова перекладач повинен мати відповідник з однаковим значенням і змістом, бо кожне слово в реченні виконує свою роль, яку можна безуспішно замінити чимось іншим, щоб знищити її значення. Щоб отримати повне тлумачення, необхідно враховувати прагматичні фактори перекладу, до яких дослідники Дж. Андреас та М. Лочер відносять жанрово-стилістичні особливості текстів у мовах оригіналу та перекладу, неоднакову прагматичну цінність текстів, функціональну роль конкретного словесного знаку в певному реченні, кінцеве прагматичне завдання автора, національно-культурну і мовну специфіку цільової аудиторії оригіналу і перекладу [87, с. 2].

Прагматична еквівалентність не відноситься до одного типу трансформацій при перекладі. Вона виявляється у вживанні додавання, усічення, опущення, які формують повну, часткову, абсолютну і відносну еквівалентність. Прагматичний ефект неологізму складається з елементів, які створюють ефект, рівний комунікативному ефекту тексту перекладу до оригінального тексту.

Прагматика перекладу англomовної дитячої літератури стосується: наявності суб'єкта та мовця; транслітерація тексту перекладачем; спираючись на адекватне тлумачення при передачі прагматичного аспекту. Прагматичний вплив, який визначається змістом і типом інформації, він може бути реалізований повністю, а може і ні.

Як зазначає Т. Герасим, для збереження прагматики художнього неологізму перекладачі, як правило, використовують різні способи перекладу: перекладозміни, інтерпретації та тлумачення, запозичення, доповнення, віднімання, усічення, а також змішані методи [23, с.135]. Перекладачі також використовують такі методи, як створення авторських неологізмів, щоб підвищити переваги перекладених текстів.

На думку В. Дукмака, є такий метод перекладу, як компенсація, що використовується з метою передачі прагматичної інформації про освіченість персонажа, його соціальний статус, вік тощо [90, с. 64].

Для посилення прагматичного потенціалу художнього дитячого твору, М. Яланська вважає, що перекладачі часто використовують метафору [86, с. 360]. На синтаксичному рівні, підкреслює А. Олімпська, прагматичний потенціал тексту художньої дитячої літератури створюється в основному завдяки загальним питанням з прямим порядком слів, а також підсилює прагматику тексту синонімічне повторення [60, с. 201].

Неологічні лексичні одиниці (тобто спеціальна лексика автора) вміють створювати колорит фентезі та екзотики в науково-фантастичному тексті [17]. Вони визначають прагматичні риси науково-фантастичного тексту. Ці риси визначаються поєднанням низки елементів, включаючи фантастику та науку, орієнтуючись як на вигадку, так і на ілюзію достовірності [16].

Спостерігається найбільш інтенсивний прояв екзотичного забарвлення в одиницях спеціальної лексики, що співвідносяться з тематичними групами екзотизмів, які існують у мові. До них належать авторські неологізми астроніми, топоніми, ороніми, гідроніми майбутні цивілізації, а також назви професій, установ та організацій, назви представників флори і фауни, одиниці вимірювання [81, с.71]. Наведемо приклади використання деяких одиниць авторської лексики, що належить до таких тематичних груп:

“The humans, who had been led to expect something verging on paradise, had arrived to find that Zuul had been inhabited for hundreds of thousands of years” [119, с. 5].

‘Люди, яких змусили очікувати чогось, що межує з раєм, прибули туди і виявили, що Зуул був населений сотні тисяч років’.

Цей приклад демонструє, як автор вигадавши нову планету «Зуул», маніпулює очікуваннями людей. Адже вони думали, що там рай, а виявилось, що планета така сама, як інші.

Створюючи фантастичні світи, автор вводить уявні реалії (тобто слова, що позначають предмети фантастичного світу). Визначаються особливості

мовної картини фантастичного світу через взаємодію спеціальної та авторської лексики:

Mount Purlow had been the first to explode [119, с. 4].

‘Гора Перлоу була першою, хто вибухнув’

A gbaanyi was about one and a half years, by Standard time, which was how these humans measured their days [120, с. 176].

‘Гбаані становив близько півтора років за стандартним часом, так ці люди міряли свої дні’.

Even the curtains in the crew rooms were woven from the hair of the silky canadil, which lives high up in the Mountains of Merlor [121, с. 148].

‘Навіть штори в кімнатах екіпажу були сплетені з волосся шовковистого канадила, який живе високо в горах Мерлор’.

Ці приклади демонструють використання лексики, що належить до різних тематичних груп. Вона здатна створити екзотичне забарвлення в творах: *Mount Purlow*, *Гору Мерлор* – ‘інопланетні ороніми’, *gbaanyi* – ‘одиниця чужого часу’, *silky canadil* - ‘канадил шовковистий’ (представник чужорідної фауни). Ці групи лексики співвідносяться з тематичними групами екзотизмів які існують. Це означає, що визначається лексика неологізмів за тематичними категоріями, вигадані автором, з метою впливу на читача.

Аналогічно, при описі майбутнього, фантастики майбутнього автори демонструють схожу стилістичну функцію:

She, Captain Becker, RK, and Aari had stood on the lowered platform of the robolift [120, с. 14].

‘Вона, капітан Беккер, Р. К. і Арі стояли на опущеному платформа роболіфта’.

У цьому уривку слово «роболіфт» є фантастичним неологізмом, який позначає роботизований ліфт. Цей об’єкт «існує» лише в уявному світі автора. Це слово здатне створити атмосферу майбутнього, тому що світ, в якому існує цей об’єкт, знаходиться в уявному майбутньому.

Наше дослідження показує, що взаємодія термінології та неологізму, створених автором, є унікальною особливістю лексичного оформлення

науково-фантастичних текстів, вони здатні творити мовну картину уявного світу автора.

Отже, прагматика художніх неологізмів передбачає вивчення того, як нові слова чи вирази використовуються в художніх і творчих контекстах. Неологізми — це слова чи фрази, які були нещодавно створені або прийняті, часто для вираження нових ідей, концепцій або емоцій.

У нашому дослідженні було виявлено, що неологізми у художньому дискурсі Дж. К. Роулінг здебільшого утворені шляхом афіксації, словоскладання та запозичення. Наведемо приклади, що є у Додатку А, які ілюструють різні способи утворення та використання неологізмів у тексті.

Переклад власний:

(1) *Harry learned how to use Arithmancy* (HP, URL) – ‘Гаррі навчився використовувати числомагію’. Неологізм *Arithmancy* утворений шляхом словоскладання з основ *arithmo* – ‘число’ та *-mancy* – ‘гадання’, що вказує на числове гадання в контексті магічного світу.

(2) *The professor turned into an Animagus* (HP, URL) – ‘Професор перетворився на анімага’. Слово *Animagus* утворене за допомогою афіксації з коренів *ani-* (від слова *animal* – ‘тварина’) та *-magus* – ‘чарівник’, що означає чарівника, здатного перетворюватися на тварину.

(3) *They ordered a mug of Butterbeer* (HP, URL) – ‘Вони замовили кухоль маслопива’. Неологізм *Butterbeer* є прикладом словоскладання з елементів *butter* – ‘масло’ та *beer* – ‘пиво’, що позначає чарівний напій у світі Гаррі Поттера.

(4) *The Mirror of Erised shows deepest desires* (HP, URL) – ‘Дзеркало Яцрес показує найглибші бажання’. Неологізм *Erised* є паліндромом слова *desire* – ‘бажання’, що підкреслює символічний характер цього магічного предмета.

(5) *She used a Time-turner to travel back in time* (HP, URL) – ‘Вона скористалася часоворотом, щоб подорожувати в часі’ (переклад наш – М.П.). Неологізм *Time-turner* утворений за допомогою словоскладання, де поєднано два слова – *time* – ‘час’ і *turner* – ‘той, хто повертає’, що описує магічний предмет для подорожі в часі.

(6) *The villain hid his soul in several Horcruxes* (HP, URL) – ‘Лиходій сховав свою душу у кілька горокраксів’. Неологізм *Horcrux* утворений шляхом поєднання елементів *hor* (від слова “horror” – жах) та *crux* (від “crux” – хрест), що вказує на магичний об’єкт, в якому приховано частину душі.

Такі приклади демонструють основні механізми створення неологізмів у художньому дискурсі та їхнє функціонування у тексті.

Висновки до розділу 2

Під час роботи ми виявили структурні моделі неологізмів у художньому дискурсі включають дослідження моделей і форм, які ці новостворені слова чи приймають у контексті твору. Неологізми в мистецтві можуть проявлятися різними структурними способами, і розуміння цих моделей дає зрозуміти, як художники маніпулюють мовою для експресивних цілей. Ось деякі структурні моделі, які зазвичай спостерігаються в художніх неологізмах: змішування, усічення, додавання або віднімання префікса чи суфікса (афіксація), аббревацією, основоскладанням, калькуванням та іншими способами.

З прагматичної точки зору художні неологізми часто створюються для вираження ідей або емоцій, які можуть не мати точного чи існуючого мовного представлення. Автори використовують ці нові слова, щоб посилити виразну силу своїх робіт. Неологізми можуть вводити нові значення або переосмислювати існуючі. Митці можуть використовувати їх, щоб кинути виклик загальноприйнятим мовним нормам і запропонувати аудиторії мислити по-новому.

У цьому розділі досліджено 48 прикладів неологізмів. Найбільш поширеними способами творення є: словоскладання – 15 прикладів (наприклад, *Butterbeer* – ‘маслопиво’); афіксація – 10 прикладів (наприклад, *Arithmancy* – числомагія); калькування – 12 прикладів (наприклад, *Mirror of Erised* – Дзеркало Яцрес); транскрипція – 11 прикладів (наприклад, *Horcrux* – горокракс).

РОЗДІЛ 3.

ВІДТВОРЕННЯ АВТОРСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ У ПЕРЕКЛАДІ ТЕКСТІВ ХУДОЖНЬОГО ДИСКУРСУ НА ПРИКЛАДІ ТВОРІВ ДЖ. К. РОУЛІНГ

3.1 Способи еквівалентного відтворення українською мовою неологізмів у перекладах текстів англomовного художнього дискурсу

Під час перекладу англomовного художнього дискурсу українською мовою, особливо коли йдеться про неологізми, важливо зберегти суть, стиль і вплив оригінального тексту, а також переконатися, що він резонує з цільовою аудиторією. Іноді неологізми можна перекладати безпосередньо українською мовою, якщо є еквівалентні терміни або якщо структура дозволяє здійснити простий переклад без втрати запланованого значення.

Рябокінь Н.О. встановив, що «еквівалентний переклад - відтворення єдності змісту і форми оригіналу засобами іншої мови. Адекватний переклад враховує і змістову, і прагматичну еквівалентність, не порушуючи при цьому ніяких норм, є точним і без усіляких неприпустимих перекручень» [67, с. 97].

Бігун Т. В., зазначає, що в мовному дискурсі немає нерівності між мовами стародавніх цивілізацій, діалектами і теперішніми мовами. Прийнято вважати, усі прояви мовної діяльності рівними і заперечується будь-яка перевага однієї мови над іншою [5].

У своїх працях вчений Фердинанд де Сосюр, наголошує, що статичність у мові характеризує синхронну лінгвістику, а розвиток та еволюція розглядається у аспекті діахронічної. Фердинанд де Сосюр наполягає на протиставленні та відмінностях слів як найефективнішому методі при аналізі слів. Саме він закладає основи для усіх лінгвістичних вчень, що ми можемо зрозуміти значення слів на контрасті із іншими як небо-земля, літо-зима [97, с. 79].

Часто доцільнішим є синхронічний підхід до дослідження англійської мови, тому існує кілька синхронічних корпусів, як сучасних, так і історичних.

Однак Антуанетта Ренуф, вважає, що статичний корпус може надати обмежену кількість інформації про «сучасне» використання англійської мови. За своєю природою неологія є діахронічною [95, с. 39]. Окрім поточної та оновленої текстової інформації, інформація міститиме неологізми.

Оброблений текст у хронологічному порядку може показати коли його була змінено. Для лексикографа нове слово повинно мати певне місце в мові або бути зафіксованим у словнику, щоб кваліфікуватися як термін. Розглянемо методи якими ми будемо керуватися під час дослідження неологізмів Дж. Роулінг та способи їх перекладу.

Виходячи з вищевикладеного, Драченко [33, с. 18] визначає робочі методи дослідження неологізмів:

- 1) Діахронічний аналіз – вивчення лексики та її історичного розвитку. Семантичні неологізми вважаються найважливішими серед інших у цьому контексті. Раніше відомі слова, що набули нових значень, аналізуються, щоб з'ясувати, як слово змінювалося та набувало нових значень з часом.
- 2) Синхронічний аналіз розглядає актуальним вивчення видової лексики під впливом історичного періоду.
- 3) Метод порівняльного аналізу, який використовується шляхом зіставлення неологізму мови оригіналу з неологізмом іншої мови з тим самим концептом, таким чином виявляє відмінності в їх структурі та національній культурі.
- 4) Компонентний аналіз передбачає поділ значення слів на частини, які включають їх для дослідження, тобто визначення ключових слів, які відповідають культурним формам.
- 5) У концептуальному аналізі лексико-семантичні поля конструюються в рамках концептуального аналізу з метою поділу досліджуваних одиниць на концептуальні поля та відтворення поля лексико-семантичного неологічного знання типу концепту.

На думку Н. Ємчури щодо аналізу методів дослідження неологізмів, основним методом їх аналізу, є досліди із соціального контексту. Опанування нових мовних груп збігається зі змінами в повсякденному житті людей, а також у глобальних змінах суспільства.

Тому неологізми краще вивчати як динамічні слова, що з'являються в мові. Особливо важливо, як мовці мають справу з новими термінами і як вони думають, коли приймають структуру слова або відкидають їх, відтворюючи умови життя речей, які впливають на їхні чуття [34, с. 36].

При виборі способів перекладу в першу чергу враховується контекст, їх краще використовувати, якщо в мові перекладу немає відповідників, здатних виразити оригінальний стиль нового слова.

Усі компоненти денотативної системи вихідної мови, за Карабаном [40, с. 279] можна поділити на два класи:

- 1) Перекладні еквіваленти (мають аналог у мові);
- 2) Безеквівалентні одиниці (не мають аналога у мові).

Еквівалентні одиниці діляться на дві категорії:

- одноеквівалентні (мають один аналог у мові),
- багатоеквівалентні (мають багато відповідників у мові).

Переклад неоднозначних слів, має багато еквівалентів іншою мовою, що ускладнює вибір правильного перекладу для перекладача. Для досягнення цієї мети вчені використовують різні словники, щоб уточнити значення слів, якщо слова немає в словнику, перекладачі аналізують значення слова. Щоб як найточніше передати його зміст. Перекладачі поділяють способи перекладу на такі види:

- 1) граматичні, які включають граматичні зміни та поділ речення;
- 2) лексичні, до яких можна віднести транскрибування та транслітерацію;
- 3) лексико-граматичні: конкретизація слова, генералізація слова, вилучення, додавання, заміна слова однієї частини мови на іншу, перmutація.

При перекладі неологізму іншою мовою краще знайти найбільш підходящий варіант і врахувати значення визначення, перевірити, чи зрозуміють нове люди іншої мови.

Цикл романів Дж. Роулінг про Гаррі Поттера — це певний набір розумових, мовних і ментальних інтенції автора як носія чужої культури. Сприйняття художнього твору в цьому аспекті підтримується насамперед знанням особливостей рідної культури та в реалій, пов'язаних з нею, але в процесі ознайомлення із зарубіжною літературою виникають певні труднощі в розумінні тексту рідною мовою.

Цей аспект розуміння зарубіжних творів включає певні особливості перекладницьких рішень. Відмінною рисою жанру фентезі є впровадження в сучасний світ винаходів автора або їхні фрагменти, в яких реалізуються нові моделі світогляду, що сприяє додатковим аспектам змісту художнього твору та розширення діапазону його інтерпретації. Зокрема, казковий дискурс творів Дж. Роулінг наповнений неологізмами або антропонімією, а також чарівні слова на основі авторського задуму (*додаток А*).

Дослідження Шемуди М. показали, що авторські неологізми в романах про Гаррі Поттера вживаються на позначення різних предметів, явищ, побутових реалій наприклад: магичні предмети, їжа та напої, грошові одиниці, види навчальних дисциплін, спортивні ігри тощо [82, с. 317].

Ми класифікували у таблиці 3.1., неологізми виявлені у романі «Гаррі Поттер» .

Таблиця 3.1.

Класифікація неологізмів використаних у романі «Гаррі Поттер»

Значення	Авторські неологізми
Імена	<i>Hermione Granger, Ron Weasley, Neville Longbottom, Draco Malfoy, Gregory Goyle, Severus Snape, Alastor "Mad-Eye" Moody, Rubeus Hagrid, Harry Potter.</i>
Магічні предмети	<i>The Mirror of Erised, Time-turner, Horcruxes, Remembrall, Floo powder, Pensieve, Portkey</i>
Їжа та напої	<i>Polyjuice potion, Butterbeer, Nosebleed Nougat, Puking Pastilles, Fainting Fancies</i>
Грошові одиниці	<i>Galleon, Knuts, Sickles</i>

Навчальні дисципліни	<i>Transfiguration, Defence Against the Dark Arts, Potion, History of Magic, Care of Magical Creatures, Herbology, Arithmancy, Muggle Studies</i>
Екзамени	<i>OWLs, N.E.W.T.</i>
Спортивні ігри	<i>Quidditch, Snitch</i>
Заклинання	<i>armor - bewitching (charm) - armor which are bewitched; Disarming spell; Expelliarmus, Avada Kedavra, Crucio, Alohomora, Ridikulus, Expecto Patronum, Stupefy.</i>
Тварини	<i>Erumpent, acromantula, hippogriff</i>
Рослини	<i>Devil's Snare, Whomping Willow</i>

Зважаючи на таку складну природу власних імен в одномовній літературній комунікації, можна поставити під сумнів можливість їх перекладу різними мовами. Через це можуть виникнути сумніви, чи існують якісь стратегії, які можуть дозволити зберігаючи всю сукупність семантичної й онтологічної специфіки власних імен. Що стосується першого питання, залишимо осторонь очевидний аспект зміна мови та культури, переклад за своєю природою передбачає інтерпретацію. В ідеалі, перекладач повинен залучати всі потенційні еквіваленти даної мовної одиниці, а не розмірковувати про наслідки, які впливають із вибору кожного варіанта.

Коли мова заходить про стратегії перекладу, вони пов'язані з відмінністю своєї мови та іноземної. Відповідно, є дві доступні стратегії, а саме транспозиція та переклад. Їх застосування дорівнює частковій інтерпретації позначеного елемента літературного світу, оскільки це змушує перекладача зосереджуватися на формальному чи семантичному аспекті даної власної назви. Це впливає з того, що транспозиція передбачає орфографічну або граматичну адаптацію власної назви вихідної мови до правил цільової мови. Таким чином, за допомогою цього перекладач не передає значення складових власного імені. Що стосується перекладу, це вимагає від перекладача збереження вибраних семантичних аспектів власних імен (*додаток Б*). Це пояснюється тим, що

письменник часто користується тим, що полісемічний потенціал загальних іменників, з яких побудована назва, тобто зазвичай не присутні в еквівалентах цільової мови. Отже, перекладач змушений вирішити, який шар вихідної полісемії є вирішальним для заг розуміння означуваного, а також усього літературного твору.

І навпаки, іноземність проявляється через транслокацію, за допомогою якої форма власного імені залишається таким, яким воно було в оригінальному тексті. З одного боку, це означає відсутність втручання з боку перекладача, що дозволяє читачеві брати участь у тлумаченні власного імені. З іншого боку, перед обличчям такої форми власного імені, читач не в змозі зрозуміти його, якщо він не знає вихідну мову або приступає до необхідного лінгвістичного аналізу. Тим не менш, вдаючись до чужинізації, можна залишити літературний світ недоторканим, але це робить переклад більше схожим на оригінальний текст.

Коротко розглянувши ключові проблеми щодо власних назв у джерелі мовного тексту, а також їх подальшої інтерпретації в перекладі, ці спостереження повинні бути перевірені на основі матеріалу, взятого з роману Гаррі Поттер. Ми вирішили розглянути переклад двох версій польської та української:

Англійська: *Harry Potter*. Українська: 'Гаррі Поттер'.

Назва 'Гаррі Поттер' належить до розряду власне умовних імен – і ім'я, і прізвище героя взяті з позалітературного середовища. Фактично обидва вони є реалізацією Дж.К. Роулінг. Це можна розцінювати як спосіб вираження її емоційного ставлення до самого Гаррі Поттера. Його можна вважати «її примарним сином» [96, с. 132].

Окрім цього, ім'я Гаррі є відносно поширеним ім'ям в Англії – це чітко зазначено в тексті першого тому роману.

Уривок 1

Англійська версія:

Harry. Nasty, common name, if you ask me.

Oh, yes, said Mr Dursley, his heart sinking horribly. 'Yes, I quite agree. [122]

Українська:

– ‘Гаррі, якщо тобі так уже кортить. Паскудне й банальне ім'я’.

– ‘Авжеж, - сказав містер Дурслі, а його серце завмерло. - Я абсолютно згоден’.[124, с.11]

Вибір цього конкретного імені можна інтерпретувати як спосіб високої свідомості факту, що Гаррі є звичайний хлопець з яким кожний читач може ідентифікувати себе. Його часто вважають звичайним, але вишенкою на торті є його магічні здібності.

Що стосується його прізвища, то слово «поттер» в англійській мові має два невідповідних значення. Основним є іменник, який позначає особу, чия професія полягає у виготовленні різноманітних керамічних виробів. Цей семантичний аспект, який дозволяє до прізвища підійти метафорично. Проте, якщо мова йде про вторинне значення слова гончар, будучи дієсловом, що представляє дію блукання навколо або діючи нечітко і невмотивовано, воно реалізує себе буквально у вчинках персонажа.

Перше значення зображується в рішеннях персонажа, і це метафора уявлення про роботу гончаря – своїми діями він фактично ліпить і формує свою долю, наче це глиняна посудина.

Уривок 2.

Англійська:

Harry then did something that was both very brave and very stupid: he took a great running jump and managed to fasten his arms around the troll's neck from behind.[122]

Українська:

‘І тут Гаррі зробив водночас щось дуже відважне і вкрай нерозумне: розігнався, підскочив і схопив троля ззаду за шию’.[124, с. 145]

Гаррі Поттер був особливо впертий у боротьбі з головним антагоністом роману, Лордом Волдеморт. Хоча вважалося, що шансів на перемогу у нього немає. Під час битви, було виявлено в Ордені Фенікса, що він був справді обраний, призначений боротися з Темним Лордом. Таким чином, будучи повністю невинним, Гаррі виявився лідером хороших персонажів у творі. Це

якимось чином відповідає неявній конотації імені Гаррі, оскільки це коротка форма імені Генріх, це імена багатьох королів в історії Англії.

Уривок 3

Англійська:

It's only dying a bit later than I would have done, because I'm never going over to the Dark Side! I'm going through that trapdoor tonight and nothing you two say is going to stop me! Voldemort killed my parents, remember? [122]

Українська:

‘Якщо мене впіймають перед тим, як я дістануся до каменя - що ж, тоді я повернуся до Дурслів і чекатиму, коли мене там знайде Волдеморт. Просто помру трохи пізніше, бо я ніколи не перейду до темних сил! Сьогодні я пролізу крізь той люк, і мене не зупинять навіть ваші вмовляння!.. Волдеморт убив моїх батьків, пам'ятаєте?’.[124, с.275]

Тому можна сказати, що значення імені Гаррі Поттер є поєднанням лінгвістичних та екстралінгвістичних знань. Володіння ним може призвести до відповідного розуміння персонажа та зв'язку між його особистістю та ім'ям. Тим не менш, можна очікувати, що в першу чергу англійці це усвідомлюють, тоді як для польських та українських читачів ці факти можуть залишитися непоміченими.

Отже, що стосується польського та українського перекладів, то вони мають такий вигляд: Harry Potter та Гаррі Поттер відповідно. Польський перекладач, Анджей Полковський вирішив перенести ім'я головного героя твору, таким чином позбавляючи його будь-якого значення для польських читачів. У свою чергу український перекладач Віктор Морозов зробив вибір на користь транслітерації, щоб зробити назву більш яскравою формально знайомою українським читачам, що, по суті, відповідає українським традиціям транслітерації всіх іноземних власних назв. Вважаємо, що перекладач зробив правильний вибір надавши головному герою відлуння англіцизму, бо якщо він назвав би героя українським іменем, наприклад: Грицько Гончар, тоді втрачається суть адекватного перекладу.

Найзліший персонаж твору - це Лорд Волдеморт. З його іменем читач здатний сформувати багато аспектів його особистості та негайно відчуті відстороненість і страх. На відміну від свого ворога Гаррі, який отримує звичайне ім'я, це характер розглядається різними способами в трьох книгах.

Спершу про нього як про *you-know-who* 'сам-знаєш-кого' згадує перехожий, а потім — Професор Макгонегел. Ще одне подібне посилення — це *he-who-must-not-be-named* — 'той-кого-не-можна-називати' використовується тими, хто його боїться або поважає і згадують у тексті такими словами: *flight of death, theft of death, wish of death, death wish* — 'втеча смерті, крадіжка смерті, бажання смерті'. Його ім'я безпосередньо пов'язане зі смертю, персонажі вибирають ці та інші альтернативи, щоб не бути пов'язаними до нього будь-яким способом і тому, що одне лише згадування його імені лякає їх. У користуванні цих варіантів читачі можуть передбачити ставлення героїв до Волдеморта.

Фонологія Волдеморта має сильний відтінок. Перша частина Vol має однакові конотації в різних мовах (французькою мовою *vole de mort* означає політ смерті, з деяким натяком на також значення крадіжки смерті; Норвезькою та данською мовами *valde* означає насильство. У данській мові *valde* означає викликати і може бути похідним від *valde*, означає великий, надзвичайно, сильно, могутньо). Потім Морт натякає на те саме *things vol* відноситься до: смерті, смертного, смертності, умертвити, померти. Тоді можна сказати, що особистість Волдеморта характеризується бажанням перемогти смерть, і він прагне бути князь світу. У кожній культурі безсмертя, хоч і бажане, суперечить законам природи, що свідчить про його божевільну жадібність.

Український перекладач переклав це ім'я *Voldemort* — 'Волдеморт' ідентично до оригіналу, напевно, тому що друга частина слова 'мор' натякає на наше слово 'заморити'. Морозов натякає на те, що вчинки такого персонажа будуть коштувати багатьох життів, щоб досягти своєї мети, у нього нема співчуття ні до кого. З іншого боку, він істота свого часу. Оскільки його батько (який був маглом) покинув його матір (чистокровну відьму), він ненавидить маглів із особливою пристрасстю.

Розглянувши імена персонажів з протилежними характерами, можна стверджувати, що перекладач, дотримувався адекватності перекладу і не змінював імена надаючи їм українізації, щоб не спотворити задуманий сюжет твору.

Спробуємо проаналізувати специфіку вживання неологізмів Дж. Ролінг, а також особливості передачі цих новотворів в українському перекладі Поттеріани.

Новоформи, які передають інформацію на слухово-зоровому та інтрапсихологічному рівнях, добре представлені в поттеріані:

If the worst came to the worst, they were going to drop a bag of Dungbombs. [127, с.21] – ‘У крайньому випадку вони збиралися жбурнути туди торбинку з какобомбами’. [125, с.32]

Дж. Роулінг вигадала неологізм *Dungbombs* і надала йому форму імені чи назви предмету. В. Морозов використовує досить традиційний варіант перекладу виразу ‘какобомбами’, використавши спосіб словоскладання ‘какашка’ + ‘бомба’. Комічний характер даного слова є цікавим для читача. Вважаємо даний варіант перекладу цілком еквівалентним та адекватним, що повністю відповідає оригінальному неологізму.

Наступний неологізм використаний авторкою, перекладено дослівно:

I could eat a hippogrif. [122] – ‘Я з’їв би й гіпогрифа’. [126, с.325]

Авторка вживає слово *hippogriff*, аби привернути увагу читача до особливостей фантастичного світу семикнижжя. Переклад є дослівним та точно відтворює всі особливості оригіналу. Перекладач застосував метод калькування і використав приголосні звуки ті ж самі, що й в оригінальній неологізмі.

Аналогічний метод перекладу прослідковується:

We’ve been working like house-elves here! [127, с.109] – ‘Та ми тут вколювали, як ельфи-домовики!’ [128, с.118]

У цьому прикладі перекладач застосував калькування (відтворення мовної одиниці за допомогою передачі кожного з її формальних елементів, пор.: *house-elves* – ‘ельфи-домовики’).

Цікавим прийомом створення неологізму в Джоан Ролінг є конверсія (утворення нової лексеми від іншої частини мови), наприклад:

Long as they've got a couple o' hundred humans stuck there with 'em, so they can leech all the happiness out of 'em, they don' give a damn who's guilty an' who's not. [127, с.127] – ‘Доки вони там мають кілька соток людей, щоб висмоктувати з них усю радість, їм наплювати, хто винний, а хто ні.’ [125, с.159]

Замість утворення семантичного неологізму або лексичної трансформації, перекладач використав абсолютний еквівалент цієї лексеми в українській мові. Цей переклад є еквівалентним, проте втратив деякі стилістичні властивості оригіналу.

Ми вважаємо, що створення комічних прізвиськ для своїх героїв є одним з улюблених прийомів творення Дж. Ролінг. Прізвиська та імена героїв є свого роду новими словами – неологізмами. Відтак, адекватна передача стилістичної маркованості даних одиниць висувається на передній план. Досить кумедними є пестливі форми Лаванди Браун та Рона Візлі, наприклад:

Friends they might be, but if Ron started calling Lavender 'Lav-Lav', he would have to put his foot down. [127, с.403] – ‘Дружба дружбою, але якщо Рон почне називати Лаванду Лавця-Вавця, то доведеться покласти цьому край.’ [125, с.442]

У перекладі прізвиська дотримано фоностилістичних особливостей оригіналу (рифма, алітерація та асонанс), тож можемо вважати його стилістично адекватним.

Цікавим є також переклад прізвиська Рона, яким його називала Лаванда Браун:

You're late, Won-Won!' she pouted. [127, с.349] – ‘Рончику-Бончику, ти запізнився! – накопилила вона губки’. [125, с.381] Бачимо, що український переклад зберіг співзвучність і складність прізвиська, а також етимологічний зв'язок з ім'ям Рон, що також засвідчує стилістичну адекватність.

Цікаво, що деякі ідеї, які в оригіналі пишуться з великої літери, трансформувалися і в українському перекладі виступають як загальні назви та пишуться з малої букви. Наприклад, у «Гаррі Поттері і таємній кімнаті» ми

вперше знайомимося з таким магічним об'єктом, як *Howler*, що написаний в оригіналі з великої літери. Проте з контексту ми дізнаємося, що це один із типових різновидів магічного листа, тому український перекладач пише його з маленької літери, як і будь-яку загальну назву – ‘ревун’. До цієї ж трансформації перекладач вдається при творенні семантичного неологізму ‘летиключ’ на позначення слова *Portkey* з ‘Гаррі Поттера і келиха вогню’. Вважаємо застосування графічної трансформації таким, що цілком адекватно передає семантичні особливості оригіналу.

Деякі новоформи в оригіналі мають число множини, але дійшли до нас в однині. Наприклад, *Prongs* (прізвисько одного з мародерів) перетворилося на ‘Золоторога’, що є правильним, адже це ім’я називає одну людину та слушно називає анімага, котрий міг перетворюватися на оленя. Іншим прикладом граматичного заміщення категорії числа є переклад зооніму *Mr Paws* як ‘Лапонька’. Ці трансформації адекватно передають стилістичні особливості оригіналу.

Домогтися цілком адекватного стилю під час перекладу неологізмів В. Морозову активно домагають компенсації. Так, ім’я одного з героїв казки ‘Беатриса Блоксем’ – *Wee Willykins*. Власне ім’я носить зменшено-пестливу семантику, про що свідчить використання діалектного шотландського слова *wee* – ‘маленький’, а також демінутивного суфікса *-kin* (на зразок *bumpkin*, *catkin*). Окрім того, ми бачимо, що Дж. Ролінг використовує фалічну символіку з метою створення комічного ефекту (значення слова *willy*). Тож український варіант перекладу ‘Сюсик Масюсик’ вважаємо досить вдалим, адже він зберігає алітерацію та загальний стилістичний ефект оригіналу [77].

Проведений аналіз творів Дж. К. Ролінг та їх українського перекладу В. Морозовим засвідчив наявність великої кількості неологізмів, створених авторкою за різними, існуючими в англійській мові словотвірними моделями (додаток В). Складні неологізми в творах Дж. К. Ролінг утворено за такими моделями, як-от:

N + N: *butterbeer*, *dungbomb*, *firewhiskey*;

A + N: *Glumbumble*, *Kwikspell*, *Mediwizard*;

N + V: *Skele-Gro*;

V + N: *rememberall*;

написання через дефіс: *foe-glass, pure-blood*;

інтерфіксація:

- сполучна приголосна: *pearsdrops*;

- сполучна голосна: *Hinkyunk*.

Так, неологізм *acromantula* – ‘акромантул’, можливо, утворений за допомогою з'єднання усіченого грецького кореня *acros* – ‘величезний’ і англійського усіченого кореня *tarantula* – ‘павук’ за принципом $ab+cd > ad$ (a, b, c, d, - компоненти слів). Слово перекладено методом транскрипції.

Аналіз українського перекладу «Потеріани» показує, що переклад — це творча робота, яка вимагає від перекладача фантазії та розуміння того, про що думає автор, створюючи текст. Спосіб перекладу іноді важливий, тому що від нього буде залежати, як буде передано значення розділу і наскільки лексема буде відповідати стилю розповіді в цілому. Неологічні методи перекладу майже ідентичні звичайним методам словникового перекладу.

Ми визначили декілька способів перекладу неологізмів в українських перекладах Поттеріани:

Транслітерація – спосіб перекладу, при якому незмінюється вихідна форма слова, тобто здійснюється літературне наслідування. Також форма слова іноді залишається незмінною, але втрачається значення автора. Саме так було перекладене слово *Diffindo* – ‘Діффіndo’, це заклинання для поділу предметів.

Транскрипція — спосіб перекладу, при якому звук слова періодично передається, тобто створюється звук. Однак при використанні цієї технології авторський контент не передається. Цей спосіб перекладу використано при перекладі слова українською мовою *Muggle* – ‘Магл’, який у творі вживається на позначення осіб, які не мають чарівної сили.

Калькування – при цьому методі частини змісту спочатку інтерпретуються, а потім інтегруються в ціле, завдяки чому зберігається значення слова. Цей спосіб можна порівняти з дослівним перекладом. Гарним прикладом використання калькування в перекладах української Поттеріани є

переклад авторського неологізму *Mediwizard* – ‘Чармедик’, хоча перекладач поміняв місцями частини неологізму, але при цьому домогся милозвучного ефекту слова, створивши свій неологізм.

Описовий переклад – в цьому випадку іноді приділяється увага передачі значення слова, зовнішня форма необов'язкова, в результаті можливе використання поєднання слів або декількох слів, і це є одним із недоліків даного перекладу. Так було передано неологізм *Pensieve* – ‘сито спогадів’ утворено від слів *sieve* – ‘сито’ та *pensive* – ‘замислений’.

Створення авторського неологізму — найважчий спосіб для перекладача створити власну мовну одиницю, передаючи при цьому зміст, який автор вклав у штучне слово оригінального твору. Хорошим прикладом цього способу перекладу є переклад словосполучення *Honeydukes Sweetshop* – ‘Медові Руці’, що є цікавою назвою магазину солодошів.

В більшості випадків, перекладу українською мовою, Морозов використовує кальку, яка зберігає суть та повторює точку зору автора, не втрачаючи змістовного забарвлення першоджерела:

Наприклад, переклад «*Fizzing Whizzbees*» ‘цукерки, солодоші’, Морозов застосував калькування і вийшли «*свистюшину*». З англійської дієслово *to fizz is to make a hissing or sputtering sounds* – ‘шипіти та розбризкувати’. Дієслово *to whizz* за словником *to make a humming, buzzing or hissing soun, as an object passing though the air* – ‘гудіти або шипіти як бджола’. Перекладач без серйозних змін змісту, в значенні кожного окремого українського слова і, використовуючи слово дія, він зміг перекласти цей неологічний символ.

Про переклад так званих «заклинань» — мовних слів, що маги використовують при виконанні магічних дій, перекладач витлумачив їх транскрибовано. Більшість заклять подано латинськими символами, тому для англійського читача вони, певною мірою, сприймаються як іншомовні (проте кореневі морфемі цих лексем часто подібні до своїх англійських відповідників). Українському читачеві, хто знайомий з латиною також будуть прийнятні латинські запозичення деякі відомості про суть тієї чи іншої магії.

Наприклад закляття *Brachiabindo*, утворено з двох слів «Brachia» (від лат. «рука») та англійського дієслова «bind» — «зв'язувати», яке було перекладено в точності до оригіналу «*Брахабіндо!*» Це закляття Поттер використав, щоб зв'язати супротивника у поєдинку.

Англійська письменниця часто використовує алітерацію, асонанс, звукову гру для створення яскравих асоціацій. Ці прийоми роблять роботу перекладача складною, тому що необхідно зберегти авторську думку іншою мовою. Наприклад, майстерно перекладено абрєвіатуру «O.W.L» (*Ordinary Wizarding Levels*) — «СОВ» (Середні Оцінки Взірцевого учня)», яка у тексті показує позитивні оцінки, які отримують учні, а водночас зображує один ключовий образ твору – сову (OWL — ‘сова’).

And how early she can take her O.W.Ls.[129] — ‘І коли вона нарешті зможе здавати СОВи’[130].

Віртуозна інтерпретація гри слів, як, наприклад цей уривок: *A dog – he’s transfigured a stone into a dog – dog diggity Cedric Diggory – you are a doggy dynamo [129]* – ‘Пес...він трансфігурував себе у пса...пес стрибучий – Седрик везучий... Дігорі-псина, динамо-машина!’ [130]

За словником «Urban Dictionary», dynamo— *lively and optimistic person or an electricity generator* — ‘жвава та оптимістична людина або генератор електроенергії...’, а словник *Multitran* пропонує більше сленгових значень непосидюча, людина, як собака. Наприклад, тому собака, що стрибає, символічно відтворює значення цього неологізму.

Також варто звернути більше уваги на український переклад на доповнення словом «машина», тому що слова немає в оригінальному тексті, в даному випадку перекладач вирішив зберегти значення «динамо» як генератора енергії, але, на нашу думку, визначення «Динамо двигуна» в цьому сенсі дуже складне навіть дорослі нерозуміють, а дітям зрозуміти буде важко.

Нашу увагу привернули стилістично насичені неологізми Роулінг:

I consider it my speciality. That and my range of «Skiving Snackboxes». And my love for all of you. Even Skinny Ginny.[129]

‘Бо це моя фішка. Це, а також «Спецхарчування для спецсачкування». Ну, і ще моя безмежна любов до всіх вас. Навіть до Джіні-з-прищем-наколіні’ [130].

Цікавим є переклад неологізму *Skiving Snackboxes* — ‘Спецхарчування для спецсачкування’, тут Морозов використав свій вигаданий неологізм. У всесвіті Гаррі Поттера *Skiving Snackboxes* — це цукерки, після яких людина нездужає, були вигадані братами Візлі для того, щоб допомогти учням уникнути небажаних уроків. Цікаво, що англійське дієслово *to skive* у сучасному британському слензі має значення уникати роботи чи обов’язку, українською халтурити.

Під час перекладу слів *Skinny Ginny* — ‘Джіні-зприщем-на-коліні’ перекладачеві вдалося відтворити співзвучність та насмішливе значення виразу, але повністю втратив значення об’єкт насмішок Рона, адже він шуткував не з її прища на коліні, а з її худощавої фігури. Але, з іншого боку, цей вислів можна інтерпретувати як насмішку над її зовнішністю взагалі, тоді введення слова «прищ» може бути цілком виправданим.

У процесі перекладу неологізмів з англійської мови на українську важливо зберегти не тільки лексичне значення, а й прагматичні функції цих нових слів, що відіграють важливу роль у формуванні художнього світу твору. Розглянемо конкретні приклади з перекладу неологізмів у романах Дж. К. Роулінг (Додаток А).

(1) *Harry learned how to use Arithmancy (HP, URL)* – ‘Гаррі навчився використовувати числомагію’ (переклад наш – М.П.). У цьому випадку перекладач передає неологізм *Arithmancy* як ‘числомагія’, зберігаючи структуру і стиль оригіналу.

(2) *The professor turned into an Animagus (HP, URL)* – Професор перетворився на ‘анімага’ (переклад наш – М.П.). Слово *Animagus* передано в українському перекладі через транскрипцію, що допомагає зберегти автентичність терміна.

(3) *They ordered a mug of Butterbeer (HP, URL)* – Вони замовили кухоль ‘маслопива’ (переклад наш – М.П.). Неологізм *Butterbeer* перекладено за

допомогою калькування, що дозволяє зберегти оригінальне значення та відтворити особливість світу Гаррі Поттера.

(4) *The Mirror of Erised shows deepest desires* (HP, URL) – ‘Дзеркало Яцрес показує найглибші бажання’ (переклад наш – М.П.). Тут використано цікаву гру зі словами: оригінальне слово *Erised* є паліндромом від слова “desire”, а перекладач передає його як ‘Яцрес’, що зберігає цю гру зі словами.

(5) *She used a Time-turner to travel back in time* (HP, URL) – ‘Вона скористалася часоворотом, щоб подорожувати в часі’ (переклад наш – М.П.). Переклад *Time-turner* збережений через калькування, що дозволяє зберегти як форму, так і значення оригінального слова.

(6) *The villain hid his soul in several Horcruxes* (HP, URL) – ‘Лиходій сховав свою душу у кілька горокраксів’ (переклад наш – М.П.). У цьому випадку неологізм *Horcrux* передано за допомогою транскрипції, що дозволяє зберегти унікальність цього поняття в контексті оригінального тексту.

Такі приклади свідчать про важливість перекладацьких стратегій, що допомагають зберегти прагматичні функції неологізмів у перекладі, не втрачаючи сенсу та стилю оригіналу.

Аналіз перекладу В. Морозовим романів про Гаррі Поттера свідчить про те, що в українському перекладі збереглися технічні навички, та художній зміст. У випадках, коли неможливо перекласти суть українською мовою, перекладач використовує різні зміни, представляє інші художні засоби, щоб замінити втрачені в перекладі. Найуживанішими перекладацькими стратегіями калькування, тобто одомашнення іноземних реалій [61] (додавання суто українських суфіксів та заміна власне українськими фразеологізмами та стійкими висловами), але у разі неможливості знайти український еквівалент неологізм передається з мінімальними перетвореннями.

3.2 Застосування перекладацьких трансформації для збереження прагматичних функцій неологізмів у перекладі текстів англомовного дискурсу

Щоб зберегти прагматичні функції неологізмів роману про Гаррі Поттера перекладач повинен розуміти контекст та мету неологізму, та творчо підходити до його перекладу, врахувавши свою читацьку аудиторію. Перекладач повинен застосовувати різні перекладацькі трансформації, щоб забезпечити ефективну комунікацію та сприйняття цільовою аудиторією.

Ми помітили, що Морозов при перекладі використовує такі лексичні трансформації: транскрибування та транслітерація, що є досить доречним для збереження прагматики неологізмів. Це помітно при перекладі власних назв (імен персонажів):

Soon he had not only Dumbledore and Morgana, but Hengist of Woodcroft, Alberic Grunnion, Circe, Paracelsus, and Merlin. He finally tore his eyes away from the druidess Cliodna, who was scratching her nose, to open a bag of Bertie Bott's Every Flavor Beans. [122, 103]

‘Невдовзі він уже мав не тільки Дамблдора й Моргану, а й Генгіста Вудкрофтського, Альберика Граньона, Цирцею, Парацельса й Мерліна. Зрештою він відвернувся від друїдської Кліодни, що чухала собі ніс, і відкрив пакетик горошку на кожен смак "Берті Бот"’. [124, с. 101]

Разом з тим назву їжі «*Every Flavor Beans*», неологізм створений Дж. Роулінг, Морозов замінив на семантичну зміну ‘горошок на кожен день’, що також ідеально вписалася у структуру українського речення, бо мова йде про різнокольоровий горошок, який вживався кожного дня інший колір.

Mr. Dursley was the director of a firm called Grunnings, which made drills. He was a big, beefy man with hardly any neck, although he did have a very large mustache [122, с.5].

‘Містер Дурслі керував фірмою "Граннінгс", яка виготовляла свердла. То був такий дебелий чолов'яга, що, здається, й шиї не мав, зате його обличчя прикрашали пишні вуса’ [124, с.5].

Harry knew he ought to feel sorry that Mrs. Figg had broken her leg, but it wasn't easy when he reminded himself it would be a whole year before he had to look at Tibbles, Snowy, Mr. Paws, and Tufty again [122].

‘Гаррі розумів, що негарно радіти з приводу зламаної ноги місіс Фіг, але стриматися було важко, бо він збагнув, що тепер лише через рік знову побачить знімки Мурчика, Білосніжки, Ла-поньки і Марсика’ [124, с.25].

Piers, Dennis, Malcolm, and Gordon were all big and stupid, but as Dudley was the biggest and stupidest of the lot, he was the leader [122].

‘Пірс, Деніс, Майкл і Гортон були великими телепнями, проте найбільшим телепнем був Дадлі, їхній лідер’ [124, с.34].

У цих реченнях ми фіксуємо багато власних назв, які перекладаються за допомогою не тільки транскрипції (передачі звучання імені), а й переклад транслітерації (назви подаються українськими літерами без врахування вимови), оскільки в англійській мові є такі фонемі, яких в українській немає.

Багато неологізмів перекладено способом словоскладання, що також вдало підкреслює стиль Морозова і це допомагає йому передати читачеві англійські неологізми доступною українською лексикою, наприклад *the Holyhead Harpies* – ‘Святоголові гарпії’, «*Death Eaters* – ‘смертежери’, *Fiendfyre* – ‘зложар’, *the Mudblood* – ‘бруднокровець’ та інші.

Результати аналізу продуктивних процесів словотвору свідчать про те, що процеси деколи точно не зберігаються, оскільки системи цільових мов відрізняються від система мови оригіналу. Є деякі винятки, коли словотвори перекладів збігаються з ними використовуються в оригіналі, і вони зазвичай з’являються разом із використанням кальки в процесі перекладу; для наприклад, *Crookshanks* є твердою сполукою, як і переклад ‘кривоногий’. Іншим прикладом може бути переклад *Howler*, яке походить від дієслова, а український перекладач переклав його як іменник ‘лист – ревун’.

При перекладі наступного неологізму, Морозов його дещо інтерпретував по своєму, наприклад: *Polyjuice potion* – ‘багатосокове зілля’ дозволяє тому, хто його п’є, змінити свій зовнішній вигляд і перетворитися на когось ще, але це працює лише на людях. Це формально еноцентрична сполука, і її перша

частина, *polyjuice*, сама є складовою. *Polyjuice* — це неокласична сполука, полі-є префіксом, що означає багато, тоді як *juice* може стосуватися людських соків, оскільки це зілля може спрацювати лише якщо ви додаєте частинку плоті людини, в яку хочете перетворитися (зазвичай це волосся чи ніготь), утворюючи потім напій.

Muffliato - це закляття, яке використовується для того, щоб зробити розмови приватними навіть у людному місці. У кімнаті – це дозволяє відмі або чарівнику, які її викликали, створювати дзижчання, що заважає іншим підслухати розмову. Ймовірно, це заклинання походить від дієслова *to muffle*, що означає приглушити, додавши суфікс *-iato*, щоб це виглядало як чарівність. Морозов використав дуже подібний процес словотворення *муфліато*, щоб також створити враження, що це назва для заклинання, з використанням трансляційного методу запозичення.

Деякі неологізми у перекладі відносяться до одиниць номінації, які розуміються лише з контексту – у нашому випадку, з широкого контексту романів фентезі Роулінг. Наприклад, значення іменника *Inferi* при першому його пред'явленні не розкривається; вузький контекст (цитата з брошури Міністерства Магії про заходи захисту від темних сил, дозволяє лише зробити висновок про те, що це надзвичайно небезпечні представники темних сил, що опосередковано підтверджується етимологією самої лексеми, безпосередньо пов'язаної з латинською *infernus*. У широкому контексті деталізується і образ, і походження, і небезпека, що виходить із того, що в українському перекладі звучить як Інфернії / Інфернали / зомбі, проте ні англійський оригінал, ні його українські трактування без контексту не сприятимуть повній семантизації самого поняття (останній варіант, що відноситься до перекладацьких рішень «народного» перекладу, який є спробою дешифрувати значення лексеми, проте тільки збиває з пантелику читача, досвідченого в супернатуральних питаннях, оскільки Інфернії та зомбі – істоти абсолютно різного походження).

Те саме стосується і іменника *snitch*, утвореного шляхом ресемантизації англійського слова 'донощик, стукач, ябеда', яке розуміється тільки в контексті, що оповідає про правила чарівної гри квідич, і називає один з ігрових м'ячів.

Схожа ситуація склалася у реченні, де назву незамітного шинка, авторка вигадала неординарну: *This is it," said Hagrid, coming to a halt, "the Leaky Cauldron. It's a famous place."*[122, с.69]

‘Ось тут, - сказав, зупиняючись, Гегрід, - "Дірявий Казан". Популярне місце’ [124, с.66]. Якби у контексті перед цим авторка та перекладач не пояснили, що це крамничка де можна купити магичні речі, то український читач сприйняв би буквально назву як звичайний дірявий казан, який пора викинути.

Лексична одиниця *horcrux* – ‘горокракс’, є центральним чарівним предметом (предмет, в якому знаходиться частина душі темного мага), навколо якого обертається сюжет, як мінімум, двох останніх частин Поттеріани, семантизується настільки поступово, що, як і у випадку з *Inferi*, результат дешифрування її значення при первинному пред’явленні не вийде за межі мікроконтексту, Тому, що значення авторських неологізмів високо залежить від контексту, як видається на перший погляд, пояснює можливі труднощі, пов’язані з її перекладом іншими мовами.

Неологізми Поттеріани досить різноманітні як за семантичними і етимологічними параметрами, так і за своїми формальними і словотвірним характеристикам. Однак усі лексичні одиниці, що послужили матеріалом даного дослідження, мають одну спільну рису: в їх семантиці виявляється компонент, який є можливим описати тільки як «магічний», оскільки всі ці одиниці, які називають дії або одиниці, що позначають предмети (*the Mirror of Erised* – ‘Дзеркало Яцрес’) – описують світ магії, створений Роулінг. У цьому можливому світі, незважаючи на його кардинальне на відміну від нашої повсякденної реальності, предмети та явища, однак, не існують хаотично, але певним чином упорядковані, тому й переклад цих неологізмів, що відноситься до цього світу, може бути зрозумілим для читача лише у вдалому контексті перекладу. Якщо розібрати на частини англійську версію магичного дзеркала то *arise* – ‘воскрешати’. *Desire* – ‘бажання’, а в українському варіанті перекладу Віктор Морозов, перекладач, замінив ‘бажання’ на ‘серце’, напевно це було зроблено для більшої милозвучності, хоча слово ‘яцрес’ римується зі словом

‘воскрес’, що також було вдалим поєднанням у даному контексті, адже це дзеркало, яке показує (воскрешає) найпотемніші бажання людини.

Неологізми можна поділити на групи: побутові чарівні реалії / магичні предмети: *floo powder* ‘порошок флу’, ‘їжа та напої’ – *butterbeer* ‘маслопиво’, ‘зілля’ – *veritaserum* «сироватка правди», ‘чарівні істоти, тварини та рослини’: *dementor* – ‘дементор’, *a niffler* – ‘нюхач’, *Devil's Snare* ‘пастка диявола’, ‘свята та події’ – *deathday* ‘смертини’, заклинання: *Expelliarmus / the disarming charm* ‘експеліармус’ / ‘закляття, що знезброює’), правительство світу магії *The Ministry of Magic* ‘Міністерство магії’, суспільство і люди *a squib* ‘сквіб’, *a muggle* ‘маггл’, *a Death Eater* ‘Пожиратель смерті’, шкільні предмети: *Potions* ‘зілля та настоянки’, *Herbology* ‘гербалогія’ та інші.

Подібна систематизація перекладу неологізмів, за всіх її недоліків, могла б полегшити нелегку працю перекладачів, які знайомлять реципієнтів світу реального з псевдореаліями світу можливого, проте приналежність до тієї чи іншої групи, як свідчать результати аналізу, не диктує необхідності використання певного способу її перекладу. Виняток, хіба що, складає лексика, що стосується заклинань, які походять найчастіше, від латинського коріння або за моделями вільних словосполучень N/A/P+N; як видно з прикладу вище, у першому у разі перекладу рекомендується використовувати транскрибування / транслітерування, у другому – калькування.

Легіліменція — це, в основному, процес читання думок, а *оклюменція* — це акт захисту проти цього. *Legilimensy i Occlumensy* — неологізми, імовірно, походять від латинської мови. Обидва вони містять зв’язану морфему, яка свідчить про те, що вони вважаються магичними науками. Перекладач здійснив переклад ідентично до оригіналу, щоб не спотворити зміст сюжету твору.

Однак, яким би складним не було завдання перекладача, воно, очевидно, цілком здійснено: за двадцять три роки існування франшизи книги Роулінг були перекладені вісімдесятьма мовами світу, і нерідко ми стикаємось з наявністю декількох варіантів перекладу та книг загалом, у рамках однієї мови.

Щоб спробувати дати відповідь на питання як перекладачеві вдається відтворити авторські неологізми, слід згадати про явище, яке у

перекладознавстві прийнято називати перекладацькою стратегією / перекладацькою позицією. На перший погляд, зміст, що вкладається в ці поняття, цілком очевидний і лежить на поверхні, однак, як це нерідко трапляється в лінгвістиці, ці терміни можуть трактуватися досить широко і неоднозначно. Для нашого дослідження розмежування даних понять не є релевантним – вони розглядаються як синонімічні, пов'язані з вибором загальної програми перекладацьких дій, згідно якої прийматимуться конкретні перекладацькі рішення.

Ще одне питання стосується виділення смислової девіації в особливу перекладацьку позицію – усвідомлену стратегію, що обирається у тому випадку, коли творча особистість перекладача конфліктує з необхідністю максимально точно передати зміст оригіналу. Цей термін видається не зовсім вдалим, оскільки зміни «сенсу» – неминучий наслідок використання будь-якої перекладацької позиції (як і самого перекладу в загальному). Цей процес можна простежити і нашому матеріалі дослідження – на прикладі використання як натуралізації (при перетворенні вже відомого нам *Inferi* в мракозомбі), так і екзотизації (при перекладі вже знайомого нам *snitch* – у цьому випадку смислові «відхилення» будуть перебувати у відсутності у рецептора перекладу тих же асоціацій, які викликають слово *snitch* у носія англійської мови).

Якщо говорити про перекладацькі позиції щодо передачі незвичайної лексики Поттеріани іншою мовою, то у проблемі, яка стоїть перед перекладачем нічого незвичайного, на перший погляд, немає (оскільки аналогічні проблеми вирішуються при перекладі реалій іншої культури): але це лише здається на перший погляд, бо необхідно постаратися донести до реципієнта асоціації, які властиві неологізмам мови іншої культури, і зробити їх зрозумілими для реципієнта культури приймаючої.

Завдання це непросте, оскільки при створенні елементів неологічної номінації автор може використовувати алюзії до предметів або явищ, звичним у його культурі, або застосовувати назви реалій до створення слів-злитків чи складних слів. При перекладі подібних мовних одиниць нерідко використовується, як ми вже згадували вище, транскрибування або

транслітерування, однак у цьому випадку реципієнт, не знаючи значення однієї з частин складного слова, втратить частину сенсу, закладеного автором (як сталося, наприклад, з назвою чарівної гри *Quidditch*, переданої як ‘квідич’ і втрати будь-якого зв'язку з *queer* та *ditch*).

Ще, наприклад, відтворена за допомогою транскрибування / транслітерування назва магічного факультету школи *Ravenclaw* не викличе в українського читача жодних асоціацій з вороном та його кігтями, а вже міцно увійшло до словникового складу англійської мови придумане Роулінг слово *muggle* ‘не-чарівник’, трансльоване в українському вигляді як ‘маггл’, не відобразить його зв'язок з *mug*, одне із значень якого – ‘дурна або легковірна людина’.

Також при створенні власних назв та імен Роулінг використовує такі прийоми, як тавтограми *Weasleys' Wizard Wheezes*, анаграми *Tom Marvolo Riddle – I am Lord Voldemort*, акроніми (*S.P.E.W.*), каламбури *Whomping Willow*, алюзії на античні міфи та твори світової художньої культури, та різні стилістичні прийоми. Передача подібної лексики лише транскрибування без елементів авторського стилю неможливо.

При перекладі імен Морозов вирішив, що краще буде коли імена будуть звучати, як і в оригіналі, Тому версії імен та прізвищ збігаються з версією оригіналу. Ім'я тітки Гаррі Поттера, *Petunia*, пристосоване і для українського перекладу, бо звучать майже однаково ‘Петунія’. У таких випадках дуже часто зустрічається часткова зміна складу фонем вихідної мови для уподібнення граматичної системи перекладної мови, що пов'язується з традиціями оформлення (іноземних) жіночих імен в українській мові.

Цікаво звернути увагу на приклад *Dobby* – одне з імен домового ельфа, яке контекстуально та лексично є найкращим прикладом для пристосування в українській мові, наприклад, дослівним перекладом *Добі*. Тут для українського перекладача з'явилася гарна нагода для формування мовної гри, але він її не використав. Можливо, ім'я пов'язане з героєм англійського і шотландського фольклорів *Doby*. У міфології ці істоти безглузді, їм нічого не можна доручити, усе зіпсують. В даному випадку така характеристика не знаходить місця, проте,

у багатьох випадках його допомога обертається катастрофою для тих, кого він намагається виручити з біди. Але у імен та назв є своя роль – вони часто визначають образ персонажа та його характер, але іноді ім'я є лише ім'ям, тому перекладач часто залишає їх незмінними.

Коли йдеться про інші елементи чарівної картини світу Роулінг, варто згадати назви навчальних дисциплін. В українському перекладі назви перекладені для розуміння українським читачем: *History of Magic* – ‘Історія Магії’, *Herbology* – ‘Гербалогія’, *Arithmancy* – ‘Числомагія’, *Care of Magical Creatures* – ‘Догляд за магічними істотами’, *Muggle Studies* – ‘Маглознавство і Грифіндор’ – *Gryffindor* тут виявляємо непослідовність, бо цю назву не перекладено.

Що стосується найменувань магазинів та лавок, український переклад винахідливий. Наприклад, назва магазину, який продає магічні предмети: *Leaky Cauldron* – ‘Дирявий казан’ перекладач постарався вигадати унікальну назву, хоча переклад змушує читача шукати значення назви у контексті сюжету.

Аналогічним перекладом є назва газети, яку читають усі чарівники від малого до великого – *The Daily Prophet*. Нам здається, що дуже вдалим і ємним у сенсі є варіант перекладу, де Морозов застосував калькування і запропонував таку назву газети – ‘Щоденний віщун’, що досить є зрозумілим для молодшого читача.

Віртуозно і без втрати змісту переклав Морозов власні назви у даному реченні:

All students should have a copy of each of the following:

The Standard Book of Spells (Grade 1) by Miranda Goshawk

A History of Magic by Bathilda Bagshot

Magical Theory by Adalbert Waffling

A Beginners' Guide to Transfiguration by Emetic Switch

One Thousand Magical Herbs and Fungi by Phyllida Spore

Magical Drafts and Potions by Arsenius Jigger

Fantastic Beasts and Where to Find Them by Newt Scamander

The Dark Forces: A Guide to Self-Protection by Quentin Trimble» [122].

‘Всі учні повинні мати по одному примірнику таких книжок: "Стандартна книга заклинань" (1-ий курс) Міранди Ґошоук. "Історія магії" Батільди Бегшот. "Магічна теорія" Адальберта Вофлінга. "Початковий курс трансфігурації" Емеріка Свіча. "Тисяча магічних трав і грибів" Філіди Спор. "Магічні зілля й настійки" Арсеніуса Джигера. "Чарівні звірі і де їх знайти" Ньюта Скамандера. "Темні сили - посібник для самозахисту" Квентіна Тримбла’ [124, с. 67].

Для досягнення високого ступеня еквівалентності перекладач часто комбінує транскрибування / транслітерування з таким прийомом, як описовий переклад. Отже, ми визначили, що переклади не потребують дотримання словотворних процесів, щоб досягти успіху. По-перше, інколи збереження словотворчих процесів неможливо, оскільки системи цільових мов відрізняються від оригінальної, і по-друге, недотримання оригінальних процесів дозволяє перекладачам використовувати набагато більше творчості, що особливо важливо в книгах Дж. К. Роулінг.

Таким чином, ми провели аналіз різних стратегій та способів перекладу неологізмів. На основі проведеного компонентного та порівняльного аналізу можна зробити висновок про те, що власні імена в романах Дж. К. Роулінг про Гаррі Поттера грають значну роль. В процесі аналізу були виявлені закономірності вибору перекладацьких трансформацій, що використовуються при передачі власних назв з англійської на українську мову, з урахуванням впливу світогляду перекладача в художніх творах жанру фентезі. У ході дослідження було виявлено, що як основних прийомів перекладу ономастичних реалій перекладач використовував методи транслітерації, транскрипції, калькування та напівкалькування, заміни та компенсації, вдавався до різних видів приблизного перекладу створював семантичний неологізм.

Висновки до розділу 3

У даному розділі ми розглянули, способи еквівалентного відтворення українською мовою неологізмів вигаданих Дж. Роулінг у романі про Гаррі Поттера та застосування перекладацьких трансформації для збереження

прагматичних функцій неологізмів. Рябокінь наголошує, що еквівалентним перекладом вважається той переклад, коли перекладач найбільше наблизив перекладений текст до оригінального змісту. Ми встановили, що методи дослідження неологізмів бувають: діахронічний, синхронічний, порівняльний, концептуальний та компонентний.

Розглянувши деякі неологізми у Поттеріані ми їх класифікували за: іменами, явищами, магічними предметами, їжею та напоями, заклинаннями, тваринами, рослинами та іншими предметами. Перше, що спадає на думку, що український перекладач адекватно підійшов до перекладу імені головного героя та інших імен та прізвищ. Він не надав герою українського імені, а залишив так само, як воно звучить на англійській мові, що само собою логічно, бо це англійський твір.

Як і Дж. Роулінг вигадує авторські неологізми, наприклад «*Dungbombs*», так і український перекладач Морозов вигадує свої, досить схожі, але вже українські неологізми, наприклад ‘какобомби’, використовуючи при цьому, такі способи перекладу: транслітерацію, калькування, транскрипцію, опис та створення авторського неологізму.

Нами встановлено, що для того щоб зберегти прагматичні функції неологізмів, перекладач мусить враховувати аудиторію, яка буде читати його перекладені тексти і тому він має творчо підійти до перекладу неологізмів, щоб вони ідеально вписалися у контекст сюжету, не спотворивши зміст незрозумілими словами. Найчастіше перекладач використовує транскрипцію та транслітерацію при перекладі імен, а також словоскладання: *Death Eaters* – ‘смертежери’.

У цьому розділі було проаналізовано 58 прикладів неологізмів. Основні способи творення: словоскладання 20 прикладів (наприклад, *Polyjuice potion* – ‘багатозільна настійка’); афіксація – 12 прикладів (наприклад, *Legilimency* – ‘легіліментія’); калькування– 15 прикладів (наприклад, *Pensieve* – ‘сито спогадів’); транскрипція– 11 прикладів (наприклад, *Expelliarmus* – ‘експеліармус’).

ВИСНОВКИ

Отже, ми вважаємо, що за результатами нашого дослідження було досягнуто мети, яка полягала у детальному вивченні авторських неологізмів у творах Дж. К. Роулінг і способи їх відтворення українською мовою. У процесі написання роботи було досягнуто всі поставлені цілі та виконано всі завдання.

Перший розділ нашої праці присвячено з'ясуванню теоретичних аспектів вивчення неологізмів з лінгвістичної та перекладницької точки зору, а також розглянуто особливості перекладу художніх текстів. Нами з'ясовано, що лінгвісти вважають неологізми новими словами або словосполученнями, які з'являються в мові у зв'язку з появою нових предметів, подій, явищ, а також авторські неологізми, які вигадують письменники під час написання художніх творів.

За способом творення розрізняють такі неологізми: морфо-семантичні, синтактико-семантичні, морфологічні, семантико-прагматичні. Існують два види неологізмів мовні та авторські. Мовні поділяються на лексичні та семантичні. Скарбничка українських неологізмів значно поповнилася під час російсько-української війни. Як і українська мова поповнюється новотворами так і інші мови світу, наприклад англійська. В англійській мові постійно з'являються нові слова пов'язані з технологіями та комп'ютерами, а також у жанрі фентезі.

З появою нових слів в англійській мові чи іншій мові є потреба і у їх перекладі. Ми з'ясували, що існує два види перекладу: перекладач комп'ютерний та людиною перекладачем. Переклад, що здійснюється людиною буває усний та письмовий. Письмовий – це переклад художніх текстів та переклад спеціальних технічних текстів. Усний переклад здійснюється синхронно та послідовно. Лексична трансформація під час перекладу відбувається тоді, коли слово не відповідає словнику але за допомогою логічного мислення, пояснюють значення іншомовного слова в контексті і знаходять для нього українське слово його відповідник. Існують такі типи лексичних трансформацій: транскрипція і транслітерація, калькування;

лексико-семантичні заміни (конкретизація, генералізія, модуляція). Лінгвісти стверджують, що у кожного автора є свій стиль письма і саме цей авторський стиль важко піддається перекладу. Тому перед перекладачем стоїть завдання якомога точніше передати мовну форму та зміст оригінального тексту, врахувати точність мови перекладу. За дослідженнями Міхаєля Шрайбера можемо визначити лексико-семантичні прийоми перекладу неологізмів: запозичення шляхом звукового відтворення, модуляція (заміна лексеми), експлікаці (описовий переклад), імплікація (ущільнення), мутація (зміна змісту). Домінуючим способом перекладу є калькування, бо не втрачається оригінальність неологізму.

Ми проаналізували способи перекладу художніх текстів і виявили, що під час перекладу комічних ситуацій у творі «Аліса в країні див» деякі комічні ситуації вимагали від перекладача упущення або викидання лексичних одиниць, а також антонімічний переклад, щоб переклад був близьким до оригіналу та зрозумілим для українського читача. Для передачі емоцій часто перекладачі використовують дослівний переклад. Також ми розглянули переклад творів жанру фентезі. Карпенко Ю. пропонує враховувати таку послідовність перекладу антропонімів: антропонімія запозичена з реального світу, антропонімія на основі алюзій, власна антропонімія (переважання внутрішньої форми і емоційно-оцінне значення).

В другому розділі ми розглянули типологію і функцію неологізмів у художньому дискурсі, зокрема семантичну класифікацію, структурні моделі та прагматичні функції неологізмів. В другому розділі ми розглянули типологію і функцію неологізмів у художньому дискурсі, зокрема семантичну класифікацію, структурні моделі та прагматичні функції неологізмів. Отже, ми з'ясували, що семантичні неологізми виникають, коли відомому в мові слову, надають іншого значення. Майже всі письменники створювали та створюють новоформи для своїх творів. Гуцало Є. використовує усі семантико-стилістичні можливості мови, й уміло створює нові лексеми, що суттєво збагачують виражальні засоби української мови. Оригінальність семантики і творення

неологізмів прослідковуємо у творі «Жовтий князь» В. Барки назви місяців: трупень (грудень), могилень (січень), людоїдень (лютий) та інші.

Нами виявлено неологізми, у творах Люко Дашвар, Лесі Романчук, Ірен Роздобудько: неолексеми (номенклатор, гречкосійська, загальники), неосеми (беззубі лави, ліхтарі – сліпі), неофраземи (живильна волога, шарф із кобри), суфіксальні (кав'яренька, таксівка), префіксальні (псевдоеротизм, безземлетрусна) та інші. У творах О. Забужко, ми виявили багато неологізмів утворених способом словоскладанням: банти-пропелери, китиці-дармовиси, ляля-блондинка, дівчатко-гномик. Ми також провели семантичну класифікацію неологізмів М. Стельмаха їх розрізняють за тематичними групами: за родом занять, внутрішніми якостями, розумовими здібностями, зовнішнім виглядом, за соціал. станом; назви рослинні, тваринні, явищ природи, емоцій, якостей, дій процесів, предмети, одяг, угруповання людей, абстрактні назви, колір, смакові та інші.

Також було детально розглянуто способи творення неологізмів: афіксація (головач), словоскладання (сонцелет), запозичення (Емодзі), акронімія (НУШ «нова українська школа»), усічення (рек «ректор») та метафоризація. За результатами проведеного дослідження зазначимо, що багато неологізмів мають метафоричну основу, що є інструментом створення виразних образів. Метафоричну трансформацію зазнав величезний пласт мовних одиниць, що зачіпають зовсім різні сфери життя. Для посилення прагматичного потенціалу художнього твору перекладачі часто застосовують метафоризацію. Прагматичний ефект неологізму складається з елементів, які створюють ефект, рівний комунікативному ефекту тексту перекладу до оригінального тексту. З прагматичної точки зору автори та перекладачі використовують неологізми, щоб посилити виразну силу своїх робіт. Неологізми можуть вводити нові значення або переосмислювати існуючі.

Ефективність художніх неологізмів залежить від їх відповідності культурному та контекстуальному тлу. Вони можуть бути більш резонансними для певних груп або певних жанрів. Митці можуть створювати неологізми як форму інтертекстуальності, посилаючись або реагуючи на існуючі лінгвістичні

елементи. Це додає багаторівневність і глибину твору, зміцнюючи зв'язки з ширшим культурним і мовним ландшафтом. Звучання, ритм і естетичність неологізму можуть сприяти його ефективності. Автори можуть обирати слова, які не лише передають значення, але й викликають певні емоції чи створюють певну атмосферу в художньому творі. Перекладачі можуть оцінювати реакцію аудиторії на неологізми, щоб зрозуміти, як сприймається їх робота.

Самі неологізми можуть кинути виклик когнітивним процесам інтерпретації та розуміння. Автори можуть навмисно створювати лінгвістичні головоломки, щоб інтелектуально залучити аудиторію та стимулювати мислення, неологізми сприяють динамічній еволюції мови. З часом успішні неологізми можуть знайти свій шлях у повсякденну мову, впливаючи на мовний ландшафт поза художнім контекстом.

У третьому розділі розглянуто способи відтворення авторських неологізмів у художніх перекладах творів Дж. К. Ролінг, а саме представлено способи еквівалентного українського перекладу оригінальних неологізмів із врахуванням особливостей стилістичних засобів у творах про Гаррі Поттера, а також висвітлено специфіку застосування перекладацьких трансформацій для збереження прагматичних функцій неологізмів творів Дж. К. Ролінг українською мовою. Перекласти авторські неологізми близько до оригіналу із збереженням емоційного забарвлення дуже складно, деколи з цим бувають труднощі, бо потрібно врахувати аудиторію читачів, які можуть не зрозуміти неадекватний переклад. На наш погляд, В. Морозов незважаючи на різницю в розумінні світогляду українців та англійців, зробив достатньо професійний переклад неологізмів.

Важливою частиною роботи перекладача під час перекладу художньої літератури є використання різноманітних трансформацій для збереження узгодженості, особливо під час перекладу дитячої літератури в жанрі фентезі, а саме майстерно відтворювати авторські неологізми.

Віктор Морозов використовує лексико-стилістичні зміни. Найчастіше перекладач використовує такі стилістичні зміни, як: транскрибування,

транслітерування, калькування, конкретизація, трансформації заміни, додавання своїх авторських неологізмів.

У Гаррі Поттері існує багато типів неологізмів відповідно до їхньої тематики, включаючи місця, магичні предмети, заклинання та чари, магичні істоти та рослини, коледжі, їжу та інші. Майже половина неологізмів у «Гаррі Поттері» — це заклинання, побудовані на латинських термінах. Ці неологізми підвищують грайливість і розважальність історії, оскільки частина веселоців у світі Гаррі Поттера базується на здатності аудиторії вивчати та розшифровувати ці звичайні заклинання, щоб бути включеними в цей вигаданий світ. Для ясності я класифікую функції неологізмів на три групи — репрезентативні, інтерактивні та композиційні. Варто зауважити, що межі між цими трьома функціями не є чіткими, оскільки функції часто взаємопов'язані, і один неологізм може виконувати кілька функцій одночасно. Однією з найпоширеніших репрезентативних функцій неологізмів є словотворча. Саме через ці неологізми аудиторія знайомиться з об'єктами, місцями та явищами у вигаданому світі, що додатково сприяє побудові інтерактивних функцій.

В. Морозов у перекладі на українську мову віртуозно передає прагматичні функції неологізмів, які головним чином стосуються впливу слів на стосунки між текстом і аудиторією, що відіграє ключову роль у Гаррі Поттері. Окрім створення відчуття магії та збільшення розваги, неологізми також служать ефективним засобом для забезпечення стосунків між читачами/аудиторією та чарівним світом Гаррі Поттера. Перекладач успішно використав багато наративних технік, щоб змусити читачів відчувати себе причетними до чарівного світу, і серед цих технік неологізми відіграють вирішальну роль.

Саме очима перекладача читачі крок за кроком досліджують і розвивають знання про ці неологізми в чарівному світі. Цей емоційний зв'язок між Гаррі та аудиторією посилює залученість і включеність читачів у вигаданий світ і, таким чином, сприяє встановленню тіснішого зв'язку між історією та аудиторією.

Нарешті, неологізми також можуть служити засобом привернення уваги, оскільки аудиторії може знадобитися більше часу та зусиль, щоб опрацювати ці

нові слова. Ця функція неологізмів на передній план також взаємопов'язана зі згаданими раніше прагматичними функціями неологізмів, враховуючи, що ці слова можуть залучати аудиторію у вигаданий світ і, отже, створювати через них відчуття перебування в цьому світі.

Ми вважаємо, що потрібно продовжити вивчення неологізмів, а саме імен та прізвищ героїв романів про Гаррі Поттера. Визначити, що означає ім'я або його частинка в англійській мові і порівняти, що воно б означало в українській мові, наприклад: Гаррі Поттер – Грицько Гончар.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Andrus, Ya. V. (2020). Rivni ta riznovydy perekladu [Levels and types of translation]. Materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii "Tendentsii ta perspektyvy rozvytku nauky i osvity v umovakh hlobalizatsii" [Proceedings of the International Scientific and Practical Internet Conference "Trends and Prospects for the Development of Science and Education in the Context of Globalization"], 55, 443–445. Pereiaslav [in Ukrainian].
2. Babii, I. (2021). Avtorski neolohizmy yak vahomyi styletvorchyi komponent romanu "Zhovtyi kniaz" Vasyliia Barky [Author's neologisms as an important stylistic component of Vasyl Barka's novel "The Yellow Prince"]. *Lingvostylistychni studii*, 7–14 [in Ukrainian].
3. Babii, I. (2015). Khudozhno-zobrazhalna rol avtorskykh neolohizmiv u formuvanni pysmennytskoho idiostyliia [The artistic and visual role of author's neologisms in forming the writer's idiolect]. *Studia Ukrainica Posnaniensia*, 3(3), 11–18 [in Ukrainian].
4. Bakhov, I., et al. (2021). Formuvannia navychok perekladu khudozhnoho movlennia u maibutnikh filolohiv na prykladi tvoriv Dzhohann Roulinh [Formation of artistic speech translation skills in future philologists using examples from Joanne Rowling's works]. *ResearchGate*. <https://www.researchgate.net/publication/362016559> [in Ukrainian].
5. Biihun, T. V. (2022). Suchasni anhliiski neolohizmy ta populiarni slova v sotsialnykh merezhakh ta sposoby yikh perekladu ukrainskoiu movoiu [Modern English neologisms and popular words in social networks and their translation into Ukrainian] [Unpublished manuscript] [in Ukrainian].
6. Bilyk, O., & Puha, O. (2022). Aktualni pytannia humanitarnykh nauk [Current issues in the humanities], 2022, 2022107 [in Ukrainian].
7. Bilozierska, L., Voznenko, N., & Radetska, S. (2010). Terminolohiia ta pereklad: navch. posib. dlia stud. filol. napriamu pidhotovky [Terminology and

- translation: A textbook for students of philological training]. Vinnytsia: Nova Knyha [in Ukrainian].
8. Bilous, O. M. (2006). Neolohizmy: sposoby utvorennia ta perekladu (na materialy kontseptu "Vybory" nimetskoiu movoiu) [Neologisms: methods of formation and translation (based on the concept of "Elections" in German)]. *Visnyk SumDU*, 11(95), 136–142 [in Ukrainian].
 9. Bohutska, H., Rehushevskiy, Ye., & Razumeiko, M. (2021). Avtorski neolohizmy u tvorakh Olesia Honchara [Author's neologisms in the works of Oles Honchar]. *Kultura slova*, 24–30 [in Ukrainian].
 10. Boiko, N. I., & Khomych, T. L. (2018). Ekspresyivna semantyka: dyskursyvna interpretatsiia [Expressive semantics: discourse interpretation]. Nizhyn: NDU im. M. Hoholia [in Ukrainian].
 11. Vasylenko, D. V. (2008). Anhlo-movni leksychni innovatsii viiskovoi sfery [English lexical innovations in the military field]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Seriya "Filolohichni nauky"*, 41–47 [in Ukrainian].
 12. Vasylieva, Ye. A., et al. (2021). Problemy vzhyvannia perekladatskykh transformatsii pry perekladi dilovykh lystiv [Problems of using translation transformations in business letter translation]. *Redaktsiina kolehiia*, 203–205 [in Ukrainian].
 13. Vasylieva, A. A. (2021). Metafora u sferi suchasnoi anhliiskoi politychnoi komunikatsii: perekladatskyi aspekt (na materialy peredvyborchykh promov politykiv SShA) [Metaphor in the field of modern English political communication: translation aspect (on the material of US politicians' campaign speeches)] (PhD Thesis) [in Ukrainian].
 14. Ved, O. V. (2020). Leksiko-stylistychna aktualizatsiia emotsiinoho stanu personazha u khudozhnii prozi XXI st. [Lexical-stylistic actualization of the emotional state of the character in the 21st-century prose]. [Unpublished manuscript] [in Ukrainian].
 15. Vyskusenko, S. A. (2023). Zahalni osoblyvosti vyvchennia neolohizmiv [General features of studying neologisms]. *XXIV Mizhnarodna naukovo-*

- praktychna konferentsiia "Current scientific opinions on the development of current education"*, 220–221 [in Ukrainian].
16. Vilkhovchenko, N., & Kolesnyk, H. (2019). Osoblyvosti funktsionalnogo pidkходу do doslidzhennia naukovo-fantastychnoho tekstu [Features of the functional approach to studying science fiction texts]. *Naukovi zapysky Natsionalnogo universytetu "Ostrozhka akademiia": Seriia "Filolohiia"*, 2(70), 45–47 [in Ukrainian].
17. Vilkhovchenko, N. P., & Shainer, A. I. (2019). Fantastyzmy ta terminy v naukovo-fantastychnomu teksti: pryntsypy vzaiemodii [Fantasticisms and terms in science fiction texts: principles of interaction]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnogo humanitarnoho universytetu: Seriia "Filolohiia"*, 43(2), 74–76. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019> [in Ukrainian].
18. Vlasiuk, L. S. (2023). Trudnoshchi perekladu anhlomovnykh neolohizmiv [Difficulties in translating English neologisms]. *Molodyi vchenyi*, 38–40 [in Ukrainian].
19. Voloshynovych, N. (2017). Osoblyvosti perekladu terminiv sfery dyzainu odiahu ta mody [Features of translating terms in the field of clothing design and fashion]. *Aktualni pytannia inozemnoi filolohii*, 6, 25–28 [in Ukrainian].
20. Hargaeva, O. V., & Chelpanova, A. M. (2022). Vykorystannia leksychnykh perekladatskykh transformatsii pry perekladi z novohretskei movy na ukrainsku tvor "Erotokryt" V. Stepanenom [Using lexical translation transformations in the translation from modern Greek into Ukrainian of V. Stepanenko's work "Erotokrit"]. *The 7th International scientific and practical conference "Science, innovations and education: problems and prospects"*, 652–655 [in Ukrainian].
21. Harmanchuk, V. S. (2022). Problema neolohizmiv u suchasnomu movoznavstvi [The problem of neologisms in modern linguistics]. *Suchasni filolohichni doslidzhennia ta navchannia inozemnoi movy v konteksti mizhkulturnoi komunikatsii: Zbirnyk studentskykh naukovykh robit*, XV, 46–49 [in Ukrainian].

22. Handabura, O. (2020). Neolohizmy sotsialnykh media v suchasni anhliskii movi: na materialii Twitter ta Facebook [Neologisms of social media in modern English: Based on Twitter and Facebook]. *Filolohichniy dyskurs – Filosofskiy dyskurs*, 10, 219–227. <https://doi.org/10.31475/fil.dys.2020.10.22> [in Ukrainian].
23. Herasym, T. O. (2013). Phragmatyka romanu initsiatsii ta problema chytacha literaturnoho tekstu (na materialii tvorchoosti L. Deresha ta M. Nahacha) [Pragmatics of the initiation novel and the problem of the literary text reader (based on the works of L. Deresh and M. Nahach)]. *Naukovi zapysky. Serii "Filolohichna"*, (36), 122–125 [in Ukrainian].
24. Herman, V., et al. (2021). Okazionalizmy yak markery khudozhnoho movlennia Yevhena Hutsala [Occasionalisms as markers of Evhen Hutsal's artistic language]. *Aktualni problemy movoznavstva*, 34–37 [in Ukrainian].
25. Horbach, O. V. (2014). Poniattia "neolohizm" u suchasni neolohii [The concept of "neologism" in modern neology]. Kyiv: NTUU "KPI", 5–9. <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/7604/1/Horbach.pdf> [in Ukrainian].
26. Horda, V. V., & Pushyk, N. V. (2021). Perekladatski transformatsii u vidtvorenni onomastychnoho prostoru avtorskoho tekstu [Translation transformations in reproducing the onomastic space of the author's text]. *Zakarpatski filolohichni studii*, (16), 166–171 [in Ukrainian].
27. Hrechaniuk, Yu. (2022). Poniattia "neolohizm" i yoho typolohiia [The concept of "neologism" and its typology]. *VI Mizhnarodna naukovo-praktychna internet-konferentsiia "Inozemna mova u profesiinii pidhotovtsi spetsialistiv: problemy ta stratehii"*, 58–61 [in Ukrainian].
28. Hrytsenko, S. (2022). Movni innovatsii rosiisko-ukrainskoi viiny 2022 roku [Linguistic innovations of the 2022 Russia-Ukraine war]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Literaturoznavstvo. Movoznavstvo. Folklorystyka*, 2(32), 9–13 [in Ukrainian].
29. Hudmanyanyan, A. H., & Baklan, I. M. (2021). Leksiko-semantichni aspekty perekladu nimetskykh neolohizmiv haluzi "Moda" [Lexico-semantic aspects of

- translating German neologisms in the field of fashion]. *Nova filolohiia*, (83), 52–58. <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2021-83-7> [in Ukrainian].
30. Derkach, L. (n.d.). Perekladatski transformatsii yak zasoby vidtvorennia avtorskoi kartyny svitu khudozhnikh tvoriv [Translation transformations as means of reproducing the author's worldview in literary works]. *Visnyk studentskoho naukovoho tovarystva "VATRA" Vinnytskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu DTEU*, 58–63 [in Ukrainian].
31. Dzykhovych, O. V. (2015). Komunikatyvno-pragmatychni aspekty movlennia [Communicative and pragmatic aspects of speech] [Unpublished manuscript] [in Ukrainian].
32. Drabov, N. (2015). Do pytannia perekladu anhliiskykh neolohizmiv [On the question of translating English neologisms]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 6, 176–181 [in Ukrainian].
33. Drachenko, S. Yu. (2018). Spetsyfika perekladu neolohizmiv u movi zasobiv masovoi informatsii (na materialy anhliiskoi ta nimetskoj mov) [The specifics of translating neologisms in the language of mass media (based on the English and German languages)] (Master's thesis). Derzhavnyi vyshchyi navchalnyi zaklad "Natsionalnyi hirnychyj universytet", Dnipro [in Ukrainian].
34. Yemchura, N. R. (2010). Teoretychni zasady vyznachennia neolohizmiv u suchasnomu slovianskomu movoznavstvi [Theoretical principles of defining neologisms in modern Slavic linguistics]. *Komparatyvni doslidzhennia slovianskykh mov i literatur: Pamiati akademika Leonida Bulakhovskoho. Spetsialnyi vypusk*, 33–40 [in Ukrainian].
35. Zhybek, T. (2022). Dominuiuchi formy neolohizmiv u lnhvistytsi: funktsionalno-pragmatychnyi analiz [Dominant forms of neologisms in linguistics: Functional and pragmatic analysis]. *XLinguae*. <https://doi.org/10.18355/XL.2022> [in Ukrainian].
36. Zhlobnytska, Yu. D. (2020). Neolohizmy v poezii Vasylia Stusa: semantyno-strukturna typolohiia [Neologisms in the poetry of Vasyl Stus: Semantic-structural typology] [Master's thesis, Archive of qualification works] [in Ukrainian].

37. Zhurav, T. V., & Khaidari, N. I. (2015). Poniattia perekladatskykh transformatsii ta problema yikh klasyfikatsii [The concept of translation transformations and the problem of their classification]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Filolohiia*, 19(2), 148–150 [in Ukrainian].
38. Zelinska, A. O. (n.d.). Vykorystannia i pereklad emotyvnykh odynyts dlia stvorennia pozytyvnoho imidzhu Ukrainy dlia svitovoi spilnoty (na materialy publikatsiinykh tekstiv) [Usage and translation of emotive units for creating a positive image of Ukraine for the world community (based on journalistic texts)] (Master's thesis). National Aviation University, Kyiv [in Ukrainian].
39. Zinenko, O. A. (2020). Natsionalno-kulturna spetsyfika vidtvorennia v perekladi emotyvnoi reprezentatsii svitu (na materialy romaniv Margaret Etvud "Opovid sluzhnytsi" ta "Zapovity") [National-cultural specifics in translating emotional world representation (based on Margaret Atwood's novels "The Handmaid's Tale" and "The Testaments")] [in Ukrainian].
40. Karaban, V. I. (2001). Pereklad anhliiskoi naukovoï i tekhnichnoi literatury. Chastyna II [Translation of English scientific and technical literature. Part II]. Vinnytsia: Nova Knyha [in Ukrainian].
41. Karanevych, M. (2011). Prahmatychnyi aspekt perekladu khudozhnoi literatury [Pragmatic aspect of literary translation]. *Studia Methodologica*, 32, 83–89 [in Ukrainian].
42. Kobiakova, V. S. (2023). Strukturno-semantychni osoblyvosti neolohizmiv u militarnoho dyskursi nimetskoi ta ukrainskoi movy [Structural-semantic features of neologisms in the military discourse of German and Ukrainian languages] [Unpublished manuscript] [in Ukrainian].
43. Kozachenko, I. V. (2014). Osoblyvosti perekladu neolohizmiv anhliiskoi movy [Features of translating English neologisms]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Filolohiia*, 25(2), 166–168 [in Ukrainian].
44. Koloiz, Z. V. (2018). *Akademichne pysmo ta rytoryka: praktykum* [Academic writing and rhetoric: A practicum]. Kryvyi Rih: KDPU [in Ukrainian].

45. Korobkova, S. (2019). Imia personazha v khudozhniomu teksti: funktsionalno-semantychna typolohiia [The character's name in the literary text: A functional-semantic typology]. In *Materialy II studentskoi naukovo-praktychnoi konferentsii, prysviachenoj Mizhnarodnomu dniu studenta* (pp. 47–48). Kharkiv: KhNPU [in Ukrainian].
46. Kosovych, O. V. (2020). Neolohizm yak ob'ekt linhvistychoho doslidzhennia v romanistytsi [Neologism as an object of linguistic research in Romance studies]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka*, 269–273 [in Ukrainian].
47. Kostenko, O. H. (2020). Suchasni anhliiski neolohizmy ta sposoby yikh perekladu ukrainskoiu movoiu [Modern English neologisms and their translation into Ukrainian]. *Zakarpatski filolohichni studii*, 2(13), 97–100 [in Ukrainian].
48. Kotsiubynska, M. Kh. (1994). Poet. In V. Stus, *Tvory: u 4 t., 6 kn* (pp. 7–38). Lviv: Prosvita [in Ukrainian].
49. Kravchenko, A. B. (n.d.). Kontseptualni zasady doslidzhennia neolohizmiv [Conceptual foundations for studying neologisms]. *Inozemni movy XXI stolittia: profesiini komunikatsii ta dialoh kultur*, 54–59 [in Ukrainian].
50. Kucherenko, I. V. (2019). Leksychni innovatsii v suchasnomu masmediinomu dyskursi Ukrainy ta Nimechchyny yak perekladoznavcha problema [Lexical innovations in modern media discourse of Ukraine and Germany as a translation problem]. *Naukovyi visnyk DDPU imeni I. Franka. Serii: Filolohichni nauky. Movoznavstvo*, 12, 100–105 [in Ukrainian].
51. Kuchumova, N. V. (2014). Sposoby utvorennia neolohizmiv u suchasni medychnii leksytsi [Methods of forming neologisms in modern medical terminology]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozhka akademiia". Serii: Filolohiia*, 46, 55–58 [in Ukrainian].
52. Martos, S. A. (2005). Usichennia osnovy yak sposib tvorennia suchasnoho molodizhnoho slenhu [Root clipping as a method of creating modern youth slang]. *Uchenye zapiski Tavricheskoho nat. un-ta im. V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia*, 18(57)(2), 82–84 [in Ukrainian].

53. Masik, I. (n.d.). Semantyko-prahmatychni osoblyvosti frazeolohizmiv na poznachennia kharakteru liudyny v anhliiskii ta ukrainskii movakh [Semantic-pragmatic features of idioms denoting human character in English and Ukrainian] [Unpublished manuscript] [in Ukrainian].
54. Melnyk, I. V. (2020). Osoblyvosti perekladu emotyvnoi leksyky v khudozhnomu dyskursi [Peculiarities of translating emotive vocabulary in literary discourse]. In *Aktualni problemy suchasnoi nauky ta osvity (chastyna III): Materialy II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (pp. 57–59). Lviv: Lvivskyi naukovyi forum [in Ukrainian].
55. Myklashchuk, V. P. (2020). Leksychni ta hramatychni transformatsii v protsesi perekladu khudozhnikh tvoriv z anhliiskoi na ukrainsku movu (na materialy trylohii S. Kollinz "Holodni ihry") [Lexical and grammatical transformations in translating literary works from English to Ukrainian (based on Suzanne Collins' "The Hunger Games" trilogy)] (Master's thesis). Sumskyi derzhavnyi universytet [in Ukrainian].
56. Minchak, H. B. (2018). Leksyko-semantychni neolohizmy v suchasni ukrainskii zhinochii prozi [Lexical-semantic neologisms in modern Ukrainian women's prose]. *Visnyk KNLU. Seriya: Filolohiia*, 21(2), 52–61 [in Ukrainian].
57. Monastyr'ska, Kh. R. (2018). Zasoby tvorennia komichnoho v tvorakh ukrainskoi ta anhliiskoi khudozhnoi literatury (alehorijni propriialni nominatsii) [Means of creating comic effects in Ukrainian and English literary works (allegorical proper names)]. *Lvivskyi filolohichnyi chasopys*, 3, 170–174 [in Ukrainian].
58. Nesterovych, Yu. (2021). Strukturno-semantychni osoblyvosti imennykovykh avtorskykh neolohizmiv-kompozytiv u tvorchosti Oksany Zabuzhko [Structural-semantic features of noun-based authorial neologism-compounds in the works of Oksana Zabuzhko]. *Mahisterskyi naukovyi visnyk*, 36, 143–145 [in Ukrainian].
59. Novikova, T. V. (2015). Pereklad frazeolohizmiv kriz pryzmu teoretychnykh doslidzhen [Translation of idioms through the lens of theoretical research].

Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozhka akademiia". Serii: Filolohiia, 52, 203–207 [in Ukrainian].

60. Olimpaska, A. (2014). Syntaksychnyi prostir amerykanskykh poetychnykh tekstiv u konhityvnomu vysvitleni [The syntactic space of American poetic texts in cognitive interpretation]. *Problemy humanitarnykh nauk. Filolohiia*, 34, 131–145 [in Ukrainian].
61. Oupe, R., & Rolin, J. (n.d.). Osoblyvosti perekladu kulturno markovanykh odynyts u p'iesi Dzh. Rolinh "Harri Potter ta proklyate dytya" [Peculiarities of translating culturally marked units in J.K. Rowling's play "Harry Potter and the Cursed Child"] [Unpublished manuscript] [in Ukrainian].
62. Panchenko, O. I. (2020). Do pytannia pro pereklad neolohizmiv [On the question of translating neologisms]. *Vcheni zapysky*, 22020154 [in Ukrainian].
63. Pohorila, A. I. (n.d.). Osoblyvosti neolohizmiv anhliiskoi movy [Peculiarities of English neologisms]. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-196-1-53> [in Ukrainian].
64. Potenko, L. O. (2023). Movne vyrazhennia emotsii (na materialy viiskovykh neolohizmiv) [Linguistic expression of emotions (based on military neologisms)]. *UDC 811.161'2*, [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-2\(8\)-14-27](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-2(8)-14-27) [in Ukrainian].
65. Radetska, S. V., & Kolosova, S. O. (2017). Pereklad terminolohii industrii mody v tekstakh publitsystychnoho styliu [Translation of fashion industry terminology in journalistic texts]. *Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholia. Serii: Filolohichni nauky*, (1), 206–209 [in Ukrainian].
66. Rizhko, R. L. (2015). Sementyko-stylistychni dominanty v poetychnykh tekstakh kintsia XX–pochatku XXI stolittia [Semantic-stylistic dominants in poetic texts of the late 20th and early 21st centuries]. *Prykarpatskyi visnyk NTSh. Slovo*, (2), 144–157 [in Ukrainian].
67. Riabokin, N. O., & Stukalenko, V. V. (2020). Poniattia ekvivalentnosti, adekvatnosti ta povnotsinnosti v perekladi [Concepts of equivalence, adequacy, and completeness in translation]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho*

- universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Filolohichni nauky*, (3)(334), 96–103 [in Ukrainian].
68. Savina, Yu. (2024). Osoblyvosti perekladu komichnykh frahmentiv khudozhnogo tvor. Transformatsiia yak sposib dosiahnennia adekvatnosti perekladu [Peculiarities of translating comic elements in a literary work. Transformation as a way to achieve translation adequacy]. *Naukovi zapysky. Serii: Filolohichni nauky*, (207), 236–242. <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2023-207-35> [in Ukrainian].
69. Stishov, O. A. (2019). *Dynamika leksychnoho skladu suchasnoi ukrainskoi movy. Leksykohrafiia* [The dynamics of the lexical composition of modern Ukrainian language. Lexicography]. Bila Tserkva: Avtorytet [in Ukrainian].
70. Stoianova, T., & Chernenko, K. (2020). Osoblyvosti perekladu anhliiskoho humoru ukrainskoiu [Peculiarities of translating English humor into Ukrainian]. *Naukovyi visnyk Pivdenoukrainskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho. Linhvistychni nauky*, (31), 401–418 [in Ukrainian].
71. Ponomariv, O. D., Rizun, V. V., & Shevchenko, L. Yu. (2005). *Suchasna ukrainska mova* [Modern Ukrainian language] (O. D. Ponomariv, Ed., 3rd ed.). Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
72. Tekhlivets, Yu. T. (2022). Teleskopiia yak novitnii metod slovotvorennia: Sotsialno-politychna leksyka [Telescopy as a new method of word formation: Socio-political vocabulary]. *Nova Filolohiia*, 85, 277–282. <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2022-85-39> [in Ukrainian].
73. Tuhaienko, V. M. (2022). Naiposhyrenishi vydy perekladu [The most common types of translation]. In *Dialoh kultur u Yevropeiskomu osvithomu prostori* [Dialogue of cultures in the European educational space]. Kyiv: Kyivskiy natsionalnyi universytet tekhnolohii ta dyzainu [in Ukrainian].
74. Udovichenko, H. M., & Herasymenko, D. V. (2019). Osoblyvosti perekladu neolohizmiv [Peculiarities of translating neologisms]. *Intelekt, osobystist, tsyvilizatsiia*, 2(19), 40–48 [in Ukrainian].

75. Udod, O. Yu. (2023). Yavnyshche neolohii: shliakhy utvorennia na klasyfikatsiia neolohizmiv [The phenomenon of neology: Methods of formation and classification of neologisms] [Unpublished manuscript] [in Ukrainian].
76. Ukrainets, O. V., & Biliuk, I. L. (2022). Perekladatski transformatsii u dystopichnomu romani «Holodni ihry» [Translation transformations in the dystopian novel "The Hunger Games"] (PhD Thesis). Zhytomyrskyi derzhavnyi universytet imeni Ivana Franka [in Ukrainian].
77. Fedchenko, A. I. (2021). Adekvatnist ta ekvivalentnist yak osnovni kryterii otsinky yakosti perekladu [Adequacy and equivalence as the main criteria for translation quality assessment] [Unpublished manuscript] [in Ukrainian].
78. Khar, M. Ye. (2022). Viiskovyi dyskurs: protsesy neolohizatsii [Military discourse: Processes of neologization]. *Zakarpatski filolohichni studii*, 24(1), 160–163. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.24.1.31> [in Ukrainian].
79. Kholodkevych, V. M. (2019). Movni zasoby formuvannia fantastychnoho svitu v ukrainskomu ta amerykanskomu fentezi (na materialy romanu N. Heimana "Amerykanski bohy" ta D. Kornii "Zvorotnyi bik svitiv") [Linguistic means of creating a fantasy world in Ukrainian and American fantasy (based on N. Gaiman's "American Gods" and D. Korniy's "The Other Side of Worlds")] [Unpublished manuscript] [in Ukrainian].
80. Chemposh, V. V. (2017). Navchalnyi movoznavchyi tekst: semantyko-syntaktychnyi ta prahmatychnyi aspekty [Educational linguistic text: Semantic-syntactic and pragmatic aspects] (PhD Thesis) [in Ukrainian].
81. Sheiner, H. I., & Vilkhovchenko, N. P. (2020). Interaction of terms and quasi-special vocabulary in science fiction texts. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, 71 [in Ukrainian].
82. Shemuda, M. (2021). Tematyka avtorskykh neolohizmiv u romanakh Dzh. K. Rolinh pro Harri Pottera [Thematic analysis of authorial neologisms in J.K. Rowling's Harry Potter novels]. *Germanic Philology. Journal of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University*, 831–832, 308–317 [in Ukrainian].

83. Sheremeta, N. (2019). Perspektyvy kodyfikatsii neolohizmiv Vasyliia Stusa [Perspectives on codification of Vasyl Stus's neologisms]. *BBK 81ya431 M74*, 241–244 [in Ukrainian].
84. Shkulipa, Yu. S. (2017). Osnovni sposoby perekladu neolohizmiv publitsystychnoho styliu z anhliiskoi movy ukrainskoiu [Main methods of translating neologisms in journalistic style from English into Ukrainian]. In *Materialy V Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii "Aktualni problemy filolohii"*, (p. 92). Kherson: Odesa [in Ukrainian].
85. Yushchuk, I. P. (2005). *Ukrainska mova* [Ukrainian language]. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
86. Yalanska, M. M. (2014). Linhvostylistychni kharakterystyky suchasnoi ukrainskomovnoi prozy dlia doskilniat (na materiali tvoriv V. Nestaika) [Linguistic and stylistic characteristics of modern Ukrainian preschool prose (based on V. Nestaiko's works)]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozhka akademiia". Serii: Filolohiia*, 44, 360–362 [in Ukrainian].
87. Andreas, J., & Locher, M. (2017). Introducing pragmatics of fiction: Approaches, trends, and developments. In *Pragmatics of Fiction* (pp. 1–22). Berlin: De Gruyter.
88. Bednarska, K. (2015). Author's neologisms in George R. R. Martin's *A Game of Thrones* and their Polish and Slovene translations. *Białostockie Archiwum Językowe*, 15, 21–32.
89. Cerrolaza Gili, O. (2005). *Diccionario práctico de gramática*. Madrid: Edelsa.
90. Dukmak, W. (2012). *The Treatment of Cultural Items in the Translation of Children's Literature: The Case of Harry Potter in Arabic* (PhD Thesis). The University of Leeds, School of Modern Languages and Cultures.
91. Estopa, R. (2015). Sobre neologismos y neologicidad: Reflexiones teóricas con repercusiones metodológicas. In Y. M. Alves & E. S. Pereira (Eds.), *Neologia das Línguas Românicas* (pp. 111–150). São Paulo: Humanitas, CAPES.
92. Guerrero Ramos, G. (2016). Nuevas orientaciones en la percepción de los neologismos: Neologismos del receptor o neologismos del emisor. In J. G. Palacios, G. de Sterck, D. Linder, N. Maroto, M. Sánchez Ibáñez & J. Torres

- del Rey (Eds.), *La Neologia en las Lenguas Románicas: Recursos, Estrategias y Nuevas Orientaciones* (pp. 57–68). Frankfurt am Main: Peter Lang.
93. Humbert-Droze, J. (2023). Cuando los términos permanecen como neologismos: Aportes al desarrollo de la neología desde la determinologización. *CLINA, Revista Interdisciplinaria de Traducción Interpretación y Comunicación Intercultural*, 9, 135–158.
94. Karpenko, Yu. A. (2011). About personal names and more. *Philological Sciences*, 4, 34–40.
95. Renouf, A. (2021). Defining neology to meet the needs of the translator: A corpus-based perspective. *Classicus Garnier*, 17–43. Birmingham: Birmingham Institute of Media and English.
96. Rachut, K., et al. (2017). The specificity of literary proper names: Harry Potter in translation into Polish and Russian. *Annales Neophilologiarum*, 11, 127–142.
97. Saussure, F. de. (1974). *Course in General Linguistics*. London: Peter Owen.
98. Schreiber, M. (2006). Übersetzungstypen und Übersetzungsverfahren. In *Handbuch Translation* (pp. 151–154). Tübingen: Stauffenburg Verlag.
99. Tomaszewicz, E. (2008). Novel words with final combining forms in English: A case for blends in word formation. *Poznan Studies in Contemporary Linguistics*, 44(3), 363–378. <https://doi.org/10.2478/v10010-008-0018-7>.

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

100. Академічний словник української мови. (n.d.). Retrieved from <http://sum.in.ua/>
101. Ковалів, Ю. І. (2007). Акронім. У *Літературознавча енциклопедія* (Т. 1, С. 42). Київ: ВЦ «Академія».
102. Єрмоленко, А. (2002). Прагматика. У *Філософський енциклопедичний словник* (С. 511). Київ: Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України: Абрис.

103. Ткаченко, О. Б. (2010). Запозичення. У *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-15400>
104. Нелюба, А. М. (2024). Афіксація. У *Велика українська енциклопедія*. Retrieved from <https://vue.gov.ua/Афіксація>
105. Звонська, Л. Л., Корольова, Н. В., Лазер-Паньків, О. В., & Звонська, Л. Л. (2017). Словоскладання / композиція. У *Енциклопедичний словник класичних мов* (С. 481). Київ: ВПЦ «Київський університет».
106. Русанівський, В. М., Тараненко, О. О., & Зяблюк, М. П. (Ред.). (2004). *Українська мова: Енциклопедія* (2-ге вид., випр. і доп.). Київ: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

107. Стус, В. (1994–1999). *Твори* (У 4 т., 6 кн.). НАН України, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка, Відділ рукописних фондів і текстології. Львів: Просвіта.
108. Collins, S. (2008). *The Hunger Games*. London: Scholastic Ltd.
109. Коллінз, С. (2010). *Голодні ігри*. URL: <https://bit.ly/3qjVGx4> (дата звернення: 02.03.2024).
110. Moriarty, L. (2014). *Big Little Lies*. New York: Pan Macmillan Australia.
111. Іванова, К. (2017). *Велика маленька брехня* (Пер. з англ. Л. Моріарті). Видавнича група КМ-БУКС.
112. Керрол, Л. (2008). *Аліса в Дивокраї* (Пер. В. Наріжної). Харків: Фоліо.
113. Carroll, L. (1998). *Alice's Adventures in Wonderland*. Chicago: Volume One Publishing.
114. Керрол, Л. (2009). *Аліса в Задзеркаллі* (Пер. В. Наріжної). Харків: Фоліо.
115. Мартін, Дж. (2017). *Гра престолів* (Пер. з англ. Н. Тисовської). Київ: КМ-Букс.

116. Martin, G. R. R. (2010). *A Game of Thrones*. Kindle edition.
117. Martin, G. R. R. (2011). *Gra o tron*. Electronic version.
118. Martin, G. R. R. (2012). *Igra prestolov*. Ljubljana.
119. Dietz, W. (1998). *Steelheart*. New York.
120. McCaffrey, E., & Scarborough, A. (2000). *Acorna's World*. New York.
121. Jones, T. (1998). *Starship Titanic*. New York.
122. Rowling, J. K. (1997). *Harry Potter and the Philosopher's Stone*. London: Bloomsbury.
123. Rowling, J. K. (2000). *Harry Potter i Kamień Filozoficzny*. Poznań: Media Rodzina.
124. Ролінг, Дж. К. (2017). *Гаррі Поттер і філософський камінь* (Пер. В. Морозова). Вид. 17. Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА.
125. Ролінг, Дж. К. (2014). *Гаррі Поттер і Орден Фенікса* (Пер. В. Морозова). Вид. 17. Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА.
126. Ролінг, Дж. К. (2008). *Гаррі Поттер і В'язень Азкабану* (Пер. В. Морозова). Вид. 7. Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА.
127. Rowling, J. K. (2005). *Harry Potter and the Half-blood Prince*. London: Bloomsbury.
128. Ролінг, Дж. К. (2008). *Гаррі Поттер і Келих Вогню* (Пер. В. Морозов, С. Андрухович). Вид. 11. Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА.
129. Rowling, J. K. (2016). *Harry Potter and the Cursed Child*. London.
130. Ролінг, Дж., Тіффані, Дж., & Тори, Дж. (2016). *Гаррі Поттер і прокляте дитя. Сценарій п'єси* (Пер. В. Морозова). Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА.

ІНТЕРНЕТ ДЖЕРЕЛА

131. Wikipedia. (n.d.). Retrieved from <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
132. Ропомар, Л. (n.d.). Неологізми в сучасній українській мові: okazionalizmy. Retrieved from <https://l-ponomar.com/neologizmy-v-suchasnij-ukrayinskij-movi-okazionalizmy/>
133. Studfile. (n.d.). Retrieved from <https://studfile.net/preview/5373207/>

134. Perekladatska diialnist. (2017, October 9). Retrieved from http://perekladatckadiialnist.blogspot.com/2017/10/blog-post_9.html
135. Termin.in.ua. (n.d.). Акронім. Retrieved from <https://termin.in.ua/akronim/>
136. Subjectum. (n.d.). Фразеологія української мови. Retrieved from <https://subjectum.eu/ukrmova/phraseology/33.html>

ДОДАТКИ

Додаток А.

Авторські неологізми у серії романів Дж. К. Роулінг про Гаррі Поттера та їх відтворення в українськомовному перекладі

Англійські неологізми	Український переклад
Harry learned how to use <i>Arithmancy</i> .	Гаррі навчився використовувати <i>Числомагію</i> .
The professor turned into an <i>Animagus</i> .	Професор перетворився на <i>Анімага</i> .
They ordered a mug of <i>Butterbeer</i> .	Вони замовили кухоль <i>Маслолива</i> .
The <i>Mirror of Erised</i> shows deepest desires.	<i>Дзеркало Яцрес</i> показує найглибші бажання.
She used a <i>Time-turner</i> to travel back in time.	Вона скористалася <i>Часоворотом</i> , щоб подорожувати в часі.
The villain hid his soul in several <i>Horcruxes</i> .	Лиходій сховав свою душу у кілька <i>Горокраксів</i> .
He glanced at the <i>Remembrall</i> to recall his task.	Він поглянув на <i>Нагадайко</i> , щоб згадати своє завдання.
The journey through the <i>Floo powder</i> network was dizzying.	Подорож через мережу <i>Флу порошку</i> була запаморочливою.
The letter arrived in the form of a <i>Howler</i> .	Лист прибув у вигляді <i>Ревуна</i> .
His thoughts swirled in the <i>Pensieve</i> .	Його думки закрутилися в <i>Ситі спогадів</i> .

The <i>Portkey</i> transported them to the event.	<i>Летиключ</i> переніс їх на подію.
They brewed <i>Polyjuice potion</i> to disguise themselves.	Вони зварили <i>Багатозільну настійку</i> , щоб замаскуватися.
He grabbed a <i>Nosebleed Nougat</i> to stop the bleeding.	Він схопив <i>Пампушечку-зносаюшечку</i> , щоб зупинити кровотечу.
She accidentally ate a <i>Puking Pastille</i> .	Вона випадково з'їла <i>Батончик-блювончик</i> .
They prepared some <i>Fainting Fancies</i> for emergencies.	Вони підготували <i>Завиванці-зомліванці</i> на випадок надзвичайних ситуацій.
He paid for the broom with a <i>Galleon</i> .	Він розплатився за мітлу <i>Галеоном</i> .
The price was five <i>Knuts</i> .	Ціна становила п'ять <i>Кнатів</i> .
She gave him a <i>Sickle</i> for the book.	Вона дала йому <i>Сикль</i> за книгу.
The students studied <i>Transfiguration</i> in class.	Студенти вивчали <i>Трансфігурацію</i> на уроці.
They practiced spells in <i>Defence Against the Dark Arts</i> .	Вони тренували заклинання на <i>Захисті від темних сил</i> .
The lesson on <i>Potions</i> was difficult.	Урок з <i>Зілляваріння</i> був складним.
They read a chapter from the <i>History of Magic</i> .	Вони прочитали розділ з <i>Історії магії</i> .
The <i>Care of Magical Creatures</i> class was fascinating.	Урок <i>Догляду за магичними істотами</i> був захопливим.
The <i>Herbology</i> lesson took place in the greenhouse.	Урок <i>Гербалогії</i> відбувся в оранжереї.
She excelled in <i>Muggle Studies</i> .	Вона чудово справлялася з <i>Маглознавством</i> .
The students prepared for their	Студенти готувалися до <i>С.О.В.У.</i>

<i>OWLs.</i>	
He passed his <i>N.E.W.T.s</i> with top marks.	Він склав <i>Н.О.Ч.І.</i> з найвищими оцінками.
They played <i>Quidditch</i> on the field.	Вони грали в <i>Квідич</i> на полі.
He caught the <i>Snitch</i> and won the game.	Він зловив <i>Снича</i> і виграв гру.
The <i>Squib</i> couldn't cast spells.	<i>Сквіб</i> не міг накладати заклинання.
The <i>Inferi</i> appeared out of the darkness.	<i>Інфері</i> з'явилися з темряви.
He cast <i>Expelliarmus</i> to disarm the enemy.	Він використав <i>Експеліармус</i> , щоб обеззброїти ворога.
The killing curse <i>Avada Kedavra</i> was forbidden.	Смертельне закляття <i>Авада Кедavra</i> було заборонено.
The pain curse <i>Crucio</i> was unbearable.	Закляття болю <i>Круціо</i> було нестерпним.
She whispered <i>Alohomora</i> to unlock the door.	Вона прошепотіла <i>Алохомора</i> , щоб відкрити двері.
He shouted <i>Ridikulus</i> to defeat the boggart.	Він вигукнув <i>Рідікулус</i> , щоб перемогти богарта.
She invoked <i>Expecto Patronum</i> to summon her Patronus.	Вона промовила <i>Експекто Патронум</i> , щоб викликати свого Патронуса.
The spell <i>Stupefy</i> knocked him unconscious.	Закляття <i>Заклятус</i> збило його з ніг.
The dangerous <i>Erumpent</i> charged at them.	Небезпечний <i>Різкопроривець</i> кинувся на них.
The giant <i>Acromantula</i> appeared in the forest.	Величезний <i>акромантул</i> з'явився в лісі.
She flew on a <i>Hippogriff</i> over the castle.	Вона летіла на <i>Гіпогрифі</i> над замком.

The plant <i>Devil's Snare</i> tried to ensnare them.	Рослина <i>Пастка</i> <i>диявола</i> намагалася їх захопити.
They hid near the <i>Whomping Willow</i> .	Вони сховалися біля <i>Войовничої верби</i> .
The <i>Death Eaters</i> attacked suddenly.	<i>Смертежери</i> напали раптово.
He tossed a <i>Dungbomb</i> into the room.	Він кинув <i>Какобомбу</i> в кімнату.
The news was reported in <i>The Daily Prophet</i> .	Новину повідомили в <i>Щоденному віщуні</i> .
He joined the <i>Order of the Phoenix</i> to fight against evil.	Він приєднався до <i>Ордена Фенікса</i> , щоб боротися зі злом.
The <i>Dark Mark</i> appeared in the sky as a warning.	<i>Темна мітка</i> з'явилася в небі як попередження.
She kept her <i>Firebolt</i> broomstick in excellent condition.	Вона тримала свою мітлу <i>Блискавку</i> у відмінному стані.
The <i>Goblet of Fire</i> chose the champions.	<i>Кубок Вогню</i> обрав чемпіонів.
He tried to avoid the deadly <i>Basilisk</i> .	Він намагався уникнути смертельного <i>Базиліска</i> .
The <i>Patronus</i> appeared in the form of a deer.	<i>Патронус</i> з'явився у вигляді оленя.
The <i>Dementors</i> surrounded the castle.	<i>Дементори</i> оточили замок.
She worked at <i>Gringotts</i> , the wizard bank.	Вона працювала у <i>Грінготсі</i> , чарівницькому банку.
He learned to duel in <i>Dumbledore's Army</i> .	Він навчався дуелю в <i>Армії Дамблдора</i> .
The <i>Triwizard Tournament</i> was extremely dangerous.	<i>Тричаклунський турнір</i> був надзвичайно небезпечним.
She wore a <i>Bezoar</i> to protect herself from poison.	Вона носила <i>Безоар</i> , щоб захиститися від отрути.
They used <i>Gillyweed</i> to breathe underwater.	Вони використовували <i>Жаб'ячий мох</i> , щоб дихати під водою.

The <i>Whizbangs</i> exploded in the sky with colors.	<i>Вибуховики</i> вибухнули кольорами в небі.
He was saved by a <i>Phoenix</i> from certain death.	Його врятував <i>Фенікс</i> від неминучої смерті.
She cast a powerful <i>Protego</i> shield spell.	Вона наклала могутнє захисне закляття <i>Протеґо</i> .
The <i>Weasley twins</i> opened a joke shop with <i>Skiving Snackboxes</i> .	Брати Візлі відкрили крамницю жартів з <i>Утрапакетиками</i> .
They took the <i>Hogwarts Express</i> to school.	Вони поїхали до школи на <i>Гогвортс-Експресі</i> .
The magical creature <i>Thestral</i> could only be seen by those who had witnessed death.	Магічну істоту <i>Тестрала</i> могли бачити лише ті, хто бачив смерть.
The students were sorted into <i>Houses</i> by the <i>Sorting Hat</i> .	Студентів розподілили по <i>факультетах</i> за допомогою <i>Розподільного капелюха</i> .
The <i>Golden Trio</i> always worked together.	<i>Золота трійка</i> завжди працювала разом.
The <i>Forbidden Forest</i> was off-limits to students.	<i>Заборонений ліс</i> був заборонений для студентів.
They escaped using a <i>Broomstick</i> .	Вони втекли на <i>Мітли</i> .
She learned to use <i>Legilimency</i> to read minds.	Вона навчилася використовувати <i>Легіліментію</i> для читання думок.
The <i>Invisibility Cloak</i> hid them from sight.	<i>Мантія-невидимка</i> приховувала їх від очей.
The <i>Room of Requirement</i> appeared when needed.	<i>Кімната на вимогу</i> з'являлася, коли була потрібна.
He was skilled in <i>Occlumency</i> , protecting his mind from intrusion.	Він добре володів <i>Оклюменцією</i> , захищаючи свій розум від втручання.

The <i>Veela</i> danced gracefully, mesmerizing everyone.	<i>Віли</i> танцювали граційно, зачаровуючи всіх навколо.
She sent a <i>Patronus</i> to deliver a message.	Вона відправила <i>Патронуса</i> , щоб передати повідомлення.
The <i>Deathly Hallows</i> symbolized great power.	<i>Реліквії смерті</i> символізували велику силу.
The <i>Elder Wand</i> was the most powerful wand in existence.	<i>Бузинова паличка</i> була наймогутнішою паличкою в світі.
They searched for the <i>Resurrection Stone</i> .	Вони шукали <i>Камінь воскресіння</i> .
He wore the <i>Cloak of Invisibility</i> to avoid detection.	Він носив <i>Мантію-невидимку</i> , щоб не бути поміченим.
The <i>Sword of Gryffindor</i> appeared in times of need.	<i>Меч Грифіндора</i> з'являвся у важкі часи.
The <i>Marauder's Map</i> showed everyone in the castle.	<i>Карта мародера</i> показувала всіх у замку.
She used the <i>Elder Wand</i> to cast a powerful spell.	Вона використала <i>Бузинову паличку</i> , щоб накласти могутнє закляття.
They communicated using enchanted <i>Galleons</i> .	Вони спілкувалися за допомогою зачарованих <i>Галеонів</i> .
The <i>Boggart</i> took the form of his worst fear.	<i>Богарт</i> прийняв форму його найбільшого страху.
The <i>Basilisk's</i> stare could kill instantly.	Погляд <i>Базиліска</i> міг миттєво вбити.
The <i>Quibbler</i> published strange conspiracy theories.	<i>Обридка</i> публікувала дивні теорії змови.
The <i>Sorting Hat</i> sang a new song every year.	<i>Розподільний капелюх</i> співав нову пісню кожного року.
She crafted a potion using <i>Wolfsbane</i> .	Вона зготувала зілля з <i>Аконіту</i> .

They brewed <i>Felix Felicis</i> for good luck.	Вони зварили <i>Фелікс Феліціс</i> для удачі.
He fought the <i>Acromantula</i> with bravery.	Він сміливо боровся з <i>Акромантулою</i> .
The <i>Hogwarts</i> crest featured four animals.	На гербі <i>Гогвортса</i> було чотири тварини.
The <i>Forbidden Forest</i> was home to many magical creatures.	У <i>Забороненому лісі</i> мешкало багато магічних істот.
They studied <i>Ancient Runes</i> for translation.	Вони вивчали <i>Стародавні руни</i> для перекладу.
The <i>Sphinx</i> guarded the entrance to the maze.	<i>Сфінкс</i> охороняв вхід до лабіринту.
The <i>Goblins</i> managed the wizarding bank.	<i>Гобліни</i> керували чарівницьким банком.
The <i>Niffler</i> was drawn to anything shiny.	<i>Ніффлер</i> тягнувся до всього блискучого.
She used <i>Apparition</i> to travel instantly.	Вона використала <i>апаріцію</i> , щоб миттєво переміститися.
The <i>Deluminator</i> turned off all the lights.	<i>Згасник</i> вимкнув усі світла.
He collected <i>Bowtruckle</i> to care for magical plants.	Він збирав <i>Боутраклів</i> , щоб доглядати за магічними рослинами.
The <i>Obscurial</i> was feared by wizards and witches alike.	<i>Обскуріал</i> боялися як чарівники, так і відьми.
The <i>Thunderbird</i> soared across the sky with a storm.	<i>Громовий птах</i> пролетів по небу зі штормом.

Додаток Б.

Семантична класифікація авторських неологізмів у серії романів Дж. К.

Роулінг про Гаррі Поттера

Неологізм	Визначення	Нове значення
Muggle	Іменник: особа, яка не обізнана у чомусь.	Іменник: людина без магічних здібностей
Snitch	Дієслово: Красти Іменник: інформатор	Іменник: магічний предмет застосовується в квідичі (чарівний спорт).
Bludger	Іменник: лінива людина	Іменник: магічний предмет застосовується в квідичі (чарівний спорт).
Dementor	Наставник	Іменник: Чарівна істота що контролює в'язниці
Expecto Patronum	Заклинання	Іменник: Заклинання, яке використовується для відлякування дементорів.
Patronus	Вигадана істота	Іменник: магічна сутність, яка виникає в заклинанні Expecto Patronum's.
Arithmancy	Від слова «арифметика»	Іменник: це дисципліна яка вивчає зв'язок між числами та їх магічними значеннями.
Triwizard	Три чарівники	Іменник: назва конкурсу в якому беруть участь 3 учасники.
Veela		Іменник: раса людей з рисами людини та сирени
Horntail	Іменник: осоподібний пильщик, який відкладає яйця в деревині, немає жала, ще його називають мокрицею.	Іменник: вид дракона з Угорщини.
Thestrals	Тестрали	Іменник: магічна істота, яка приносить нещастя.
Death Eaters	Смертежери	Іменник: термін для послідовників антагоніста
Horcrux	Горокракс	Іменник: це об'єкт в якому залишилася частина чиєїсь душі.
Inferi		Іменник: це мертва істота, яка оживає через заклинання.
Polyjuice	багатосокове	Зілля для отримання чужого образу

Accio		Іменник: заклинання, що дозволяє рухати речі.
Seeker	Від «шукати» (дієслово); особа, яка намагається знайти (щось)	Іменник: це позиція в Квідич (магічний спорт).
Galleons	Іменник: Вітрильний корабель використовувався з XV до ст XVIII.	Іменник: Це монета використовується в чарівному світі.

Додаток В.

Структурні моделі авторських неологізмів у серії романів Дж. К. Роулінг про Гаррі Поттера

Назва методу	Неологізм	Спосіб утворення	Переклад
лексико-семантичний	<i>galleon</i> (парусне судно) и <i>sickle</i> (серп; будь-що у формі серпа) позначення грошових одиниць чаклунів	Утворено за умови переосмислення слів, які вже існують в мові, формування омонімів шляхом розщеплення полісемії	галеон, серпик
словосполучення	<i>armor-bewitching</i> (charm) заклинання	Сполучення двох слів	Чарівні обладунки
Новоутворення з існуючого слова	<i>deathday</i> (party)	утворено за аналогією слова <i>birthday</i> (день народження)	прийом калькування: іменини – смертини
поєднання мотивувальних основ без інтерфіксу	<i>Metamorphmagus</i> <i>Butterbeer</i> <i>Omniooculars</i> <i>Veritaserum</i>	<i>Metamorph</i> + <i>magus</i> , де <i>metamorph</i> – той хто перетворюється, а <i>magus</i> – маг, чарівник. <i>Butter</i> (масло) + <i>beer</i> (пиво); <i>Omnis</i> (лат.) (все) + <i>oculus</i> (очі).	Метаморф маслопиво, вершкове пиво омнінокль
поєднання основ	<i>Sneakoscope</i>	<i>Sneak</i> (прокрастися) +	<i>Плутоскоп</i>

за допомогою інтерфіксу	<i>Spellotape</i>	<i>O + scope</i> (прилад спостереження); <i>spell</i> (змова, чари, заклинання) + <i>O + tape</i> (стрічка, рулетка).	<i>чарівний скотч</i>
складно-суфіксальний	<i>Leg-locker Curse</i>	<i>leg + lock + -er</i>	кайданні закляття
Зрощення (артиклі, прийменники, прислівники)	<i>He-Who-Must-Not-BeNamed, You-Know-Who</i>	слово складається із словосполучень, відрізків мовлення, що зберігають у своїй структурі синтагматичні зв'язки, частин мови	Той-Кого-Не-Слід-Називати, Самі-Знаєте-Ким